

Jaarverslag 2007

Inhoudsopgave

Deel I. Jaarverslag

Inleiding door het College van Bestuur	7
Bericht van de Raad van Toezicht	8
Organigram	10
Profiel, missie en strategie	11
University Governance	12
Medezeggenschap	13
Externe blijken van erkenning	14
Onderwijs	19
Internationalisering	29
ICT & Onderwijs	32
Onderzoek	33
Innovatie en kennisvalorisatie	40
Infrastructuur	43
Personeel	46

Deel II. Financieel verslag en jaarrekening

Financieel verslag	53
Geconsolideerde jaarrekening	58
Geconsolideerde balans	58
Geconsolideerde exploitatierekening	59
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	60
Grondslagen voor de balans en exploitatierekening	61
Toelichting op de geconsolideerde balans	65
Niet uit de balans blijkende verplichtingen	75
Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening ..	75
Enkelvoudige jaarrekening	84
Enkelvoudige balans	84
Enkelvoudige exploitatierekening	86
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	87
Verbonden partijen	89
Verklaring instellingsbestuur	90
Accountantsverklaring	91
Gebeurtenissen na balansdatum	94
Voorstel voor resultaatbestemming	94

Bijlagen

Kerncijfers hele universiteit en per faculteit	96
Opleidingenaanbod	112
Hoogleraren: benoemingen en oraties	118
Promoties bij de Universiteit Leiden	121
Besturen	131
Afkortingen	134
Gegevens over de rechtspersoon	136

Deel I

Jaarverslag

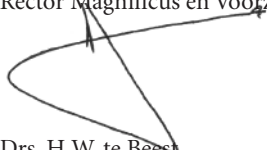

Inleiding door het College van Bestuur

In het jaarverslag legt de universiteit primair verantwoording af aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, die de universiteit voor het overgrote deel bekostigt. Daarnaast wordt het jaarverslag natuurlijk ook gemaakt voor vele andere belanghebbenden en geïnteresseerden in de universiteit. Veel belangstellenden zijn vooral geïnteresseerd in wat er inhoudelijk gebeurt op de universiteit, in onderwijs en vooral ook in onderzoek, en minder in de financiële en andere wettelijk vereiste verantwoording. Het is moeilijk om alle belangstellenden met één publicatie te bedienen. Daarom hebben wij over 2007 het jaarboek *Het echte leven* gemaakt, waarin een beeld van een jaar Leidse wetenschapsbeoefening wordt gegeven. Deze publicatie, die ook in het Engels is verschenen onder de naam *Real Life*, willen wij u van harte aanbevelen.¹⁾

Prof. mr. P.F. van der Heijden
Rector Magnificus en Voorzitter

Drs. H.W. te Beest
Vice-Voorzitter

Prof. dr. M.C.E. van Dam-Mieras
Vice-Rector Magnificus

¹⁾ *Het echte leven* en *Real life* zijn gratis aan te vragen bij secretariaat@ics.leidenuniv.nl

Bericht van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht is het universitaire orgaan dat toezicht houdt op het bestuur van de universiteit als geheel en op de bedrijfsvoering, dus op het handelen van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht ziet erop toe dat het College van Bestuur bij de uitoefening van zijn bevoegdheden de op de universiteit betrekking hebbende wetten en de krachtens die wetten uitgevaardigde regelingen, richtlijnen, aanwijzingen en reglementen naleeft. De Raad van Toezicht staat het College van Bestuur met raad bij.

De samenstelling van de Raad van Toezicht is in het verslagjaar niet gewijzigd. De Raad bestaat uit:

- v ■ M mr. M. Tabaksblat, voorzitter (Voorzitter Raad van Toezicht LUMC tot 1 november 2007)
- v ■ M drs. H.J. Brouwer (Directeur De Nederlandsche Bank)
- v □ M prof.dr. A.G.Z. Kemna (Chief Executive Officer Europe bij ING tot 1 september 2007; met ingang van 1 september 2007 bijzonder hoogleraar Corporate Governance and Financial Econometrics in de Faculteit der Economische Wetenschappen van de Erasmus Universiteit, vanwege de Vereniging Trustfonds EUR)
- v ■ M prof.dr. R.S. Reneman (oud-President KNAW, emeritus-hoogleraar onderzoek van hart- en vaatziekten Universiteit Maastricht, adviseur ESAOTE-Pie Medical, adviseur Barrier therapeutics, lid Raad van Toezicht Museum Boerhaave)
- v ■ M drs. R.W.P. Reibestein (Director McKinsey & Company)

De samenstelling van het College van Bestuur is daarentegen wel gewijzigd: prof.dr. D.D. Breimer is als rector magnificus en voorzitter van het college op 8 februari 2007 opgevolgd door prof.dr. P.F. van der Heijden; de vice-rector magnificus prof.dr. T. van Haaften is op 1 september 2007 in die functie opgevolgd door prof.dr. M.C.E. van Dam-Mieras. De raad is Breimer en Van Haaften zeer erkentelijk voor al wat zij voor de universiteit hebben gedaan.

De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar vijf maal vergaderd. De Auditcommissie uit de raad is twee maal bijeen gekomen, respectievelijk ter voorbereiding van de besluitvorming van de Raad van Toezicht ten aanzien van het verslag en de jaarrekening over 2006, en vanwege de universitaire begroting 2008/2011. De Raad van Toezicht heeft voorts de Faculteit der Letteren en het Exper-

tisecentrum LURIS bezocht en met de leiding van deze eenheden van gedachten gewisseld. Ook heeft de raad gesproken met de Universiteitsraad.

De Raad van Toezicht heeft zich in zijn vergaderingen regelmatig laten informeren over de voortgang van de implementatie van het instellingsplan *Kiezen voor Talent* en verder onder meer over de voortgang van het proces van invoering van het minorstelsel, de ontwikkelingen bij de Campus Den Haag, de haalbaarheid van een University College in Den Haag en de stand van zaken van de samenwerkingsovereenkomst inzake de *Knoop Leiden West*.

De Raad van Toezicht heeft in zijn vergaderingen voorts aandacht besteed aan problematiek van de huisvesting van buitenlandse studenten en aan de door het College van Bestuur in gang gezette processen om te komen tot vaststelling van de profileringsgebieden van de universiteit en tot vormgeving en inrichting van *graduate schools*.

De Raad van Toezicht heeft kennis genomen van de in VSNU-verband opgestelde *Code goed bestuur 2007* en vastgesteld dat deze code kan worden gevolgd. De raad volgt ten aanzien van de leden van het College van Bestuur een bezoldigingsbeleid dat inhoudt dat de bezoldiging van de collegeleden wordt afgestemd op die van collegeleden bij de andere universiteiten.

De raad heeft zijn goedkeuring gegeven aan het *Leids Register van Opleidingen 2007/2008* en aan de wijziging van het *Bestuurs- en beheersreglement* inzake de naam van de Faculteit der Godsdienstwetenschappen, de vermelding van enkele eerder opgerichte beheerseenheden en de grondslag van de mandaatregelingen.

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening over 2006 en de begroting voor het jaar 2008 goedgekeurd. Ook heeft hij gesproken over de Kadernota 2008–2015. De financiële positie van de Universiteit Leiden en in het bijzonder het bij ongewijzigd beleid te verwachten negatieve exploitatieresultaat in de komende jaren, blijft voor de Raad van Toezicht een punt van zorg. De raad heeft het College van Bestuur verzocht een zodanig beleid te voeren dat de begroting voor het jaar 2009 een sluitend exploitatiesaldo en de begrotingen voor 2010 en volgende jaren een positief resultaat laten zien.

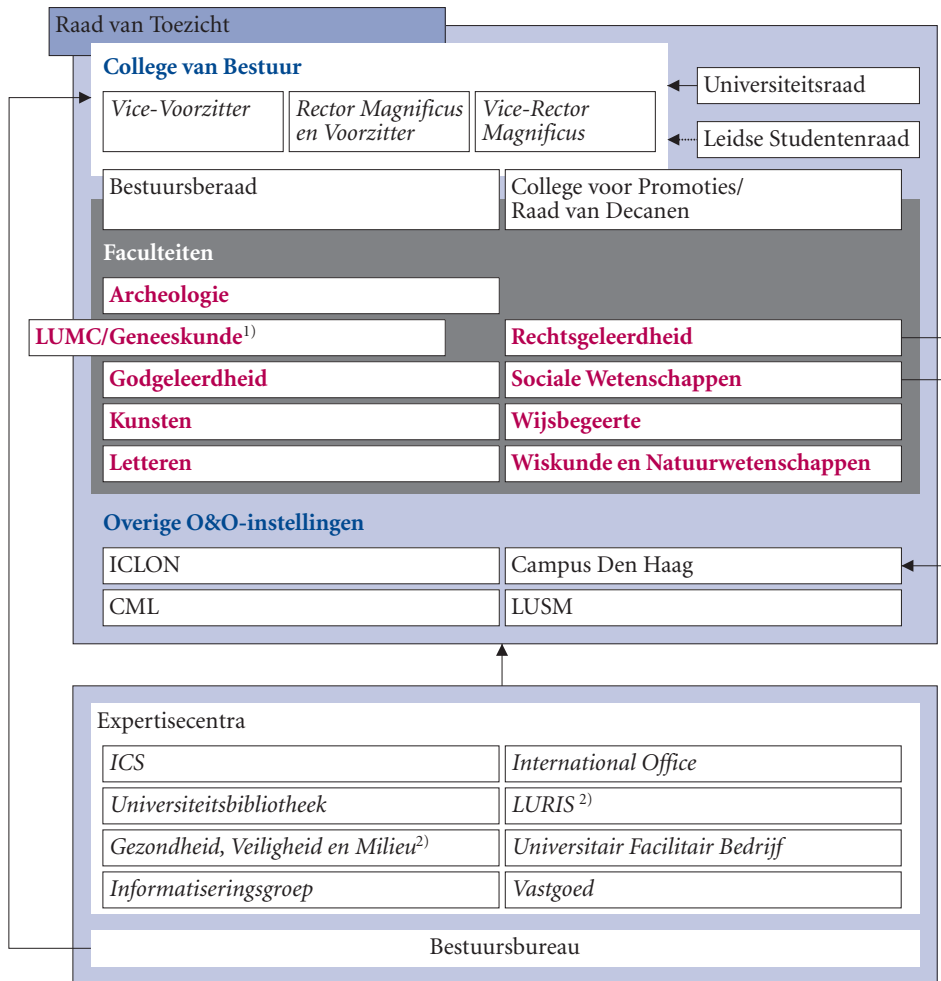
De Raad van Toezicht spreekt zijn waardering uit voor de inzet en inspanning van het College van Bestuur, de faculteitsbesturen, de medezeggenschapsraden en de medewerkers en studenten van de universiteit in het afgelopen jaar. Na kennisname van de accountantsverklaring heeft de Raad van Toezicht in zijn vergadering van 28 mei 2008 dit verslag inclusief de jaarrekening over 2007 goedgekeurd.

De Raad van Toezicht van de Universiteit Leiden,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.H.E.M. Wellink', with a horizontal line underneath the name.

Dr. A.H.E.M. Wellink
Voorzitter

Organigram

¹⁾ De Faculteit der Geneeskunde vormt samen met het Academisch Ziekenhuis Leiden het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC)

²⁾ In samenwerking met het LUMC

Profiel, missie en strategie

De Universiteit Leiden werd opgericht op 8 februari 1575 en is de oudste universiteit van Nederland. De Universiteit Leiden heeft als devies *Praesidium Libertatis*, bolwerk van de vrijheid. Een sterke internationale oriëntatie typeert de Leidse universiteit al sinds de oprichting. De focus op wetenschappelijk onderzoek van internationale kwaliteit is kenmerkend voor de Leidse signatuur. Onderzoek en onderwijs zijn nauw met elkaar verweven. Academische vorming is een essentieel kenmerk van alle Leidse opleidingen. Kwaliteit en vernieuwing gaan hand in hand. Met haar onderwijs en onderzoek wil de universiteit een prominente bijdrage leveren aan welzijn, welvaart en cultuur.

In april 2005 stemde de Universiteitsraad in met de universitaire strategische nota *Kiezen voor Talent*, waarin de hoofdlijnen van het instellingsbeleid voor de jaren 2005/2009 zijn vastgelegd. Met *Kiezen voor Talent* bouwt de universiteit voort op de midden jaren negentig geformuleerde strategie *Koersen op Kwaliteit*, maar aangepast aan nieuwe omstandigheden en uitdagingen. Het rekruteren en ontwikkelen van talent staat centraal in de strategie: talent onder scholieren, studenten, jonge wetenschappers en medewerkers. De universitaire strategie staat verwoord in vier thema's die aansluiten bij het karakter en de sterke punten van Leiden als onderzoeksuniversiteit: signatuur van de opleidingen, interdisciplinariteit van onderzoek en onderwijs, academische opleiding en Europese oriëntatie.

- Signatuur van de opleidingen: de Leidse opleidingen bieden een leeromgeving die de student intellectueel stimuleert en uitdaagt, en leiden op tot een grote verscheidenheid aan maatschappelijke functies.
- Interdisciplinariteit van onderzoek en onderwijs: het Leidse onderwijs en onderzoek maakt gebruik van de verscheidenheid aan disciplines die bij uitstek een kenmerk is van een brede, klassieke universiteit.
- Academische opleiding: de opleidingen leveren academici af die herkenbaar zijn aan hun wetenschappelijke attitude: zelfstandig, kritisch en eigenzinnig.
- Europese oriëntatie: Leiden wil behoren tot de beste Europese universiteiten en daarmee samenwerken.

De implementatie van de nieuwe strategie is in 2005 gestart. Een nieuw element daarbij was dat College van Bestuur en decanen zijn overeengekomen om meerjarige bestuursafspraken te

maken, waarin de uitvoering van *Kiezen voor Talent* tot en met 2008/2009 centraal staat. In 2007 is de uitvoering van de strategie geëvalueerd en op onderdelen bijgesteld. Het sleutelwoord bij de implementatie van *Kiezen voor Talent* is internationalisering en dat geldt dan vooral voor het onderwijs en de organisatie daarvan; onderzoek is van nature al internationaal. Daarom was in 2007 de daadwerkelijke implementatie van de graduate schools een beleidsspeerpunt. Formeel bestaan de graduate schools al sinds 2005, maar nog niet altijd als daadwerkelijk functionerende organisatorische eenheden. Voor de internationale herkenbaarheid en voor de kwaliteitsborging zijn herkenbare graduate schools essentieel. Zij moeten daadwerkelijk het gezicht van de Universiteit Leiden bepalen en de master- en PhD-opleidingen internationaal in de etalage zetten.

Daarnaast is van belang dat er aantrekkelijke *undergraduate programs* zijn die meer studenten aantrekken, opdat Leiden voldoende kritische massa blijft houden om het brede palet van opleidingen – zij het niet noodzakelijkerwijs ongewijzigd – in stand te kunnen houden. Ook financieel is groei noodzakelijk. Het jaar 2007 kende een fors exploitatietekort en dit noopt tot ingrijpende maatregelen. In 2007 is de operatie Verlaging kosten infrastructuur doorgezet, die voorziet in een verlaging van de kosten van de ondersteunende eenheden met 10%. Inmiddels is het financiële perspectief voor de universiteit als geheel verder verslechterd, ondermeer door de overheveling door de minister van OCW van onderzoeksgelden naar NWO, een afnemend macrobudget en een iets afgenomen marktaandeel.

In 2007 is een aanvang gemaakt met een nieuwe, grotere bezuinigingsoperatie, waaraan ook onderwijs- en onderzoekseenheden een bijdrage moeten leveren. Daarnaast staat het verwerven van meer inkomsten centraal, in alle geldstromen. Doel van deze operatie is om in 2009 weer een op nul sluitende exploitatiebegroting te kunnen realiseren en in de jaren daarna een positief exploitatiesaldo.

University Governance

Onder de titel *university governance* wordt sinds het jaarverslag 2003 aandacht besteed aan de besturing van de universiteit. De Universiteit Leiden is een publiekrechtelijke instelling waarop de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek en het bestuursrecht met zijn beginselen van toepassing zijn. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het College van Bestuur en die van de Raad van Toezicht zijn in de WHW geregeld. In februari 2007 heeft de VSNU de Code goed bestuur universiteiten 2007 uitgebracht, die door de Universiteit Leiden wordt onderschreven en waaraan de bestaande regelingen zijn getoetst.

Het College van Bestuur bestaat uit drie leden. De bezoldiging van de leden van het College van Bestuur wordt door de Raad van Toezicht vastgesteld overeenkomstig het Besluit rechtspositie leden colleges van bestuur van openbare universiteiten (Stb. 1998, 518). Dit besluit regelt ook de ontslaguitkering. De beloning van de individuele leden van het college wordt in de toelichting op de jaarrekening vermeld. Hun nevenwerkzaamheden behoeven de goedkeuring van de voorzitter van de Raad van Toezicht. Van die nevenwerkzaamheden wordt door de Secretaris van de Raad van Toezicht een register gehouden.

Binnen de Universiteit Leiden dragen de decanen (voorzitters van de faculteitsbesturen) bij aan het bestuur van de universiteit in haar geheel, in het bijzonder door hun deelname aan het Bestuursberaad.

Het College van Bestuur neemt belangrijke besluiten pas nadat overleg is gevoerd in dit Bestuursberaad. De decanen dienen in dit overleg niet op te treden als behartigers van de belangen van hun faculteiten, maar zich primair te laten leiden door het belang van de universiteit in haar geheel. Leden van het Bestuursberaad waren in 2007: prof.dr. W.J.H. Willems (Faculteit der Archeologie), prof.dr. W.B. Drees (Faculteit der Godsdienstwetenschappen), prof. F.C. de Ruiter (Faculteit der Kunsten), prof.dr. G.E. Booij, respectievelijk prof.dr. H.W. van den Doel (Faculteit der Letteren), prof.mr. C.J.J.M. Stolker (Faculteit der Rechtsgeleerdheid), prof.dr. T.A.J. Toonen (Faculteit der Sociale Wetenschappen), prof.dr. F. W. Saris respectievelijk prof.dr. S.M. Verduyn Lunel (Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen), prof.dr. P. Kleingeld respectievelijk prof.dr. E.P. Bos (Faculteit der Wijsbegeerte) en prof.dr. E.C. Klasen (LUMC).

Het College van Bestuur legt door middel van het jaarverslag en de jaarrekening aan de Raad van Toezicht rekening en verantwoording af over het door het college gevoerde beleid en beheer. Jaarverslag en jaarrekening zijn ingericht conform de desbetreffende ministeriële richtlijn. Over risicobeheersing en gevoeligheid van resultaten wordt door het College van Bestuur aan de Raad van Toezicht gerapporteerd. Voor het beheer van de financiële middelen en voor het daarmee verbonden vermogensbeheer is een Treasury Statuut vastgesteld.

De leden van de Raad van Toezicht worden door de minister benoemd. De honorering van de leden van de Raad van Toezicht is geregeld in het Koninklijk Besluit van 15 september 1997 (Stb. 420). Voor de samenstelling van de raad is een profielschets opgesteld.

De Raad van Toezicht heeft gedragsregels vastgesteld die in acht moeten worden genomen in het verkeer tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. De Raad van Toezicht bespreekt ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het College van Bestuur zijn eigen functioneren. Tevens bespreekt de Raad zowel het functioneren van het college als dat van de individuele bestuurders en de conclusies die daaraan worden verbonden. Een regeling van de interne werkwijze is in de gedragsregels opgenomen.

De gedragsregels voorzien verder in een auditcommissie en in een commissie voor personele zaken. De belangrijkste taken van deze laatste commissie voor personele zaken betreffen de selectie, de periodieke beoordeling en de voorbereiding van het te voeren personeelsbeleid, waaronder het bezoldigingsbeleid, ten aanzien van de leden van het College van Bestuur. Voor de auditcommissie heeft de Raad van Toezicht spelregels vastgesteld. De externe accountant wordt ingevolge de WHW benoemd door het College van Bestuur. Bij de Universiteit Leiden geschiedt deze benoeming niet dan na vooraf verleende instemming van de Raad van Toezicht. De externe accountant woont doorgaans de halfjaarlijkse vergaderingen van de auditcommissie bij. Hij woont ook de vergadering van de Raad van Toezicht bij waarin wordt gesproken over zijn verslag en waarin over de goedkeuring van de jaarrekening wordt besloten.

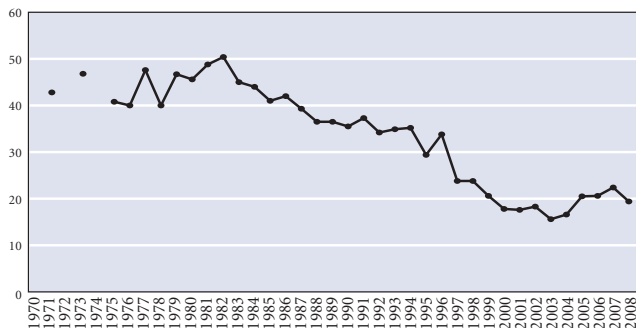
Medezeggenschap

De uitvoering van de wet Modernisering Universitaire Bestuursorganisatie heeft bij de Universiteit Leiden geresulteerd in een stelsel van ongedeelde medezeggenschap: de Universiteitsraad en de faculteitsraden bestaan voor de helft uit personeelsleden en voor de helft uit studenten. Daarentegen is sinds het onderbrengen van de Faculteit der Geneeskunde en het Academisch Ziekenhuis Leiden in het Leids Universitair Medisch Centrum, de faculteitsraad van de Faculteit der Geneeskunde vervangen door de ondernemingsraad en de studentenraad van het LUMC. De Faculteit der Kunsten heeft geen faculteitsraad.

De samenstelling van de raden wordt bepaald door verkiezingen. Studenten worden telkens verkozen voor een periode van één, en personeel voor een periode van twee jaar. De Universiteitsraad, de raden van de Faculteiten der Sociale Wetenschappen en Rechtsgeleerdheid en de studentengeleding van de raad van de Faculteit der Letteren worden verkozen volgens een lijstenstelsel; de overige raden hanteren een personenstelsel met een enkelvoudige overdraagbare stem.

De verkiezingen voor de Universiteitsraad (studenten- en personeelsgeleding) hebben in 2007 voor de vijfde maal plaatsgevonden via internet. Sinds de introductie van het elektronisch stemmen in 2003 is er bij de Universiteitsraad een zeer bescheiden opgaande trend zichtbaar in de opkomstpercentages bij de verkiezingen van studenten. Van 16% in 2003 naar 22% in 2007, met dien verstande dat sinds 2005 ook de internationale studenten mogen stemmen, wat heeft geresulteerd in een toename van de

Ontwikkeling opkomst bij UR-verkiezingen

kiesgerechtigden met ruim 2.000 studenten. Het opkomstpercentage is nog steeds zeer laag; de Universiteitsraad zoekt naar methoden om de opkomst te vergroten. Voor de personeelsgeleding waren er in 2007 geen verkiezingen.

Om de leden van de medezeggenschapsraden voor te bereiden op hun raadswerk, vond in september 2007 een scholingsdag plaats, waarop diverse onderwerpen die van belang zijn voor de medezeggenschap werden behandeld. De personeelsleden van de raden hebben krachtens de universitaire reglementen de mogelijkheid om deze scholing onder werktijd en met behoud van salaris te volgen. Ook dit jaar namen veel raadsleden deel aan de scholingsdagen.

De Universiteitsraad is in 2007 26 maal in formele vergadering bijeengekomen, waarvan 8 maal met het College van Bestuur. Daarnaast hebben enkele informele overleggen tussen Raad en College plaatsgevonden, evenals overleg met de Raad van Toezicht. Naast behandeling van de jaarlijks terugkerende onderwerpen als de kadernota, het jaarverslag, de begroting en de bestuurlijke financiële rapportages, heeft de Raad in 2007 ingestemd met de Basiskwalificatie Onderwijs en een wijziging van de Regeling Financiële ondersteuning studenten. Daarnaast is advies uitgebracht over onder meer het ICT-meerjarenplan, de invoering van een minorstelsel, de plannen rondom het vernieuwen van de universitaire media (met name de positie van Mare), het Project verlaging kosten infrastructuur, het Programma Internationalisering en nog vele andere onderwerpen. Alle adviezen en meer informatie zijn te vinden op www.ur.leidenuniv.nl.

De samenstelling van de raad per 31 december 2007 was als volgt: S.J.M. Agteres, drs. F.G. van Baardewijk, C.H.F. Bloys van Treslong, R.J.E. Disberg, C.A. Gelijns, dr. A. Hoeflaak, dr. H.J.R. Kaptein, L.C. Kerkhof, J. van Proosdij, V.R. Ramkisoensing, W.J. ten Teije, E.J.J. Valk, dr. P. van der Velde, drs. G.J. van der Wal. Griffiger: M. Stol.

De Universiteitsraad van de Universiteit Leiden,

G.H.A. van der Varst
Voorzitter

Externe bliken van erkenning

Koninklijke onderscheidingen

- v ■ M Prof.dr. D.D. Breimer, (oud) rector magnificus en voorzitter Universiteit Leiden: Officier in de Orde van Oranje Nassau.
- v □ M Prof.dr. I.A. van Berckelaer-Onnes, hoogleraar Pedagogische wetenschappen: Officier in de Orde van Oranje-Nassau.
- v ■ M Prof.dr. F.W. Saris, (oud) decaan Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen: Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.
- v □ M Prof.dr. C.W. Fock, hoogleraar Geschiedenis van de kunstnijverheid: Officier in de Orde van Oranje-Nassau.
- v ■ M Prof.dr. M.J. Giphart, hoogleraar Biomedische wetenschappen: Ridder in de Orde van Oranje Nassau.
- v □ M M.C.C. Teune, Hortulana, Hortus Botanicus: Ridder in de Orde van Oranje Nassau.
- v ■ M Prof.dr. J.L. Blusse van Oud Alblas, hoogleraar Geschiedenis van de Europees-Aziatische betrekkingen: Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Hoge buitenlandse onderscheidingen

- v ■ M Prof.dr.dr.h.c. P.G.J. van Sterkenburg, hoogleraar Nederlandse Taal en Letterkunde: Officier in de Leopoldsorde (België).
- v ■ M Prof.dr. J.N. Schrijver: Hoge federale onderscheiding van de Koning van Maleisië vanwege 'voorbeeldige diensten voor vrede en stabiliteit in de regio en in het bijzonder het behouden van de territoriale integriteit van Maleisië'.

Eredocoraten

- v ■ M Prof.dr. P.T. de Zeeuw, hoogleraar Theoretische sterrenkunde: Eredocoraat University of Chicago.

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Akademieleden

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) selecteerde in 2007 vijf nieuwe Akademiehoogleraren. Zij kunnen zich als Akademiehoogleraar geheel wijden aan inno-

vatief onderzoek en de begeleiding van jonge onderzoekers. De verkiezing tot Akademiehoogleraar gebeurt uitsluitend op grond van geleverde wetenschappelijke prestaties. Nieuwe Akademiehoogleraar werkzaam bij de Universiteit Leiden is:

- v ■ M Prof.dr. H. Lenstra, hoogleraar Fundamentele en toepassingsgerichte wiskunde

De Jonge Akademie

- v □ M Prof.dr. J.H. Gerards werd gekozen tot voorzitter van de Jonge Akademie.

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

Spinozapremie

De Spinozapremie is de belangrijkste wetenschappelijke prijs in Nederland. Hij bedraagt €1,5 mln. Een Spinozapremie is in 2007 toegekend aan:

- v ■ M Prof.dr. J.W.M. Roebroeks, hoogleraar Archeologie van de oude steentijd

Vernieuwingsimpuls

Met de subsidies in het kader van de NWO Vernieuwingsimpuls krijgen creatieve, excellente onderzoekers de mogelijkheid een aantal jaren vernieuwend onderzoek naar keuze uit te voeren. Het programma beoogt de doorstroom bij wetenschappelijke onderzoeksinstellingen te bevorderen en richt zich met drie subsidievormen op verschillende fasen in de wetenschappelijke carrière van onderzoekers.

VENI

De VENI-subsidie biedt pas gepromoveerde onderzoekers de mogelijkheid om gedurende drie jaar hun ideeën verder te ontwikkelen. In 2007 hebben de volgende Leidse onderzoekers een subsidie verworven:

- v ■ M Dr. H.J.E. Beaumont, Evolutiebiologie en Moleculaire microbiologie: *Darwin's wetboek ontcijferen*
- v ■ M Dr. B.S. Bleda, Archeologie: *De neolithisatie van Noord-Centraal Anatolie*
- v ■ M Dr. J.J. Goeman, LUMC – Medische Statistiek: *Voorspellen met voorkennis*
- v ■ M Dr. J.C.H. Hardwick, LUMC – Gastroenterologie: *Voor komen van dikkedarmkanker met cholesterolverlagers*

- v □ M Dr. L.J. van den Herik, Internationaal publiekrecht: *Handel in wapens en grondstoffen tijdens oorlogen*
- v □ M Dr. J.M. Salverda, Biofysica: *Meten aan één redoxeiwit*
- v ■ M Dr. ir. L. de Smet, Grensvlakfysica: *Vissen naar een poly-meer*
- v ■ M Dr. M. Tops, Algemene en gezinspedagogiek: *Schandelijk hormoon zorgt voor stress*
- v ■ M Dr. L. Trouw, LUMC – Reumatologie: *DNA buiten de cel is gevaarlijk*
- v □ M Dr. I. Bot, Biofarmacie: *Mestcellen in hart- en vaatziekten*
- v ■ M Dr. E.D. Botma, Taalwetenschap/Engels: *De status van ‘ambivalente’ spraakklanken*
- v ■ M Dr. R.E. Breuker, Koreanistiek: *Een nieuwe kijk op Noord-oost-Azië*
- v □ M Dr. E. Costantini, UvA/UL: *The interstellar dust seen through the X-rays*
- v □ M Dr. K.A. Gelderman, LUMC – Nierziekten: *Een radicale preventie van afstoting*
- v □ M Dr. I.L. Ivanovska, Physics *Kunnen we het lot van een stamcel veranderen?*
- v ■ M Dr. G.H. Janssen, Geschiedenis *Katholieken in de zestiende eeuw*
- v □ M Dr. S. Joosten, LUMC – Infectieziekten: *Hoe wordt de afweer geremd?*
- v ■ M Dr. A. Kloekhorst, Vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap: *Het achterhalen van drieduizend jaar oude klemtonen*
- v ■ M Dr. P. Putman, Klinische, gezondheid- en neuropsychologie: *Aandacht voor emotie trainen*
- v □ M Dr. M. Reinders, LUMC – Nierziekten: *Voorloper beenmergcellen na orgaantransplantatie*

VIDI

De VIDI-subsidie is bestemd voor onderzoekers die na hun promotie een aantal jaren onderzoek op postdocniveau hebben verricht. Leidse prijswinnaars in 2007 waren:

- v ■ M Dr. H. van Attikum, LUMC – Toxicogenetica: *DNA schade: eerst uitpakken, dan repareren?*
- v □ M Dr. E.A.M. Crone, Ontwikkelingspsychologie en LIBC: *Ontwikkeling van het sociale brein*
- v □ M Dr. B.M. Elzinga, Klinische & gezondheidspsychologie en LIBC: *Het genetisch kwetsbare brein*
- v □ M Dr. C. J. Rieffe, Ontwikkelingspsychologie: *Emoties kun je leren*

- v □ M Dr. K. Roelofs, Klinische en gezondheidspsychologie/neuropsychologie en LIBC: *Sociale angst, een kwestie van vermijden*
- v ■ M Dr. S.A.R.B. Rombouts, LIBC, LUMC/Radiologie, Psychologie: *Wat doen geneesmiddelen in de hersenen?*
- v ■ M Dr.ir. E.R. Valstar, LUMC – Orthopedie: *Vastzetten van pijnlijke losse heupprothesen*
- v ■ M Dr. O.I. Yanson, LIC/Katalyse: *Zooming in at active sites on a catalytic surface*

VICI

De VICI-subsidie is bestemd voor excellente, zeer ervaren onderzoekers die met succes een vernieuwende onderzoekslijn hebben ontwikkeld. In 2007 zijn voor een VICI in aanmerking gekomen:

- v □ M Prof.dr. C. Hofman, Archeologie van Indiaans Amerika: *Praten over water*
- v □ M Prof.dr. J.S. Pollman, Geschiedenis: *Het oorlogsverleden van de Gouden Eeuw*
- v ■ M Dr. B.O. Roep, LUMC – Immunohaematologie en Bloedtransfusie: *Van oorzaak naar genezing van type 1 diabetes*

Mozaïek

In het Mozaïek-programma van NWO kunnen talentvolle allochtone studenten een promotieplaats verwerven. In 2007 zijn de volgende Leidse studenten daarin geslaagd:

- v □ M E. Chabani, Ontwikkelings- en onderwijspsychologie: *Computational Dynamic Test and Intervention*
- v ■ M A.B.T Ghisaidoob, LIC, Bio-organische synthese: *Synthese van DNA fragmenten*
- v ■ M D. Umanski, LIBC: *Een computerspel voor kinderen als stotter-therapie*
- v □ M K. Ziemann, Politicologie: *Democratic Legitimacy: The Impact of Institutional Reform*

Rubicon

De Rubicon-subsidie is een subsidie die vooraf gaat aan de VENI-subsidie. De Rubicon-subsidie biedt talentvolle, pasgepromoveerde onderzoekers bij Nederlandse universiteiten en onderzoeksinstituten van KNAW en NWO de mogelijkheid ervaring op te doen aan een buitenlands topinstituut of aan een excellent Nederlands onderzoeksinstituut. Het programma biedt tevens talentvolle onderzoekers uit het buitenland de mogelijkheid voor een periode van één jaar in Nederland onderzoek te doen.

De volgende 'Leidse' onderzoekers hebben in 2007 deze subsidie verworven:

- v ■ M Dr. A. Geurds, Faculteit der Archeologie → University of Colorado (VS)
- v □ M Dr. M. Westerterp, LUMC → Columbia University (VS)
- v □ M Dr. P. Kok, LUMC → Mayo Clinic College of Medicine, Endocrine Research Unit (VS)
- v □ M Dr. S.E. Bisschop → Max Planck-Instituut (Bondsrepubliek Duitsland)
- v ■ M Dr. J.P. den Hertog → Freie Universität Berlin (Bondsrepubliek Duitsland)
- v ■ M Drs. H.J. Hupkes → University of Surrey (GB)
- v □ M Ir. E.H. Lips → Cancer Research Institute (GB)
- v ■ M Dr. Wei Xu → Baylor Institute for Immunology research (VS)
- v □ M Dr. B. Abels, Ministerie Palau → Universiteit Leiden (IIAS)
- v □ M Dr. S.P.J. de Mul, GB → Universiteit Leiden

Toptalent

NWO heeft in overleg met de VSNU een programma opgezet met een prestigieus karakter, gericht op afstudierend toptalent met eigen, creatieve onderzoeksideeën. Zij kunnen direct aansluitend op het afstuderen met hun eigen promotieonderzoek aan de slag gaan.

- v ■ M M.L. van Beek, Indo-Europese taalwetenschap: *Proto-Greek: a reconstruction*
- v □ M A.M. Madigan, Sterrenkunde: *Stellar and gas dynamics near super-massive black holes*
- v □ M C. Stolte, Talen en culturen van India: *India's globalization: past experiences and future prospects for India and the world*
- v ■ M Drs. ing. A.J. te Velthuis, LUMC: *SARS-coronavirus RNA synthesis: understanding the core of a sophisticated complex*

Selectie uit overige NWO-subsidies

- v ■ M Dhr. J.E. Leppanen, IIAS, *Biobanking of ethnic chinese minorities and genetic sampling programmes: production of new genetic knowledge, exchange process and the response*, Genomics
- v ■ M Prof.dr. M.T.M. Koper, FWN/LIC, *Facility for on-line product detection in selective electrocatalysis*, NWO-middelgroot
- v □ M Dr. M. Kato, IIAS, *Socio-cultural research on prenatal screening and pre-implantation genetic diagnosis in Japan*, Genomics

- v □ M Dr. M. Osseweijer, IIAS, *Social, Ethical and Legal Issues of Genetic Testing in a Chinese Context*, Genomics
- v □ M Dr. N.J. de Voogd, FWN/Naturalis, *Marine lakes of Indonesia: recently discovered laboratories of evolution*, Open programma
- v ■ M Prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen, FdA, *Keeping the Days. Time and Identity in Middle America*, Vrije Competitie
- v ■ M Prof.dr. A. Verhagen, FdL, *The style of modern Dutch prose*, Vrije Competitie
- v ■ M Prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen, FdA, *The Contemporary Middle American Calender*, Vrije Competitie
- v ■ M *Middle American concepts of time: linguistic and narrative dimensions*, Prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen, FdA, Vrije Competitie
- v ■ M Prof.dr. A. Verhagen, FdL, *The style of speeches*, Vrije Competitie
- v ■ M Prof.dr. A. Verhagen, FdL, *Theory and practice of linguistic stylistics*, Vrije Competitie
- v ■ M Prof.dr. P.J.J. Hooykaas, FWN, *Functional analysis of the hAT-like protein DAYSLEEPER*, Open programma
- v □ M Prof.mr.drs. W. den Ouden, FdR, *Toward Improved Subsidy Mechanisms: Dutch Subsidy Law as an Instrument for Implementing European Financial Incentive Measures*, Vrije Competitie
- v ■ M Prof.dr. G.R. de Snoo, CML, *Quantifying introgression risks of transgenes with hazard rates, using carrot as a model species, part two*, ERGO
- v ■ M Dr. P. Haccou, FWN, *Quantifying introgression risks of transgenes with hazard rates, using carrot as a model species, part one*, ERGO
- v ■ M Dr. P.G.L. Klinkhamer, FWN, *Thrips Resistance In Tomato Plants*, ERA-NET
- v ■ M Dr. H. Kamermans, FdA, *edna II – Taking the electronic archive for Dutch Archaeology to the next level*, NWO-middelgroot
- v ■ M Dr. P. Kessler, FWN, *Beta-diversity in tropical forest trees in Borneo*, JSPS
- v ■ M Prof.dr. N.J. Schrijver, FdR, *The dark side of resource wealth: natural resources as source of armed conflict from an international law perspective*, Vrije Competitie
- v ■ M Prof.dr. G.J. Kroes, FWN, *Parallelisation SURFSCAT*, NCF
- v ■ M Prof.dr. P.J.J. Hooykaas, FWN, *Unravelling hidden secrets of the master of genetic engineering, the bacterium *Agrobacterium tumefaciens**, TOP-subsidie

- v ■M Prof.dr. T.J. Aartsma, FWN, *Enzymes in action: Fluorescence monitoring of single redox enzyme molecules*, TOP-subsidie
- v ■M Prof.dr. G.J. Kroes, FWN, *The role of excited electronic and vibrational states in reactions at surfaces*, TOP-subsidie
- v □M Prof.dr. E.F. van Dishoeck, FWN, *The planet-forming zones of disks around solar-mass stars: an evolutionary study*, Vrije Competitie
- v ■M Prof.dr. M. Franx, FWN, *Ultra-VISTA: ultra deep Near-IR imaging with VISTA*, Vrije Competitie
- v ■M Dr. H.W. Slabbekoorn, FWN, *Acoustic communication in a noisy world; an experimental study on behavioural flexibility as the key to urban success in great tits*, Open programma
- v ■M Prof.dr.ing. R. Zwijnenberg, FdL, *VivoArts: Art and Biology Studio – Wet Lab Practice and Bio-Art Pedagogy*, Genomics
- v ■M Dr. J.F. Brosschot, FSW, *Worry, cognitive sensitization and health complaints*, Vrije Competitie
- v ■M Prof.mr. P. Boeles, FdR, *he European Community Principle of Fair and Effective Asylum Procedures*, Vrije Competitie
- v □M Prof.dr. L.L. Cheng, FdL, *Bantu, Chinese and Romance nouns and noun phrases*, Internationalisering GW
- v ■M Prof.dr. C.S. Goto-Jones, FdL, *Contemporary East Asian Media Centre*, Internationalisering GW
- v ■M Dr. J.Th. Lindblad, FdL, *Economics, politics and culture in early post-independence Indonesia*, Internationalisering GW
- v ■M Prof.dr. M.K. Richardson, FWN, *Developmental mechanisms of body plan evolution in a morphocline of salamanders*, Open programma
- v ■M Prof.dr. L.A.C.J. Lucassen, FdL, *Waarom mensen in een stad willen wonen*, Urbanisatie

Smart Mix

De Universiteit Leiden participeert in drie consortia:

- NIMIC – Nano Imaging under industrial conditions, penvoerder: TU Delft, participant: prof.dr. J.W.M. Frenken (FWN/LION)
- A new generation of high-efficiency screens for drugs against major human illness, penvoerder: Universiteit Leiden, prof.dr. M.K. Richardson

- CATCHBIO – CATalysis for sustainable CHemicals from BIO-mass, penvoerder: onderzoeksschool NIOK, participant: prof.dr. M.T.M. Koper

Europese subsidies

- v ■M Dr. Tj. Oosterkamp, LION, European Research Council starting

Selectie uit toegekende prijzen

- v □M Dr. T.E. Aalberts, Politieke wetenschappen, Jean Blondel prijs, European Consortium for Political Research
- v ■M Prof.dr. R. Bertina, LUMC – Hematologie, José Carreras award, Europese Hematologievereniging
- v □M Dr. J. Bovée, LUMC – Pathologie, C.J. Kokprijs
- v □M M.G. Carrion Cantuarias, Pedagogiek, Aanmoedigingsprijs van het Expertisecentrum Allochtonen Hoger Onderwijs (ECHO)
- v □M Dr. E.A.M. Crone, Ontwikkelings- en onderwijspsychologie, Ruigrokprijs van de Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen
- v ■M Prof.dr. C. van de Velde, LUMC – Heelkunde, Clinical Research Award van de Federatie van Europese Kankerverenigingen (FECS)
- v ■M S. Crobach, LUMC, Prijs van het LUF Internationaal StudieFonds (LISF)
- v □M Dr. B. Derks, Sociale psychologie, Social Issues Dissertation Award 2007 van de Society for the Psychological Studies of Social Issues
- v □M Prof.dr. E.F. van Dishoeck, Sterrewacht, R.M. Petrie lecture Award van de Canadian Astronomical Society
- v ■M Prof.dr. J.W.M. Frencken, LION, Jacob Kistemaker prijs van FOM
- v ■M Dr. H. Gelderblom, LUMC – Klinische Oncologie, Marie Parijssprijs
- v ■M M.C. Eppens, KNMG Dick Held-prijs: junior
- v ■M L. Seghers, KNMG Dick Held-prijs: junior
- v □M M.R.M. Jongbloed, KNMG Dick Held-prijs: senior
- v ■M Prof.dr. M.H. van IJzendoorn, Pedagogische wetenschappen, Prijs van de Society for Research in Child Development (SRCD)
- v ■M Dr. M.J. de Jong, Godsdienstwetenschappen, Studieprij van de stichting Praemium Erasmianum

- v ■M Prof.dr. R. de Kloet, Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen/LUMC, Neuro-Psychopharmacology Award 2007 van het European College of Neuro-Psychopharmacology (ECNP)
- v ■M P.F.J.M. de Kuijer, Rechtsgeleerdheid, Verkozen tot Young European of the Year wegens succesvolle inzet voor de Europese integratie. Prijs wordt toegekend onder auspiciën van het Europees Parlement
- v □M Ir. E. Lips, Pathologie, Leverhulme Technology Transfer Award
- v ■M Drs. S.P.M. Meyknecht, Culturele Antropologie/ontwikkelingssociologie,, Royal Anthropological Institute Film Prize 2007 Commendation
- v □M Drs. H. van der Meer, Bestuurskunde, H.A. Brasz Scriptieprijs van de Vereniging voor Bestuurskunde
- v ■M M J. van Os, Nationaal Herbarium, Jill Smythies prijs van de Linnaea Society van London
- v ■M Dr. B. Roep, IHB, Mary Jane Kugel Award 2007
- v □M Dr. E. Sarton, LUMC – Anesthesiologie, Young Investigators Grant van de Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie
- v □M L. Schrier, LUMC, Janneke Fruin-Helb Beurs (LUF), bedoeld ter stimulering van excellente studenten die met een LIFS-beurs (ook LUF) naar het buitenland zijn geweest
- v ■M M. den Heijer, Natuurkunde, Janneke Fruin-Helb Beurs (LUF), bedoeld ter stimulering van excellente studenten die met een LIFS-beurs (ook LUF) naar het buitenland zijn geweest
- v □M A. Poler de Zwart, Rechtsgeleerdheid, Europese scriptieprijs van het Bureau voor de Harmonisatie van de Interne markt (OHIM) voor de beste scriptie op het gebied van het Europese merken- en modellenrecht
- v ■M A.J. te Velthuis MSc, Biologie, Unilever Research prijs 2007
- v ■M R.H. Eggermont, Wiskunde, Jong Talent Aanmoedigingsprijs 2007 van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen voor beste eerstejaarsstudenten in verschillende exacte en technische vakken. Voor de Wiskunde werden de prijzen beschikbaar gesteld door het Thomas Stieltjes Institute for Mathematics
- v ■M J. Lukkezen, J. van Ostaay, E. Siero, J. Brill, Leden van studievereniging de Leidsche Fles wonnen het project Interuniversitaire Olympiade Natuurkunde

Onderwijs

Inmiddels is de implementatie van het bachelor-mastersysteem (vrijwel) voltooid en stevig verankerd in ons universitair bestel. Aan de Leidse universiteit kunnen studenten zich anno 2007 inschrijven voor 51 bachelor- en 74 masteropleidingen, waarvan 15 tweejarige onderzoeksmasteropleidingen. Daarnaast is instroom in 18 universitaire lerarenopleidingen mogelijk. In 2007 naderde de eerste visitatie- en accreditatiecyclus volgens het nieuwe accreditatiestelsel zijn voltooiing en zijn nagenoeg alle opleidingen gevisiteerd en van het accreditatiekeurmerk voorzien.

Beleidsthema's 2007

Ook 2007 stond in het teken van de verdere ontwikkeling en vernieuwing van het universitaire onderwijs, zoals neergelegd in het instellingsplan *Kiezen voor Talent*. In aansluiting op 2006 werd verder gewerkt aan de verschillende voornemens uit *Kiezen voor Talent* om het universitaire onderwijs te versterken, waarbij de volgende thema's aan de orde waren:

- Inrichting van graduate schools
- Herziening opleidingsaanbod
- Uitbreiding honoursprogramme
- Stimulering van de instroom van allochtone studenten
- Invoering nieuw minorstelsel in de bachelorfase
- Stimulering van de belangstelling voor bèta-opleidingen
- Aanpassen en actualisatie regelgeving
- Samenwerking met het hbo
- Bevorderen van de in- en doorstroom en het studierendement van studenten.
- Verdere ontwikkeling van kwaliteitszorg en externe beoordelingen
- Internationalisering van onderwijs
- Ict & Onderwijs

Graduate schools

De Universiteit Leiden wil zich profileren op het onderwijs in de graduate fase. Het aantal masterstudenten en PhD-kandidaten moet daarom groter worden, zowel in absolute zin als in verhouding tot het aantal bachelorstudenten. Om dat te bereiken is een aantal jaren geleden al besloten tot het inrichten van graduate schools bij de faculteiten. Om de ontwikkeling van deze schools te stimuleren en de plaats ervan in de universitaire organisatie te

verduidelijken, heeft het College van Bestuur in het najaar een taskforce ingesteld met de opdracht een visie te ontwikkelen op de volgende gebieden:

- werving, selectie en toelating op de Nederlandse en de buitenlandse markt;
- het onderwijsaanbod van master- en PhD-programma's;
- de organisatie van de graduate schools binnen de universitaire bestuursstructuur.

De besluitvorming naar aanleiding van het begin 2008 uitgebrachte advies vindt in de loop van 2008 plaats.

Opleidingsaanbod

Het voornemen om per 1 september 2007 van start te gaan met de bacheloropleiding Geneeskunde kon niet worden geëffectueerd. De opleidingen Geneeskunde volgens de bachelor-masterstructuur moeten eerst worden geaccrediteerd. Dat proces is inmiddels in gang gezet.

Het verzoek om een tweejarige masteropleiding *Health Care Psychology*, die de 'Toets nieuwe opleiding' door de NVAO had doorstaan, te bekostigen, is door de minister van OCW afgewezen. De universiteit heeft bezwaar gemaakt tegen dat besluit; de behandeling daarvan is nog niet afgerond. Op landelijk niveau vindt overleg plaats tussen de universiteiten en de beroepsopleidingen over de ontstane situatie. De masteropleiding *European Union Studies* is positief beoordeeld door de NVAO; deze opleiding wordt bekostigd. Daarnaast zijn vier postinitiële opleidingen, *Advanced Studies in Air and Space Law*, *European Business Law*, *Public International Law* en *Tax Law* door de NVAO goedgekeurd.

Door een wijziging van de WHW is het nu mogelijk geworden om een bekostigde masteropleiding die voorbereidt op het beroep van leraar te volgen ná een disciplinaire masteropleiding. Het bezit van de mastergraad is nu ook een toelatingsvoorwaarde voor de lerarenopleiding. Omdat tweejarige educatieve masteropleidingen – waarvan er slechts twee waren opengesteld – daarmee grotendeels hun zin verloren hebben, bestaat het voornemen deze te beëindigen.

De masteropleiding *Behavioural Sciences*, die vrijwel samenviel met de masteropleiding *Psychology*, is vervallen. De namen van

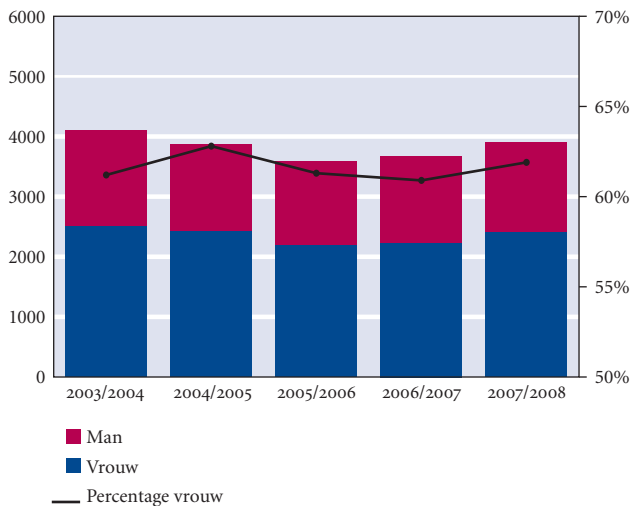
Tabel 7.1. Instroom propedeuse bachelor

	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	3.902	3.660	3.597	3.873	4.106
Waarvan deeltijd	284	332	499	657	543
Percentage deeltijd	7,3%	9,1%	13,9%	17,0%	13,2%

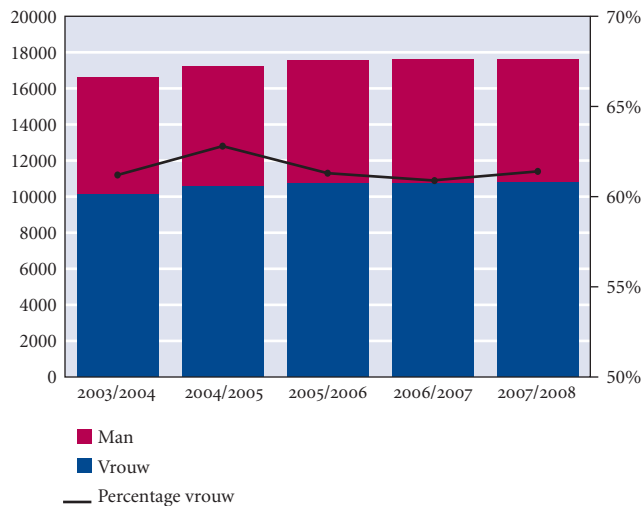
Tabel 7.2. Ingeschreven studenten

	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Totaal aantal ingeschrevenen (vt+dt+extranei)	17.616	17.630	17.568	17.251	16.614
Waarvan bacheloropleidingen	10.919	10.573	10.065	8.896	6.388
Waarvan masteropleidingen	3.096	2.495	1.338	517	244
Waarvan doctoraalopleidingen	3.132	4.080	5.642	7.253	9.402
Waarvan artsenopleiding	270	299	301	340	346
Waarvan lerarenopleiding	199	183	222	245	234
Percentage vrouw	61,4%	61,3%	61,4%	61,6%	61,1%
Percentage deeltijd	10,8%	13,0%	14,2%	15,5%	14,9%

Ontwikkeling eerstejaarsinstroom: man-vrouw

Ontwikkeling ingeschrevenen: man-vrouw

de opleidingen Talen en culturen van Zuid-Oost-Azië en Oceanië zijn officieus gewijzigd in Talen en culturen van Indonesië en Indonesian Studies; deze namen sluiten beter aan bij de opleidingsprogramma's. De formele besluitvorming ter zake zal in 2008 plaatsvinden.

Nieuwe opleidingen

In het kader van het streven van het College van Bestuur om een nauwere samenwerking tot stand te brengen met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) op het gebied van de Bedrijfswetenschappen worden de mogelijkheden onderzocht om te komen tot een gezamenlijk verzorgde opleiding *Chinese Business and Economy*. In eerste aanleg zal deze de vorm hebben van een afstudeerrichting van de masteropleiding *General Management* van de EUR. De Campus Den Haag heeft een voorstel gedaan voor de instelling van een initiële masteropleiding *Safety, Security and Justice*. Er is verder gewerkt aan de voorbereiding van het accreditatiedossier van een opleiding *Industrial Ecology*, een gezamenlijk initiatief van de Universiteit Leiden en de Technische Universiteit Delft (TUD).

University College

In 2007 heeft de Universiteit Leiden in samenwerking met de gemeente Den Haag en de Haagse Hogeschool een haalbaarheidsonderzoek laten verrichten inzake de oprichting van een *University College* in Den Haag. Het gaat daarbij om een internationaal georiënteerde bacheloropleiding rond de thema's recht, bestuur en cultuur. De opleiding sluit aan bij de prominente positie van Den Haag als centrum voor vrede en veiligheid en bij de in de stad aanwezige internationale organisaties en bedrijven. De haalbaarheidsstudie betrof een nationale en internationale marktverkenning, een onderzoek naar huisvestingsmogelijkheden en een studie van de financiële aspecten van een dergelijke nieuwe opleiding. De gemeente Den Haag en de Universiteit Leiden zagen in de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek voldoende aanleiding tot een vervolgonderzoek waarin een nader uitgewerkt curriculumontwerp wordt voorbereid, een geschikte locatie wordt bekeken en de mogelijkheden verkend worden om de benodigde financiële middelen bijeen te brengen. Op grond hiervan zal in 2008 bekeken worden of het verantwoord is om met de opleiding van start te gaan. Voor het ontwikkelen van het curriculum is een subsidie aangevraagd bij het Ministerie van Economische Zaken in het kader van het programma Pieken in de Delta.

Bijzonder onderwijsaanbod

De universiteit wil ruimte geven aan veelbelovende studenten en onderwijs bieden dat studenten de mogelijkheid verschaft hun talenten maximaal te ontplooiën. Op verschillende manieren wordt geprobeerd dit te realiseren. De universiteit biedt voor aankomende studenten het Pre-University College en het Lapp-Top Programma. Het universitaire Honours Programme is bedoeld voor uitblinkende bachelorstudenten. Daarnaast bieden de opleidingen aan talentvolle studenten algemene en meer op de individuele student toegesneden honourstrajecten.

Universitair Honours Programme

Het sinds 1994 bestaande universiteitsbrede programma, in principe bedoeld voor tweede- en derdejaars bachelors, werd in 2005, passend bij de ambitie in Kiezen voor Talent, uitgebreid van zo'n vijf naar twaalf *honours classes* per jaar. De bedoeling van het programma is extracurriculair uitdagend onderwijs te bieden aan getalenteerde en sterk gemotiveerde studenten, die meer kunnen en willen dan wat de bacheloropleiding hen standaard biedt. Het jaarlijks wisselende programma, is thematisch en veelal interdisciplinair van opzet. De onderwerpen komen uit het alfa, gamma, bèta en medisch domein. Kenmerkend voor de honours classes is dat het Engelstalige onderwijs wordt gegeven door prominente gastdocenten uit de wetenschap of praktijk, uit binnen- en buitenland. Na een strenge selectie worden per programma maximaal vijftien studenten toegelaten. In het studiejaar 2006/2007 doorliepen 139 studenten met goed gevolg één van de aangeboden dertien honours classes.

Extra aanbod voor talentvolle studenten

Met de uitbreiding van het Honours Programme in 2005 is met de faculteiten overeengekomen dat ook zij meer excellente studententrajecten zullen ontwikkelen. Inmiddels verzorgen enkele faculteiten en opleidingen extra onderwijs voor een geselecteerde groep zeer getalenteerde en gemotiveerde studenten. In sommige gevallen worden beurzen beschikbaar gesteld, bijvoorbeeld voor een verblijf in het buitenland of voor onderzoek.

Ruim baan voor talent – Excellentie Hoger Onderwijs

De Commissie Ruim Baan voor Talent heeft de meerwaarde van het met OCW-subsidie ontwikkelde honoursprogramma bij de opleiding Geschiedenis beoordeeld. Dit programma is bedoeld voor veelbelovende en gemotiveerde studenten en bestaat uit een werkcollege (honours class) over een intellectueel uitdagend thema voor tweedejaars, een tutorial waarin kritische reflectie en onderzoeksvaardigheden centraal staan en een top-seminar (*het Crayenborg College*) met een sterk analytische inslag. Hoewel de meerwaarde van dit honoursprogramma volgens de criteria die de NVAO hanteert (nog) niet in alle opzichten is aangetoond, oordeelde de commissie dat het een belangrijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van talenten van bovengemiddeld presterende en gemotiveerde studenten.

Diversiteit

- Het project *Welkom bij de Universiteit Leiden!* is erop gericht de instroom en doorstroom van talentvolle allochtone studenten te bevorderen. Het project is in 2006 gestart en loopt in ieder geval door tot 2008.
- Het Lapp-Top programma bij Rechtsgeleerdheid is succesvol uitgevoerd en wordt vervolgd. Daarnaast is bij de opleiding Bio-Farmaceutische wetenschappen een programma gestart voor het collegejaar 2007/2008.
- In oktober 2007 is een pilot Studiekeuzeproject gestart: scholen worden bezocht met studiekeuzetests en studenten begeleiden vervolgens een aantal scholieren in het studiekeuzeproces. Deze pilot is positief geëvalueerd.
- In september 2007 is een deelproject Studeren in breder perspectief opgezet bij de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Eerstejaars studenten Rechten en hun ouders hebben informatie ontvangen over studeren. Er is een brochure en een website met informatie voor de ouders ontwikkeld. Voor studenten zijn de website 'De carrièreplanner' en een workshop over keuzes na het eerste jaar in ontwikkeling. De workshop wordt in het voorjaar van 2008 gegeven.

Actieplan Terugdringen belemmeringen voor studenten met een functiebeperking

Met een subsidie van OCW is begin 2007 gestart met de uitvoering van het in 2006 ontwikkelde actieplan *Terugdringen belemmeringen voor studenten met een functiebeperking*. Dit plan sluit

aan op het beleid van de universiteit om studenten in staat te stellen ondanks hun beperking een studie te volgen.

In 2007 zijn de voorbereidingen getroffen voor de opening van een *disability centre* genaamd Fenestra. Bij dit centrum kunnen studenten en studentbegeleiders (studieadviseurs, mentoren) terecht voor advies over studeren met een functiebeperking. Het verzorgt de intake, ondersteunt het aanvragen van voorzieningen en wijst de weg binnen en buiten de universiteit. Het centrum is begin 2008 geopend.

Er is een protocol opgesteld voor de begeleiding van studenten met autismespectrumstoornissen en er wordt een studentenvolgsysteem bijgehouden. Daarnaast is een samenwerkingstraject opgezet met GGZ en het Centrum voor Autisme.

In voorbereiding is een beleidsplan voor de langere termijn, gericht op het terugdringen van belemmeringen voor studenten met een functiebeperking.

Bachelor-mastersysteem

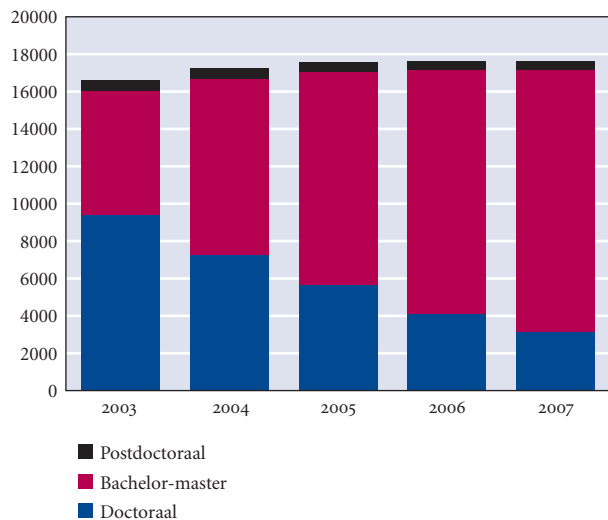
De implementatie van het bachelor-mastersysteem is voltooid, op de opleiding Geneeskunde na. De meeste faculteiten hebben in de afgelopen periode hun bacheloropleidingen geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Op grond van de ervaringen met het bachelor-mastersysteem tot nu toe en een eerste reflectie op de resultaten van Kiezen voor Talent, wordt het Leidse onderwijsprofiel zowel in de bachelor- als masterfase verder verscherpt. De discussie hierover zal in 2008 resulteren in een nieuwe, uitgewerkte onderwijsvisie. Uitgangspunt voor deze visie is de ontwikkeling van talent in een door onderzoek geïnspireerde en internationale onderwijsomgeving. Belangrijke speerpunten voor de komende jaren zullen zijn: het verbeteren van het studiesucces met name in de bachelorfase, de invoering van een nieuw minorsysteem om een brede academische vorming bij studenten te stimuleren, het bevorderen van excellentie in het onderwijs en het verder internationaliseren van het (master)onderwijs. Voor de bachelorfase lag in 2007 het accent op de planning van een nieuw minorstelsel.

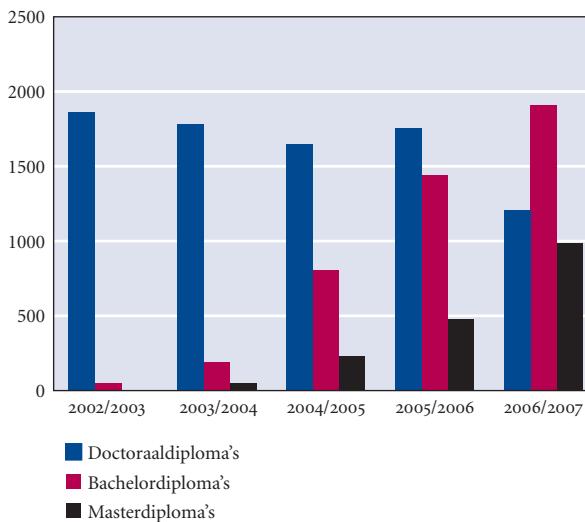
Nieuw minorstelsel

Na een evaluatie van het bestaande major-minorstelsel in 2006 waaruit de behoefte naar voren kwam aan een meer flexibel systeem om studenten de mogelijkheid te bieden zich in de bachelorfase breder te oriënteren werd begin 2007 besloten een nieuw minorsysteem in te voeren. Het nieuwe stelsel houdt in dat elke faculteit per discipline of combinatie van disciplines een minor

Ingeschrevenen: (post)doctoraal versus bachelor-master

Ontwikkeling diploma's: doctoraal versus bachelor-master

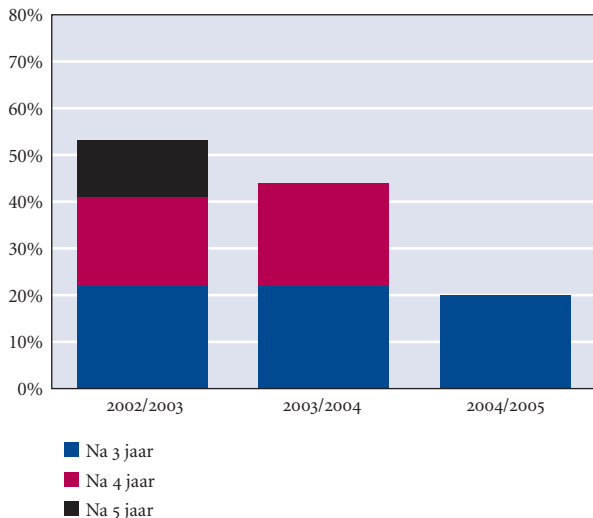
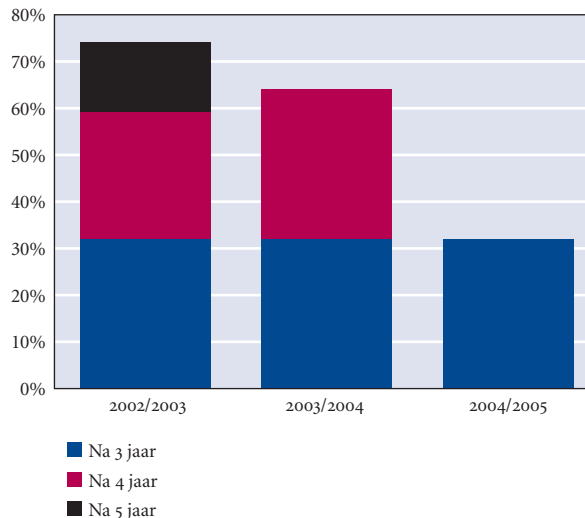

Tabel 7.3. Diploma's

	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	2.688	2.604	2.541	2.515	2.365
Doctoraaldiploma's	1.206	1.758	1.649	1.780	1.864
Postdoctoraaldiploma's	330	316	343	317	297
Bachelordiploma's	1.910	1.443	806	192	47
Masterdiploma's	985	480	231	51	3

Tabel 7.4. Onderwijsrendement

	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	65%	57%	60%	59%	2.651
Bachelorrendement na 4 jaar			43%	41%	2.420
Bachelorrendement na 5 jaar				52%	2.264
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			64%	59%	1.630
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				75%	1.536

*Bachelorrendement**Postpropedeuserend*

van 30 studiepunten aanbiedt die toegankelijk is voor studenten van de eigen faculteit en van andere faculteiten. Met het stelsel wordt beoogd het onderwijsaanbod van de universiteit systematisch toegankelijk te maken, studenten te stimuleren over de grenzen van hun eigen vakgebied heen te kijken en de brede academische vorming in de bachelorfase te bevorderen.

Om studenten in de gelegenheid te stellen van het minoraanbod gebruik te maken, krijgen zij in het curriculum een volledig vrije keuzeruimte van bij voorkeur 30 studiepunten. Voor opleidingen die om dwingende redenen geen keuzeruimte van 30 studiepunten kunnen aanbieden, is de volledig vrije keuzeruimte ten minste 15 studiepunten.

Om de implementatie van het nieuwe stelsel te begeleiden is een universitaire commissie ingesteld die de kwaliteit van de minoren gaat beoordelen, de ontwikkelingen van het stelsel op universitair niveau volgt en het CvB daarover adviseert.

Stimulering van de belangstelling voor bèta-opleidingen

In het bètadomein werden de initiatieven die in de afgelopen jaren zijn genomen om de in-, door- en uitstroom van studenten te stimuleren, voortgezet.

Bèta-beurzen

Een belangrijk initiatief is het experiment bètabeurzen dat met subsidie van OCW bij de bacheloropleidingen Life Science and Technology, Wiskunde en de lerarenopleiding Wiskunde wordt uitgevoerd. Het experiment houdt in dat studenten van de cohorten 2004/2005, 2005/2006 en 2006/2007 bij aanvang van de opleiding een beurs van €1.500 in het vooruitzicht is gesteld als ze het (propedeuse) examen binnen de gestelde termijn halen. Het effect van het experiment is door het platform Bèta Techniek geëvalueerd. Op grond daarvan zal het ministerie van OCW een standpunt innemen over de definitieve invoering en verbreding van het initiatief.

WO-Sprint

Daarnaast is in 2006 gestart met de uitvoering van het WO-Sprintprogramma waarvoor begin 2006 €1 mln. subsidie werd verkregen van het Platform Bèta Techniek. Het programma bevat verschillende activiteiten die erop zijn gericht de instroom van studenten in de bètasector te bevorderen en ervoor te zorgen dat ze de opleiding ook voltooien.

In 2007 heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden vanuit het WO-Sprintprogramma waarbij de nadruk lag op de opbrengst van de in activiteiten en de verankering ervan in de organisatie.

De auditcommissie die deze tussenevaluatie heeft uitgevoerd geeft aan dat de Universiteit Leiden serieus en creatief bezig is om de instroom in de bètasector te vergroten. Het is echter moeilijk een aantoonbare relatie tussen bepaalde activiteiten en de werkelijke instroom vast te stellen. De auditcommissie beveelt dan ook aan om de effecten van maatregelen en projecten goed te monitoren, opdat aan het einde van de Sprint-periode op basis van deze informatie beslissingen kunnen worden genomen over het voortzetten of afbreken van activiteiten. In 2008 zal wederom een evaluatie plaatsvinden, met name gericht op de doorstroom en rendementen.

Regels en richtlijnen

Volgens de WHW dienen examencommissies regels vast te stellen met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens de tentamens; verder kan de examencommissie aan de examinatoren richtlijnen en aanwijzingen geven met betrekking tot de beoordeling van tentamens. Als handreiking aan de examencommissie en ter bevordering van de uniformiteit van deze *Regels en richtlijnen* is een modelreglement ontwikkeld dat in het Nederlands en in het Engels aan de commissies ter beschikking is gesteld.

Toelating masteropleidingen

Uit een evaluatie van de werking van de *Regeling toelating masteropleidingen* is geconcludeerd dat deze niet ingrijpend behoefde te worden gewijzigd. Beperkte aanpassingen zijn doorgevoerd in maart en in november. De overgangsregeling waarbij studenten tot één maand na het begin van de masteropleiding de tijd hadden om aan te tonen dat zij aan de toelatingseisen voldeden, is permanent geworden. De eis dat het bachelordiploma moet zijn behaald voordat een begin kan worden gemaakt met de masteropleiding is hiermee aangepast aan de bestaande praktijk; uit de evaluatie kwam niet naar voren dat verdergaande maatregelen noodzakelijk of wenselijk waren.

Voorts is de regeling aangepast aan de wijziging van de WHW die bepaalt dat voor de toelating tot een lerarenopleiding een mastergraad vereist is.

Instroomregulering

De universiteit voert een beleid gericht op het reguleren van de instroom, om de kwaliteit van opleidingen te kunnen blijven garanderen.

Bij een aantal faculteiten c.q. opleidingen blijft groei het streven. Dit geldt bijvoorbeeld voor de bèta- en een deel van de Letteren-

opleidingen. Bij andere opleidingen, zoals Rechtsgeleerdheid en Psychologie, is stabilisatie van de instroom het uitgangspunt. Daartoe is een richtlijn opgesteld aan de hand waarvan jaarlijks kan worden bepaald voor welke opleidingen eventueel een capaciteitsbeperking aan de orde is. Voor het academisch jaar 2007/2008 werd de capaciteitsbeperking voor vijf bacheloropleidingen gecontinueerd: Psychologie (450 voltijd; 100 deeltijd), Rechtsgeleerdheid (550 voltijd; 150 deeltijd), Criminologie (90 voltijd; 10 deeltijd), en Biomedische wetenschappen (65) en Geneeskunde (315).

Experimenten met selectie

In het kader van het programma *Ruim Baan voor Talent* is in de afgelopen jaren met financiële steun van OCW het project *Experimenten met Selectie* uitgevoerd om te onderzoeken of selectie aan de poort op een verantwoorde wijze mogelijk is. In 2006 is dit project afgerond met de conclusie dat voorlopig wordt afgezien van selectie aan de poort, omdat het onderzoek geen betrouwbaar en valide selectie-instrumentarium heeft opgeleverd. Ondanks deze uitkomst blijft het thema selectie en selectiviteit hoog op de universitaire agenda staan en zal de universiteit de komende jaren voortgaan met de uitwerking en implementatie van maatregelen om geschikte en talentvolle studenten aan zich te binden. Daarbij gaat het om de volgende maatregelen:

- Het rekruteren van talentvolle studenten uit het voortgezet onderwijs via het Pre-University College. Deze voorziening is inmiddels op basis van een in 2007 uitgevoerd evaluatieonderzoek structureel opgenomen in de onderwijsvoorzieningen van de Universiteit Leiden, gegeven de positieve resultaten van de evaluatie. Het Pre-University College kent jaarlijks een instroom van 100 studenten, die worden geselecteerd op excellentie.
- Per 1 september 2008 wordt bij de opleidingen Geneeskunde en Biomedische wetenschappen decentrale selectie ingevoerd met als voorwaarde een certificaat van het Pre-University College. Zodra ook andere bacheloropleidingen met een capaciteitsbeperking voor decentrale selectie in aanmerking komen, zal deze maatregel ook voor deze opleidingen worden overwogen.
- Het Bindend Studie Advies (BSA). Dit is sinds 2005/2006 verder aangescherpt om studenten vroeg in de studie op geschiktheid te selecteren. Het BSA wordt jaarlijks gemonitord om te onderzoeken of de beoogde effecten ook daadwerkelijk worden bereikt.
- Het verder vormgeven aan de differentiatie van onderwijs (waaronder honourstrajecten voor talentvolle studenten) in combinatie met selectie.

- Het versterken van de selectiviteit in de masterfase door aan nieuwe masters zo mogelijk ingangselectie te verbinden en door bij alle masteropleidingen ervaring op te doen met selectie voor zij-instroom van studenten.

Samenwerking met het hbo

In het kader van de samenwerking met de Haagse Hogeschool en de Hogeschool Leiden (sinds 2001) is verder uitvoering gegeven aan het beleid efficiënte doorstroomroutes te creëren vanuit het hbo naar een universitaire masteropleiding. Het met de twee hbo-instellingen afgesproken beleid is om, waar mogelijk, op opleidingen afgestemde doorstroomroutes te creëren, waarbij gebruik wordt gemaakt van de vrije minorruimte binnen de hbo-opleiding, zonodig aangevuld met een schakeltraject van bij voorkeur maximaal 30 studiepunten. In 2007 werd met de Haagse Hogeschool met betrekking tot de hbo-opleiding Bestuurskunde een convenant afgesloten, dat voorziet in de doorstroom van getalenteerde hbo-studenten naar de universitaire bestuurskundemaster. Het traject geldt als een voorbeeld voor andere doorstroomtrajecten. Om ervoor te zorgen dat studenten al aan het begin van hun studie zonodig wederzijds kunnen worden doorverwezen, wordt studieinformatiemateriaal met de beide hogescholen uitgewisseld.

De voortgang van de implementatie van doorstroomtrajecten in het alpha-, bèta- en gammadomein is een vast agendapunt in het periodiek bestuurlijk overleg tussen de Colleges van Bestuur van de instellingen.

Een nieuw punt van aandacht in het bestuurlijk overleg is het bevorderen van mogelijkheden voor hbo-docenten om zich verder te professionaliseren. Daarbij kan gedacht worden aan cursussen/opleidingen die bijvoorbeeld door het ICLON verzorgd kunnen worden, en aan faciliteiten voor hbo-docenten ten behoeve van een promotie. De mogelijkheden daartoe worden verkend om op basis daarvan verdere afspraken tussen de instellingen te kunnen maken.

Bindend Studieadvies

Het bindend studieadvies (BSA), waarmee de universiteit sinds 1997 werkt, maakt deel uit van het Leids Studietoestel dat erop is gericht studenten adequaat te begeleiden en de geschiktheid van studenten vroeg in de studie vast te stellen. Met ingang van het studiejaar 2005/2006 is de norm van het bindend studieadvies aangescherpt om de selectieve functie van de propedeuse te versterken. De BSA-norm is verhoogd van 30 naar 40 studiepun-

ten en studenten die hun propedeuse niet binnen twee jaar afronden krijgen alsnog een negatief BSA. Voor deeltijdstudenten gelden naar rato dezelfde normen; zij moeten binnen twee jaar voldoen aan de BSA-norm van 40 studiepunten en de propedeuse binnen drie jaar afronden). De maatregel geldt voor alle opleidingen behalve voor de opleidingen die de faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen gezamenlijk met de Technische Universiteit Delft aanbiedt. Omdat bij de Technische Universiteit Delft geen BSA geldt, zijn die opleidingen uitgezonderd van de regeling. De studenten worden wel volgens dezelfde normen beoordeeld en ontvangen (zo nodig) een niet-bindend advies.

Resultaten

Van de voltijdstudenten die in het studiejaar 2005/2006 instroomden heeft na twee jaar 29% een bindend negatief advies gekregen. De resultaten van het instroomcohort 2006/2007 (voltijd) wijken daar niet veel vanaf. Van dat cohort haalde 35% in hun eerste jaar de volledige 60 studiepunten. Dat percentage was iets hoger dan bij de vorige lichting studenten.

De deeltijdstudenten die in het studiejaar 2005/2006 instroomden kregen voor de eerste keer te maken met het volledige Leids Studietoestel, dus inclusief BSA. Vergelijking met eerdere jaren is dus niet mogelijk. Wat opvalt, is dat deeltijdstudenten wat betreft studievoortgang goed vergelijkbaar blijken te zijn met voltijdstudenten. Instellingsbreed heeft 25% van de deeltijdstudenten een negatief bindend advies gekregen, tegenover 24% van de voltijdstudenten. Ook het percentage studenten dat na een jaar (voltijd) respectievelijk twee jaar (deeltijd) 60 studiepunten heeft gehaald was goed vergelijkbaar.

Het advies dat deeltijdstudenten aan het eind van hun eerste jaar krijgen is een tussenadvies, zonder bindend karakter. Het percentage niet-bindende negatieve adviezen op grond van de aanvullende eis of het behaalde puntenaantal was in 2007 aanzienlijk hoger (43%) dan een jaar eerder (32%). Vooral bij de faculteiten Rechtsgeleerdheid en Letteren was het percentage negatieve adviezen flink hoger dan vorig jaar.

Studiebegeleiding

De aanscherping van het BSA is een van de maatregelen waarvan een positieve werking kan uitgaan op het onderwijsrendement na de propedeuse. De rendementen bij de opleidingen van de Leidse universiteit zijn, evenals bij andere universiteiten, nog steeds te laag. Het gaat hier om een gecompliceerd probleem, omdat de oorzaken van studieovertraging, omzwaaien en studie-uitval niet eenduidig zijn.

In het kader van de optimalisering van het Leids studiesysteem is met de faculteiten afgesproken de studiebegeleiding en studievoortgangscntrole in de hogere studie jaren te verbeteren. In het kader van de zogenoemde bestuursafspraken zijn per faculteit streefcijfers bepaald voor het verbeteren van het onderwijsrendement.

Onder de titel *Leiden Law School* heeft de Faculteit der Rechtsgeleerdheid de propedeuse van haar opleidingen vernieuwd. Hiermee wordt beoogd de studievoortgang te verbeteren. Het vernieuwende aspect bestaat uit de intensieve begeleiding die studenten zullen krijgen. Studenten volgen het eerste jaar wekelijks de *Leiden Law Practices*, waarin een docent-tutor en student-tutor hen intensief begeleiden. Van studenten wordt op hun beurt verwacht dat zij actief deelnemen aan het onderwijs.

De resultaten van deze en andere, vaak kleinschalige initiatieven bij diverse opleidingen moeten in de komende jaren zichtbaar worden als een verbetering van het studierendement.

Kwaliteitszorg

Interne kwaliteitszorg

Uit een universitaire evaluatie van de interne kwaliteitszorg bleek dat de situatie bij de faculteiten zich positief ontwikkelt. Ook externe visitatiecommissies beoordeelden in 2007 de organisatie van de interne kwaliteitszorg positief.

Universitaire kwaliteitsmonitor

In het verlengde van de interne kwaliteitszorg bij faculteiten wordt op instellingsniveau een aantal belangrijke prestatie-indicatoren gevolgd. Dit maakt deel uit van een aanpak waartoe al in 2006 een aanzet is gegeven: het samenvoegen van meerdere meetinstrumenten als tevredenheidsonderzoeken en externe enquêtes om een samenhangend beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit. Hiermee wordt tevens geanticipeerd op de eisen die mogelijk in de toekomst aan een instellingsaccreditatie zullen worden gesteld.

In 2007 is vastgesteld welke indicatoren voor onderwijskwaliteit gemonitord zullen worden en is een begin gemaakt met het verzamelen en analyseren van desbetreffende gegevens. Een eerste pilot met het opstellen van een universitaire monitor zal in 2008 plaatsvinden.

De mening van studenten

In het kader van de interne kwaliteitszorg door faculteiten en opleidingen worden de studenten systematisch bevraagd over hun ervaringen en opvattingen.

Daarnaast wordt ook op universitair niveau de mening van studenten periodiek gepeild. In 2007 is voor de tweede maal een uitgebreide enquête onder derdejaars studenten gehouden. Daarbij is hen niet alleen gevraagd naar hun opvattingen over het onderwijs, de docenten en de voorzieningen die de universiteit biedt, maar ook naar hun persoonlijke situatie, werkzaamheden naast de studie en vrijetijdsbesteding. De resultaten hiervan zijn neergelegd in de Studentenmonitor 2007, en worden vanaf 2008 binnen de universiteit betrokken in het beleid op het gebied van onderwijs en studentenvoorzieningen.

Naast de eigen Studentenmonitor levert ook de WO-monitor belangrijke beleidsinformatie op. Deze monitor is gebaseerd op een enquête die in opdracht van de gezamenlijke universiteiten tweejaarlijks wordt gehouden onder alumni die één tot twee jaar zijn afgestudeerd. De resultaten van de enquête onder alumni die in het studiejaar 2005/2006 afstudeerden, kwamen in 2007 beschikbaar en worden betrokken bij de opstelling van de Studentenmonitor.

Dat geldt ook voor de resultaten van de enquêtes die ten grondslag liggen aan de studentenoordelen in de jaarlijkse Keuzegids Hoger Onderwijs en in het themanummer dat het weekblad Elsevier jaarlijks wijdt aan studeren en studiekeuze. Deze enquêtes worden in opdracht van derden gehouden, maar leveren ook de universiteit waardevolle informatie op.

Onderwijsvisitaties

De vertraging in de afronding van de vele visitaties die er in een korte tijd waren, heeft zich ook in 2007 nog doen gelden: het heeft tot het eind van het jaar geduurd voor er zicht was op de rapporten van alle beoordelingen, waarvan sommige meer dan anderhalf jaar eerder hadden plaatsgevonden. Al met al kan nu wel gesteld worden dat de Leidse opleidingen goed zijn beoordeeld en vrijwel zonder problemen zijn geaccrediteerd door de NVAO. Hieruit kan worden afgeleid dat het onderwijsbeleid van de afgelopen jaren vruchten heeft afgeworpen. De invoering van een puntenschaal om het niveau van onderwijseenheden te ijken, het hanteren van een verzwaard BSA en de uitbouw van de studiebegeleiding naar de fase na de propedeuse krijgen bijval en waardering van visitatiecommissies. Ook wordt het academische gehalte van de onderwijsstaf en de focus op onderzoek in de opleidingen herkend. Verbeterpunten die regelmatig worden genoemd zijn het vergroten van keuzeruimte, het normeren van de beoordeling van tentamens en scripties, en de rendementen van vooral de bacheloropleidingen.

In 2007 is een begin gemaakt met de bestuurlijke hantering van de uitkomsten van de visitatie: de opleidingen leggen via het faculteitsbestuur een verbeterplan voor aan het College van Bestuur, en doorgaans vindt een gesprek met het opleidingsbestuur plaats om de uitvoering van het plan te bespreken. In 2007 zijn de visitaties van Bestuurskunde, Godgeleerdheid en Pedagogiek op deze manier afgehandeld.

Letteren

In 2007 zijn de visitatierapporten van de clusters Kunst en Cultuur, Niet-Westerse Talen en de Overige Talen van het Nabije en Midden Oosten verschenen. De onderwijskwaliteit van de opleidingen in deze clusters is als voldoende tot goed beoordeeld en er bleken geen majeure knelpunten. Op aangeven van de commissie is de naamgeving van sommige opleidingen gewijzigd om deze beter in overeenstemming met het dekkingsgebied te brengen. De opleidingen uit de clusters Romaanse Talen, Germaanse Talen, Taalwetenschappen, Geschiedenis, en Kunst en Cultuur zijn door de NVAO opnieuw geaccrediteerd.

Sociale Wetenschappen

In het domein van de Sociale Wetenschappen zijn de rapporten verschenen van de visitatie Psychologie. De visitatiecommissie had kritiek op de wijze waarop de stage in de op de gezondheidszorg gerichte afstudeerprogramma's van de masteropleiding was ingebouwd. Op advies van de commissie heeft de opleiding het curriculum herzien.

De problemen met de inbouw van de stage en de daaraan verbonden toegang tot de postdoctorale beroepsopleiding spelen bij alle psychologieopleidingen die deze afstudeerrichtingen aanbieden. Deze problemen zouden kunnen worden opgelost door de masteropleiding te verlengen tot twee jaar. Ondanks een positief advies van de NVAO heeft het ministerie van OCW een voorstel voor tweejarige masteropleidingen voor de klinische richtingen op grond van doelmatigheidsoverwegingen afgewezen. In de loop van 2007 hebben de instellingen en de beroepsvereniging intensief overleg gevoerd over de koppeling van de masteropleiding aan de beroepsopleiding. Dit heeft evenwel nog niet tot een definitief resultaat geleid.

Rechtsgeleerdheid

Begin 2007 verscheen het visitatierapport Juridische Opleidingen en Criminologie. Daaruit bleek veel waardering voor de ingrijpende verbeteroperatie die de Faculteit der Rechtsgeleerdheid in de afgelopen jaren heeft afgerond. De commissie sprak waardering uit voor de opbouw van het programma en voor de excel-

lente voorzieningen in het nieuwe gebouw. Aandachtspunten waren de verbreding van de studie door het aanbieden van meer keuzevakken en het verbeteren van de methodiek van de beoordeling van scripties.

Wiskunde en Natuurwetenschappen

Bij wijze van experiment is in 2007 het merendeel van de opleidingen van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen beoordeeld door middel van een clustervisitatie, waarbij de opleidingen gelijktijdig worden geïnspecteerd. Doel hiervan is onder meer het reduceren van de tijd en aandacht die de visitatiecommissie moet besteden aan procesmatige aspecten, zodat er relatief meer aandacht besteed kan worden aan de inhoud. In 2008 wordt deze visitatieopzet uitgebreid geëvalueerd worden in aanwezigheid van de faculteit, de Visiterende en Beoordelende Instantie (QANU) en NVAO. Alle deelnemende opleidingen aan de visitatie zijn beoordeeld met de score 'voldoende'. Door de relatief beperkte tijd en minder diepgaande documentatie per opleiding heeft de commissie zich beperkt tot het oordeel voldoende/onvoldoende; een oordeel 'excellent' was daarom niet mogelijk. De commissie heeft echter wel in de tekst per opleiding aanbevelingen en *good practices* aangegeven.

Internationalisering

Programma Internationalisering

In Kiezen voor Talent is internationalisering een speerpunt van universitair beleid. Om de ambities te realiseren worden op diverse terreinen activiteiten ontplooid die tot doel hebben een bijdrage te leveren aan de internationalisering van het onderwijs, met name gericht op de masterfase. Hierbij zijn, naast de faculteiten en het International Office (IO), ook andere universitaire eenheden betrokken.

Om meer focus aan te brengen in de initiatieven die worden ontwikkeld heeft een projectgroep het Programma Internationalisering opgesteld. In de projectgroep hebben zitting facultaire medewerkers Internationalisering, medewerkers van het Bestuursbureau, van ICS en van het IO.

In dit programma worden bestaande en waar dat nodig nieuwe activiteiten op het terrein van de internationalisering van het onderwijs ondergebracht. Kernactiviteiten binnen het programma zijn het ontwikkelen van een wervingsplan per faculteit, het creëren van randvoorwaarden daarvoor en het maken van bestuurlijke afspraken over de uitvoering in een planning- en controlcyclus. De overige activiteiten hebben betrekking op het stimuleren van en zorgdragen voor de internationalisering van het curriculum en op het realiseren van een sociale leefomgeving voor studenten die aan de eisen van internationalisering voldoet. De activiteiten zijn onderverdeeld in een achttal kernthema's, te

weten marketing- en wervingsstrategie; financieel beleid; organisatie en infrastructuur; strategische allianties; leefomgeving en sociale ondersteuning; internationalisering curriculum; procedures en regelingen; kwaliteitszorg.

In het najaar van 2007 hebben de faculteiten in samenwerking met het IO hun wervingsplannen opgesteld. Daarin staan: de streefgetallen voor de instroom, de landen waaruit de betreffende studenten afkomstig zijn en de wijze waarop e.e.a. wordt bewerkstelligd.

De wervingsplannen worden in het voorjaar van 2008 ter vaststelling aan het College van Bestuur aangeboden.

Het College van Bestuur heeft tijdens de bestuursmiddag in november 2007 met de decanen van de faculteiten gesproken over de voortgang van het programma. Een van de conclusies was dat de samenwerking tussen beleidsmedewerkers en overige betrokkenen op facultair en universitair niveau meer aandacht behoeft. Met het oog op het opstellen en uitvoeren van de wervingsplannen is in januari 2008 een grote bijeenkomst georganiseerd. Op basis daarvan wordt in de loop van 2008 vervolg gegeven aan het implementeren en uitvoeren van de wervingsplannen.

Stijging masteraanmeldingen

In 2007 is het aantal aanmeldingen van niet-Nederlandse personen voor masteropleidingen gegroeid tot ruim 1700. Dat was ca. 30% meer dan in 2006.

Tabel 8.1. Aantal verzoeken om toelating en inschrijvingen in september 2006 en september 2007

Faculteit	Verzoeken		Inschrijvingen	
	September 2006	September 2007	September 2006	September 2007
Archeologie	29	26	15	7
Letteren	321	370	118	100
Kunsten	3	18	1	3
Rechten	311	384	114	130
W&N	226	338	80	53
Geneeskunde/LUMC	18	15	4	0
Wijsbegeerte	6	17	3	2
FSW	415	542	98	102
Godsdienstwetenschappen	15	24	8	3
Totaal	1344	1734	441	402

Tabel 8.2. Inkomende non-degree studenten september 2007/februari 2008

Faculty	Int. Exchange (EU)	Int. Exchange (Faculty)	Int. Exchange (non-EU)	Study Abroad Programme	Totaal
Archaeology	1		2		3
Arts	81	1	52	40	174
Law	57	28	20	27	132
Mathematics and Natural Sciences	55		4		59
Medicine	35	2	11	2	50
Philosophy	3		2		5
Social and Behavioural Sciences	39	2	29	9	79
Totaal	271	33	120	78	502

Int. Exchange (EU): uitwisselingsstudenten van binnen de EU, meestal onder het Erasmusprogramma

Int. Exchange (Faculty): uitwisselingsstudenten onder een facultaire uitwisselingsovereenkomst, meestal van buiten de EU.

Int. Exchange (non-EU): andere uitwisselingsstudenten van buiten de EU

Study Abroad Programme: studenten onder dit programma, betalen een fee.

Toch daalde het aantal daadwerkelijke inschrijvingen in september 2007 ten opzichte van een jaar eerder. De te lange doorlooptijd van de toelatingsprocedure speelt hierbij een belangrijke rol. Onderzocht wordt hoe hierin verbetering aan te brengen. Ook zijn faculteiten tengevolge van de onduidelijkheid over de bekostiging van niet-EER studenten terughoudender geworden met het verstrekken van *waivers* (gedeeltelijke vrijstellingen van het collegegeld).

Studentenuitwisselingen en nieuwe relaties

Kijken we naar de aantallen inkomende uitwisselingsstudenten, dan zien we dat de interesse voor Leiden wederom is gestegen. In 2004/2005 waren het er ruim 340, in 2005/2006 was dat aantal al gestegen tot 390 en in het studiejaar 2007/2008 kwamen 424 *non-degree* studenten naar Leiden. In de bovenstaande tabel zijn bovendien de 78 studenten opgenomen die in het kader van het Study Abroad Programme in Leiden studeerden, waardoor het totaal op 502 komt.

League of European Research Universities

In 2002 werd, mede op initiatief van de Universiteit Leiden, de League of European Research Universities (LERU) opgericht. De groep van oorspronkelijk twaalf deelnemende universiteiten is inmiddels gegroeid tot twintig. Naast het bevorderen van onderlinge samenwerking ziet LERU het als een voorname taak om de

overheid en het publiek te overtuigen van het belang van fundamenteel onderzoek, onder meer als bron van innovatie. Om haar standpunten onder de aandacht te brengen heeft de League in 2007 twee nieuwe *position papers* gepubliceerd, een over de opleiding van onderzoekers en een over de toekomst van de European Research Area. De *Rectors' Assembly*, het hoogste orgaan van LERU, vergaderde in mei in Stockholm en in november in Edinburgh. In de laatste vergadering is aan de hand van een evaluatie van haar activiteiten van gedachten gewisseld over de prioriteiten van de LERU in de komende jaren. In 2008 zal daarover besloten worden.

Coimbragroep

De Universiteit Leiden is mede-oprichter en lid van de Coimbra-groep, het oudste universitaire netwerk in Europa. De Leidse universiteit is binnen de Coimbragroep op diverse terreinen actief, onder meer in de *Latin American Task Force*. In 2007 zijn drie beurzen beschikbaar gesteld die jonge Zuid-Amerikaanse onderzoekers in staat stelden drie maanden in Leiden te werken.

Europaeum

De Universiteit Leiden behoorde in het begin van de jaren negentig met de universiteiten van Oxford en Bonn tot de oprichters van het Europaeum, dat inmiddels tien leden telt. Dit netwerk richt zich op de studie van politiek, recht, economie, geschiede-

nis, wijsbegeerte, voor zover die onderwerpen betrekking hebben op Europa. Onder de vlag van het Europaeum verzorgt de Universiteit Leiden samen met de Université Paris Panthéon-Sorbonne en de University of Oxford een programma European History and Civilisation. In formele zin betreft het een afstudeer-richting binnen de masteropleiding Geschiedenis.

Tijdens de vergadering van de Europaeum Council in juni in Oxford vond een eerste gedachtewisseling plaats over de toekomst van het netwerk, zulks naar aanleiding van een terugblik op de activiteiten van het Europaeum in de afgelopen vijftien jaar.

ICT & Onderwijs

Blackboard

In het najaar van 2007 is het in opdracht van de Universiteit Leiden ontwikkelde Blackboard Management System (BMS) in gebruik genomen. Ook is de aan Blackboard gekoppelde *tool* SafeAssign in gebruik genomen waarmee documenten onderling kunnen worden vergeleken om mogelijk plagiaat op te sporen. Zie <http://blackboard.leidenuniv.nl>

E-merge

De Universiteit Leiden, de TU Delft, de Hogeschool Leiden en De Haagse Hogeschool vormen samen het E-merge Consortium. Binnen E-merge voeren zij innovatieve projecten uit waarin de mogelijkheden van ICT binnen het onderwijs worden onderzocht. In de eerste fase (2002/2005) concentreerde E-merge zich op het faciliteren van innovaties op het gebied van onderwijs en techniek. De tweede fase (tot 2008) staat in het teken van voortbouwen op geboekte resultaten. De focus ligt daarbij op de student van de toekomst en de realisatie van modern hoger onderwijs. E-merge blijft tot 2012 bestaan.

e-LERU

Op 1 februari 2007 is het door de Europese Commissie ondersteunde project e-LERU afgerond, dat door de Universiteit Leiden is uitgevoerd in samenwerking met zeven andere universiteiten uit de LERU (League of European Research Universities). Dit project heeft een aanzet opgeleverd tot een virtuele campus die studenten van onze instelling, van de partnerinstellingen (en in een latere fase ook van andere instellingen) in staat stelt online vakken/modules te volgen die door een andere instelling worden aangeboden of in samenwerking met een of meer partners zijn gemaakt. Bovendien biedt de virtuele campus de partners de mogelijkheid om videoregistraties van interviews met, en colleges van topwetenschappers aan te bieden. Hiermee kunnen de instellingen laten zien door welk type vooraanstaand onderzoek zij zich kenmerken. In het najaar van 2007 zijn de partners opnieuw bijeengekomen om na te gaan op welke wijze de ontwikkeling van de virtuele campus kan worden voortgezet. Een voorstel hierover wordt verwacht in het voorjaar van 2008.

Leiden University Wireless Access

Eind 2007 heeft de Universiteit Leiden een flinke stap gezet op weg naar verruiming van de mogelijkheden voor draadloze internettoegang onder de noemer *Leiden University Wireless Access* (LUWA). Dankzij deze dienst is draadloze internettoegang mogelijk geworden op tientallen extra locaties verspreid over de campus. Op deze locaties wordt ook Eduroam ondersteund, dat gebruikers van andere instellingen in staat stelt op de campus van de Universiteit Leiden draadloos toegang te krijgen tot het internet.

Innovatietenders

In 2007 zijn diverse vernieuwingsprojecten afgerond die tot stand zijn gekomen met behulp van interne of externe subsidie: *Streaming video* (interfacultair project), *E-portfolio* (Archeologie) en *ICT-taaltoetsen* (Letteren). Bij LUMC/Geneeskunde is het SURF-innovatieproject *Study Coach And Learning Environment* (SCALE) afgerond.

In 2007 is een nieuwe ronde *grassroots*-projecten gestart. Dit zijn kleinschalige projecten die erop gericht zijn individuele docenten te professionaliseren op het gebied van ICT in het onderwijs.

Onderzoek

In 2007 is in een aantal fasen gewerkt aan het formuleren van profileringsgebieden in het onderzoek. In 2008 zal dit proces worden afgerond. De vorming van profileringsgebieden biedt een goede basis voor bijdragen aan de ontwikkeling van een staalkaart van excellent onderzoek in Nederland, zoals door de VSNU in 2008 zal worden gepresenteerd. Met betrekking tot onderzoekssamenwerking heeft de Universiteit Leiden nieuwe overeenkomsten gesloten met een aantal buitenlandse partners. Opnieuw is sterke aandacht uitgegaan naar het innemen van goede posities in diverse subsidie-instrumenten van NWO (zoals de persoonsgebonden subsidies), EZ (Smartmix) en op Europees niveau (1^e call ERC starting investigator grants). In 2007 heeft een externe onderzoeksbeoordeling plaatsgevonden van Rechtsgeleerdheid en een aantal interne zelfevaluaties.

Profileringsgebieden onderzoek

In aansluiting op het instellingsplan Kiezen voor Talent is in 2007 het proces om tot profileringsgebieden in het onderzoek te komen, verder vorm gegeven.

De universiteit streeft naar een vooraanstaande positie in het nationale en internationale onderzoeksbestel, toegespitst op selectieve ondersteuning vanuit de eerste geldstroom in de vorm van zwaartepunten. Binnen de universiteit is een proces in gang gezet om universitaire profileringsgebieden te benoemen. Met de benoeming van profileringsgebieden wordt erkende excellentie op deelterrinen zichtbaar. Het is daarbij de bedoeling om het onderzoek in de profileringsgebieden meerjarig extra aandacht te geven en te onderhouden.

Een profileringsgebied is een helder omschreven en afgebakend onderzoeksdomein op fronten waar wetenschappelijke – en veelal ook maatschappelijke – uitdagingen liggen, geconcretiseerd in leidende vraagstellingen voor het onderzoek (*focus*). Het profileringsgebied is gekoppeld aan erkende voorhoedeposities van de betrokken onderzoeksgroepen, wordt gedragen door vooraanstaande senioronderzoekers (*kwaliteit*), bouwt voort op meerdere programma's in de 1^e geldstroom en heeft een aantoonbaar track record op het gebied van verwerving van externe middelen (*massa*). In de eerste fase is de positie van de Univer-

Tabel 10.1. Kerncijfers onderzoek

	2007	2006	2005	2004	2003	
Aantal promoties (bij LEI)	269	302	289	240	236	
Wetenschappelijke publicaties ¹⁾	4.735	4.167	4.337	4.126	3.879	
Onderzoeksinzet in fte, exclusief LUMC/Geneeskunde	1.045	1.010	1.001	970	946	
Promotierendement	Instroom 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties	
	944	455	48%	596	63%	
	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
Gem. promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden o.b.v. jaar promotie)	5,7	5,7	5,6	5,6	5,6	639

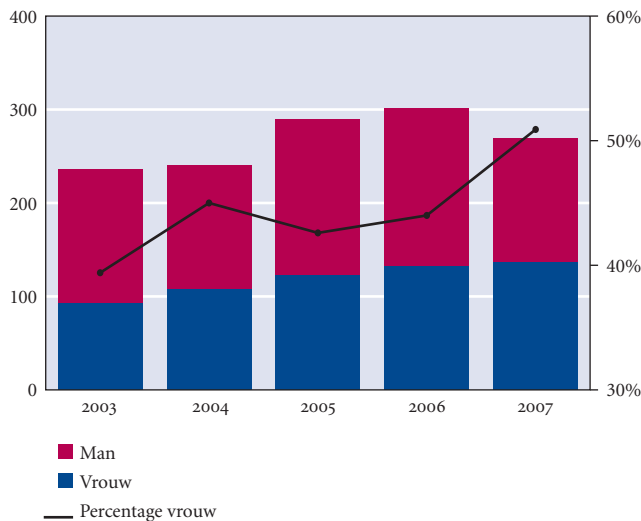
¹⁾ Het verschil tussen deze getallen t.o.v. de in voorgaande jaren gepubliceerde gegevens wordt veroorzaakt door verandering van meet- en definitie-systematiek van publicaties bij LUMC/Geneeskunde.

siteit Leiden in de verschillende wetenschapsdisciplines in beeld gebracht op basis van onder meer bibliometrische gegevens, onderzoeksvisitaties en positie in de 2^e geldstroom. In de tweede fase zijn, mede op basis van deze gegevens, door faculteiten voorstellen gedaan voor profileringgebieden op basis waarvan de eerste contouren zichtbaar konden worden gemaakt. Na bespreking hiervan in het Bestuursberaad zijn conclusies getrokken over uit te werken voorstellen. Deze sluiten aan bij het profiel van de Universiteit Leiden als brede, klassieke universiteit met zichtbaarheid in het alfa-, bèta-, gamma- en medische gebied. De uitgewerkte voorstellen worden in 2008 voorgelegd aan een extern panel van wetenschappers met overzicht over de deelterreinen binnen de verschillende wetenschapsgebieden. Nadien zal worden overgegaan tot de vaststelling van de Leidse profileringgebieden.

PhD Programmes

De begeleiding van promovendi tot de promotie wordt binnen Universiteit Leiden in de vorm van PhD Programmes ingebed in graduate schools. Met deze benadering wordt ingespeeld op de ontwikkelingen in Europees verband (3^e cyclus Bologna). Daarnaast biedt het voordelen bij de werving uit de internationale markt, en in verband met de kwaliteitszorg. Door het promotietraject in PhD Programmes te structureren kan bovendien een rendementsverbetering worden bereikt.

Aantal promoties

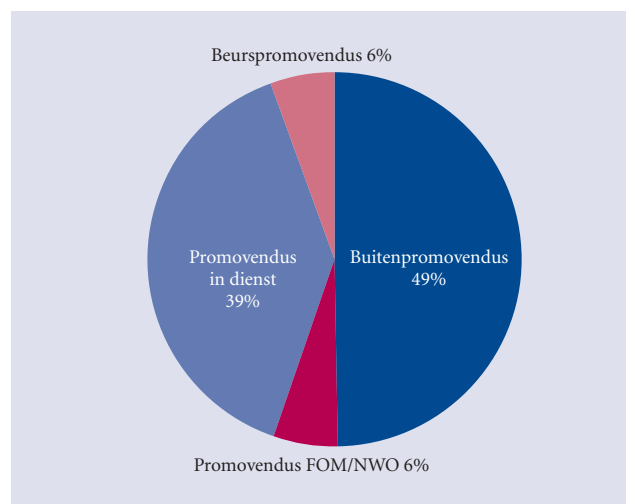
Het PhD Programme is bedoeld voor alle promovendi die in een nominale tijd wensen te promoveren, dus zowel voor hen die als zodanig zijn aangesteld als voor zogenoemde *self-funded* promovendi. In het PhD Programme kunnen delen van het opleidingsaanbod van landelijke onderzoekscholen worden opgenomen.

Een deel van de faculteiten heeft in 2007 al concrete invulling gegeven aan de PhD Programmes. De andere zullen dit in de komende tijd doen.

Op basis van het adviesrapport van de Taskforce Graduate Studies dat begin 2008 is verschenen zullen verschillende aspecten nader worden uitgewerkt, zoals de vaststelling van een definitieve procedure voor de toelating tot de PhD Programmes en het inrichten van een eenduidige PhD-registratie.

Met financiële steun van OCW wordt gewerkt aan de vormgeving van de PhD-trajecten en de (Engelstalige) informatievoorziening over promoveren in Leiden. Ook worden initiatieven ondersteund om begeleidingskwaliteiten van (co)promotoren te vergroten, ter stimulering van de zogenoemde *transferable skills* van promovendi in het licht van hun verdere loopbaan, en betrekking hebbend op wetenschappelijke integriteit. Deze initiatieven zijn momenteel in ontwikkeling en/of in uitvoering.

Uitsplitsing gepromoveerden 2003 t/m 2007 naar achtergrond

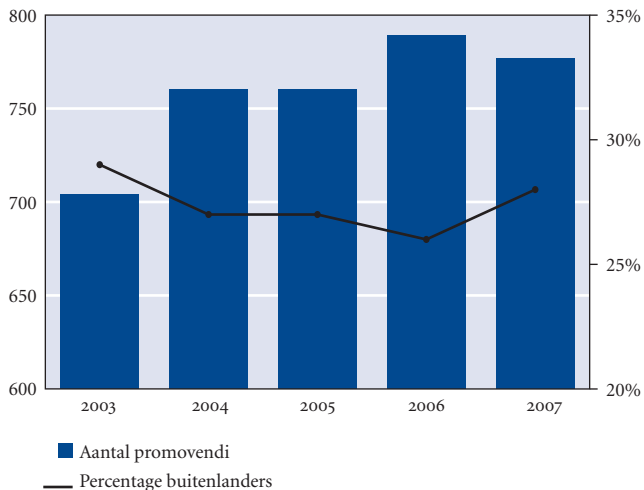

Landelijke onderzoekscholen

In veel gevallen wordt momenteel mede in de opleiding van promovendi voorzien door een landelijk aanbod van cursussen vanuit onderzoekscholen. De graduate schools en onderzoeksinstituten vormen de dagelijkse omgeving voor de opleiding en begeleiding van promovendi. Het landelijke cursusaanbod kan in het aanbod van de PhD Programmes van de graduate school worden verdisconteerd. Zo ontstaat een matrixverband tussen de activiteiten van de onderzoekschool en de graduate school, waarbij de landelijke expertise die in de onderzoekschool is samengebracht in de PhD Programmes worden betrokken. Waar wenselijk, is het uitdrukkelijk de bedoeling dat onderzoekers blijven bijdragen aan de samenwerking in landelijke onderzoekscholen.

Voor twee onderzoekscholen waarin de Universiteit Leiden participeert, IPA en NIOK, is eind 2006 hererkenning aangevraagd bij de Erkenningscommissie Onderzoekscholen (ECOS). Beide onderzoekscholen zijn in 2007 hererkend. In 2007 is voor de onderzoekschool SENSE, waarin Leiden participeert, een hererkenningaanvraag ingediend bij de ECOS. De ECOS zal hierover in 2008 besluiten.

Nederlandse en buitenlandse promovendi: inclusief LUMC/Geneeskunde, en inclusief NWO/FOM

Kwaliteitszorg

Sinds 2003 hanteert de Universiteit Leiden het Protocol Onderzoeksbeoordelingen Leiden, gebaseerd op het Standaard Evaluatie Protocol (SEP) 2003/2009, voor de bewaking van de kwaliteit van onderzoek. Om de zes jaar wordt elk universitair onderzoeksinstituut beoordeeld door een internationaal samengestelde commissie van onafhankelijke deskundigen. De universiteit legt de commissiesamenstelling standaard voor aan het desbetreffende disciplineorgaan binnen de VSNU of andere externe deskundigen ter toetsing van de onafhankelijkheid en het wetenschappelijk gezag van de commissieleden en de dekking van expertisegerieden.

Drie jaar na de externe onderzoeksbeoordeling volgens het SEP-protocol vindt een tussentijdse evaluatie plaats. Daarbij wordt aan de hand van een interne zelfevaluatie nagegaan of het onderzoek zich volgens plan ontwikkelt. Voor deze evaluatie is het betrokken faculteitsbestuur primair verantwoordelijk.

Rechtsgeleerdheid

In 2007 vond de externe onderzoeksvisitatie van het E.M. Meijers Institute of Legal Studies plaats. In de huidige visitatie is voor de eerste keer gewerkt met het nieuwe standaard evaluatieprotocol (SEP), voor de beoordeling van rechtswetenschappen op basis van het rapport 'Oordelen over rechten'. Dit protocol is gebaseerd op het SEP maar toegesneden op het rechtswetenschappelijk onderzoek. De ervaringen die er nu mee zijn opgedaan, zijn van belang voor de voorbereiding van de landelijke beoordeling. De commissie beoordeelde het instituut in zijn geheel tussen goed, gezaghebbend en excellent, maatgevend. De meerderheid van de onderzoekprogramma's kreeg de beoordeling goed, gezaghebbend. Eén programma werd beoordeeld als excellent.

De commissie heeft een aantal aanbevelingen gedaan. Zo adviseert zij de commissie meer aandacht te geven aan continentale rechtsgebieden en de expertise op dat gebied te versterken. Een ander aandachtspunt is de wervingskracht van het instituut ten aanzien van de tweede en derde geldstroom. Bij de bestuurlijke hantering van de onderzoeksvisitatie is aan deze punten specifieke aandacht besteed.

Letteren

Het onderzoeksinstituut LUCL (taalkunde) heeft in 2007 een interne zelfevaluatie uitgevoerd. De beoordeling is in handen gegeven van vier externe hoogleraren. De commissie was positief over het functioneren van het instituut. Zo prees zij het LUCL

omdat het erin is geslaagd oude tegenstellingen in de Leidse taal-
kunde te overstijgen.

Ook het interfacultaire instituut CNWS heeft in 2007 een zelfevaluatie uitgevoerd. Vanuit de faculteit der Sociale Wetenschappen sloot Culturele Antropologie met haar onderzoek aan bij deze interne zelfevaluatie. De externe beoordeling werd uitgevoerd door drie internationale hoogleraren. De commissie onderstreepte bij het CNWS, waarin de Leidse faculteiten Letteren, Rechtsgeleerdheid en Sociale Wetenschappen participeren, de kracht van de interdisciplinariteit. De beoordelingscommissies van LUCL en CNWS hebben beide adviezen gegeven over onderdelen waarop LUCL en CNWS zich verder kunnen versterken, zodat zij zich goed kunnen voorbereiden op de externe visitatie van 2009.

De resultaten van zelfevaluaties van de onderzoeksinstituten Pallas (kunstgeschiedenis en letterkunde) en Geschiedenis worden in 2008 verwacht.

Wiskunde en Natuurwetenschappen

De tussentijdse zelfevaluatie van het onderzoeksinstituut LACDR is ter beoordeling voorgelegd aan de Raad van Advies van het LACDR en aan de facultaire Vaste Commissie voor de Wetenschapsbeoefening. Beide beoordelingen zijn positief en de externe beoordeling in 2009 wordt met vertrouwen tegemoet gezien.

Ook bij het Mathematisch Instituut (wiskunde), het LIACS (informatica) en de Sterrewacht (sterrenkunde) zijn zelfevaluatieprocedures gestart. Deze worden in 2008 afgerond.

Andere faculteiten

In 2007 werd de onderzoeksvisitatie Pedagogische Wetenschappen vastgesteld. Over de resultaten van deze visitatie werd reeds gerapporteerd in het jaarverslag 2006.

Bij de bestuurlijke hantering werd het onderzoek besproken in de bredere context van de discussie over profilering en zwartepunten in het onderzoek van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Ook de evaluatie van het onderzoek van het LUMC (geneeskunde) vond in 2007 plaats. In het kader van de bestuurlijke hantering daarvan heeft het LUMC aangegeven de aanbevelingen van de visitatiecommissie over te nemen.

Bij de Faculteit der Archeologie en het instituut LISOR (godsdienstwetenschappen) werden zelfevaluaties voorbereid. De resultaten daarvan worden in 2008 verwacht.

Wetenschappelijke integriteit

Binnen de Universiteit Leiden rust op alle medewerkers die wetenschappelijk onderzoek uitvoeren of daarbij betrokken zijn de eigen verantwoordelijkheid dat dit onderzoek plaatsvindt volgens algemeen aanvaarde normen voor wetenschappelijk handelen; de algemene beginselen van professioneel wetenschappelijk handelen dienen te allen tijde te worden nageleefd. Ook in het onderwijs wordt aandacht gegeven aan deze beginselen. De universiteit onderschrijft de Notitie Wetenschappelijke Integriteit van KNAW, NWO en VSNU uit 2001.

De Universiteit Leiden kent sinds 2003 een Commissie Wetenschappelijke Integriteit waarbij iedereen een klacht kan indienen over een vermoede inbreuk op de wetenschappelijke integriteit door een medewerker van de universiteit, dan wel gepleegd bij het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek op de universiteit. In 2007 werden geen klachten ingediend. De commissie is dan ook niet bijeen gekomen.

Onderzoekssamenwerking

Dalos project

In februari 2007 honoreerde de Europese Commissie het project *DrAfting Legislation with Ontology-based Support* (DALOS) met een subsidie in de context van het 6de kader-programma. Het project beoogt de wetgevers in de lidstaten van de Europese Unie beter te laten samenwerken. In het DALOS-project wordt getracht te komen tot een juridisch EU-conceptensysteem, om te beoordelen hoe EU-regels in de nationale wetgeving van andere lidstaten zijn ondergebracht. Die kennis is van veel waarde bij het –vergelijkenderwijs– beoordelen en bepalen van de wijze waarop Nederland die EU-regels heeft geïmplementeerd.

Het project wordt uitgevoerd in een consortium met diverse andere Europese universiteiten en instellingen.

Atomaire en moleculaire nano-fysica

De Stichting FOM (Fundamenteel Onderzoek der Materie) is in maart 2007 een grootschalig onderzoeksprogramma gestart op het gebied van de atomaire en moleculaire nanofysica. De Universiteit Leiden is penvoerder van het consortium van acht onderzoeksgroepen bij vijf universiteiten. Voor het hele programma is M€ 3,6 beschikbaar. Daarvan gaat ruim M€ 1 naar de onderzoeksgroepen van prof.dr. Jan van Ruitenbeek en prof.dr. Michel Orrit van het Leids Instituut voor Onderzoek in de Natuurkunde (LION). Van Ruitenbeek is benoemd tot programmaleider. Naast

Leiden wordt het programma uitgevoerd aan de universiteiten in Groningen, Delft, Nijmegen en Twente. Binnen het programma worden de eigenschappen onderzocht van systemen waarin een enkel molecuul een sterke wisselwerking vertoont met meerdere invloeden van buitenaf.

Uitwisselingsovereenkomst Letteren en het NIJL

Op 19 maart heeft de faculteit der Letteren een uitwisselingsovereenkomst getekend met het National Institute for Japanese Literature (NIJL) in Tokio. Het NIJL is een van Japans toonaangevende instituten voor de ontsluiting van en het onderzoek naar literair bronnenmateriaal. De overeenkomst moet leiden tot gemeenschappelijk onderzoek van collecties in Nederland en Japan en de wederzijdse ondersteuning van individuele onderzoekers en promovendi. Het is de bedoeling dat ieder jaar een delegatie van het NIJL naar Leiden te komt om de Leidse collecties te onderzoeken en om er masterclasses en seminars over te verzorgen.

Samenwerking Universiteit Leiden en DePaul University (Chicago, VS)

Het Centrum voor Bedrijfswetenschappen van de Universiteit Leiden is een internationaal samenwerkingsverband aangegaan met de School of Accounting & Management Information Systems van DePaul University. De Europese tak van het *Center for Global Accounting Education, Benchmarking and Research* (CGAEER) van DePaul University is nu gehuisvest in Leiden. Een belangrijk doel van de samenwerking is het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van het accountantsberoep in het algemeen en in het bijzonder aan de opleidingen tot accountant in overgangseconomieën en ontwikkelingslanden. De samenwerking tussen DePaul en Leiden is daarnaast gericht op de technische ondersteuning van het project *Benchmarking International Standards of Transparency and Accountability* (BISTA). Dit project wordt gesponsord door de United States Agency for International Development (USAID).

Oman schenkt Leiden leerstoel Oriental Studies

Oman stelt de Universiteit Leiden in staat een leerstoel *Oriental Studies* te vestigen. Eerder schonk het sultanaat leerstoelen aan de universiteiten van Harvard, Cambridge, Melbourne en Georgetown. Op 7 mei ondertekenden de ambassadeur van Oman en de rector magnificus het convenant. Het sultanaat van Oman financiert de leerstoel omdat dat past in zijn ambitie om de dialoog tussen landen en volkeren te bevorderen. Het sultanaat beschouwt wetenschap en studie daarvoor als essentieel. Oman

onderhoudt goede relaties met alle delen van de wereld. De band met Nederland is sterk vanwege het gezamenlijke maritieme handelsverleden.

De *Sultan of Oman Chair of Oriental Studies* valt onder de Faculteit der Godsdienstwetenschappen. Wanneer de huidige sultan van Oman, *Qaboos bin Said*, aftreedt, zal de leerstoel naar hem vernoemd worden. Op 22 januari 2008 is dr. Maurits Berger door de Universiteit Leiden op deze leerstoel benoemd. Hij zal zich bezighouden met onderwijs en onderzoek op het gebied van de islam in de hedendaagse westerse wereld.

CAAS

Op 6 december 2007 is met de ondertekening van het convenant tussen de Universiteit Leiden en de Technische Universiteit Delft het *Centre for Archaeology, Art history and Science* (CAAS) formeel opgericht. Inmiddels staan acht onderzoeksprojecten in de steigers op het gebied van de archeologie en van de kunstgeschiedenis, in het bijzonder de schilderkunst.

NSCR

Het Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) is in 1992 opgericht op initiatief van NWO en het ministerie van Justitie. Het NSCR ressorteert onder NWO en is in Leiden gevestigd. De universiteit is subsidiepartner en verleent het NSCR huisvesting. Bij de oprichting was het de bedoeling dat het NSCR zou samenwerken met zowel de Faculteit der Rechtsgeleerdheid als de Faculteit der Sociale Wetenschappen. De samenwerking met de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, in het bijzonder met Criminologie, is in de afgelopen periode vruchtbaar gebleken, maar de beoogde synergie met de Faculteit der Sociale Wetenschappen is niet van de grond gekomen.

In verband met het vernieuwen van de overeenkomst tussen NWO en de Universiteit Leiden over het NSCR is in 2007 gezocht naar nieuwe mogelijkheden voor gezamenlijk onderzoek op het terrein van levensloop, conflict en veiligheid. Daarbij is gebleken, dat participatie vanuit de Leidse Faculteit der Sociale Wetenschappen in het onderzoeksprogramma van het NSCR niet opportuun is.

Het College van Bestuur heeft daarom geconcludeerd dat continuering van de samenwerking met het NSCR gebaseerd moet worden op de bestaande verbindingen tussen Rechtsgeleerdheid en het NSCR. Voor het NSCR houdt dit in dat voor sociaal wetenschappelijke inbreng naar andere universiteiten gekeken moet worden. NWO heeft aangegeven deze en andere opties verder te willen onderzoeken. Naar verwachting kan in de loop van 2008 worden geconcludeerd welke constructie mogelijk is.

ISIM

Het Institute for the Study of Islam in the Modern World (ISIM) is in 1998 opgericht door het ministerie van OCW, de Universiteit Leiden, de Universiteit van Amsterdam, en de Universiteit Utrecht. In 2001 heeft de Radboud Universiteit Nijmegen zich hierbij aangesloten. OCW subsidieert de helft van het ISIM-budget; de vier universiteiten nemen de andere helft voor hun rekening. Het ISIM is gevestigd in Leiden en functioneert als centrum voor onderzoek naar hedendaagse moslimgemeenschappen en moslimlanden, en heeft derhalve een onderzoekstaak maar ook een taak op het terrein van disseminatie van kennis over de islam en moslimorganisaties en het bijdragen aan maatschappelijk debat. De Universiteit Utrecht en de Radboud Universiteit hebben aangekondigd zich met ingang van 2008 terug te trekken uit het ISIM. Ook de Universiteit van Amsterdam wil de samenwerking beëindigen. Hierdoor is een belangrijke financiële basis voor het ISIM weggefallen. Of OCW een deel van de financiering zal overnemen is mede afhankelijk van uitkomsten van een evaluatie van het onderzoek van het ISIM. Begin 2008 is het visitierapport over het ISIM-onderzoek verschenen met een voor het ISIM zeer positief oordeel. Een besluit van de minister van OCW over de toekomstige financiering wordt in 2008 verwacht.

Nederlands Centrum voor Biodiversiteitonderzoek

Medio 2007 bereikten de universiteiten in Amsterdam (UvA), Utrecht, Wageningen, en Leiden en museum Naturalis overeenstemming over een plan van aanpak voor het realiseren van een Nederlands Centrum voor Biodiversiteitonderzoek (NCB), met steun van het Ministerie van OCW.

Beoogd wordt dat het nog op te richten NCB de natuurhistorische collecties van het Zoölogisch museum van de UvA, de drie vestigingen van het Nationaal Herbarium Nederland en de nationale natuurhistorische collectie, gehouden door Naturalis, zal beheren. Ook de Hortus Botanicus van Leiden zal tot het NCB gaan behoren. Het centrum zal hoogwaardig collectiegerelateerd wetenschappelijk onderzoek en onderwijs gaan leveren. De publieksfunctie van de Hortus botanicus, het Zoölogisch Museum Amsterdam en Naturalis worden geïntegreerd en versterkt. Het NCB zal verder voor Nederland een sleutelpositie innemen in het snel ontwikkelende veld van de biodiversiteitsinformatica. Als vestigingsplaats van het NCB wordt in Leiden voorzien. In het najaar van 2007 heeft de minister van OCW laten weten een interdepartementale groep te zullen instellen om draagvlak te creëren bij enkele andere departementen, te weten LNV, VROM, EZ en Ontwikkelingssamenwerking. Het ministerie zal voorts met de universiteiten gaan spreken over het com-

mitment van de instellingen. De betrokken universiteiten houden voorsalsnog de bestaande voorzieningen, die te zijner tijd in het NCB worden ingebracht, in stand. Gehoopt wordt op een positieve uitkomst voor een oprichting van het NCB in 2008.

NWO-steun voor (jong) talent**NWO-Mozaïek**

De Universiteit Leiden heeft in de vierde ronde van het Mozaïek-programma van NWO, waarmee talentvolle allochtone studenten een promotieplaats kunnen verwerven, vier subsidies behaald. In totaal werden door NWO 22 beurzen verstrekt; het aandeel Leidse laureaten was daarmee 18%.

NWO-Toptalent

Met het programma Toptalent kunnen zeer getalenteerde studenten van alle studierichtingen met een eigen onderzoeksidee een promotieplaats verwerven. De Universiteit Leiden heeft voor de ronde in 2007 tien zeer excellente studenten voorgedragen. Uiteindelijk hebben vier van hen een Toptalent-beurs ontvangen. Het aandeel van Leidse toekenningen in het totaal van 41 toekenningen van NWO is daarmee 10%.

NWO-Rubicon

NWO heeft in 2007 aan acht Leidse wetenschappers (12% van het totaal) een Rubiconsubsidie toegekend. Met deze subsidie kunnen jonge wetenschappers twee jaar onderzoekservaring opdoen aan een buitenlands topinstituut en buitenlanders een jaar naar Nederland komen. Twee buitenlandse wetenschappers, afkomstig uit respectievelijk Palau en het Verenigd Koninkrijk, hebben in 2007 een Rubiconsubsidie ontvangen om een jaar aan de Universiteit Leiden onderzoek te doen. In totaal verstrekte NWO 62 beurzen.

Vernieuwingsimpuls

In 2007 zijn een groot aantal Leidse onderzoekers erin geslaagd een subsidie uit de NWO Vernieuwingsimpuls te verkrijgen. Het programma beoogt de doorstroom bij wetenschappelijke onderzoekinstellingen te bevorderen en richt zich met drie subsidievormen op verschillende fasen in de wetenschappelijke carrière van onderzoekers: *Veni* (pas gepromoveerd), *Vidi* (ervaren) en *Vici* (professorabel).

Veni. In 2007 werd één *Veni*-ronde gehouden. In deze ronde kende NWO in totaal 89 subsidies toe, waarvan 11 aan onderzoekers van de Universiteit Leiden (12%). In het voorjaar 2007 werd ook de uitslag bekend gemaakt van de tweede subsidieronde uit 2006.

Negen Leidse onderzoekers ontvingen een Veni-subsidie uit een totaal van 91 toekenningen (10%).

Vidi. Het aandeel van de Universiteit Leiden in de subsidievorm Vidi was in 2007 10%. Van de 83 toekenningen vielen er in totaal acht aan Leiden ten deel.

Vici. Aan drie onderzoekers van de Universiteit Leiden werden Vici-subsidies toegekend. Het aandeel Leidse laureaten in het totaal 30 toekenningen van NWO is daarmee 10%.

De Universiteit Leiden heeft in 2007 haar positie in de Vernieuwingsimpuls geëvalueerd. Uit de evaluatie komt naar voren dat Leiden over het algemeen goed scoort: in de ranglijst van het aantal absolute honoreringen staat de Universiteit op de derde plaats. De Universiteit Leiden streeft ernaar om deze prestaties in de Vernieuwingsimpuls in de toekomst zo mogelijk te verbeteren en voert daarom een talentgericht beleid. Door de hele universiteit wordt veel aandacht besteed aan het actief werven van potentiële kandidaten uit zowel binnen- en buitenland. Een goede informatievoorziening en goede ondersteuning en begeleiding spelen hierbij een cruciale rol.

Sinds 2005 is het Aspasiaprogramma nieuwe stijl gekoppeld aan de Vernieuwingsimpuls. Aspasia-premies worden door NWO toegekend aan Colleges van Bestuur die vrouwelijke Vidi- en Vici-laureaten binnen een jaar na de subsidietoekenning doen bevorderen tot UHD of hoogleraar. In 2007 werd aan vijf Leidse vrouwelijke laureaten de bevordering toegezegd en zij ontvingen dan ook een Aspasiapremie van NWO.

Spinozapremie

De Spinozapremie is de belangrijkste wetenschappelijke prijs in Nederland. Er is een geldbedrag van M€1,5 aan verbonden. Prof. dr. J.W.M. Roebroeks, hoogleraar Archeologie van de oude steentijd, was één van de vier eminente wetenschappers die de Spinozapremies in 2007 mochten ontvangen.

Europese onderzoeksfinanciering

Zevende Kaderprogramma (KP7)

In 2007 ging het zevende Kaderprogramma (KP7) van start. Eén van de nieuwe elementen is de European Research Council (ERC). De ERC fungeert als pan-Europese fondsverstrekker voor excellent onderzoek. Om fundamenteel onderzoek te stimuleren en de competitie tussen universiteiten aan te wakkeren staat haar een budget van € 15 miljard ter beschikking (voor een periode van zeven jaar). Om de kennis over KP7 te vergroten en de deskundigheid te bevorderen heeft Leiden University Research and Innovation Services (LURIS) het initiatief genomen voor de vor-

ming van een universitair netwerk waarin (ambtelijke) medewerkers vanuit de faculteiten participeren. In 2007 zijn vanuit dit netwerk verschillende activiteiten georganiseerd. LURIS fungeert als expertisecentrum bij de voorbereiding van KP7-aanvragen. In het eerste loopjaar van KP7 werden enkele aansprekende successen geboekt. Zo werd een subsidieaanvraag voor een project waarvan dr. B.E. Snaar-Jagalska (biologie) penvoerder is, gehonoreerd. Op een totaal van 35 aanvragen kende de ERC twee Starting Investigator Grants toe aan dr. ir. T.H. Oosterkamp (natuurkunde) en dr. H. Amirav (godsdienstwetenschappen).

ESFRI

In 2007 werd verder gewerkt aan de Europese grootschalige onderzoeksfaciliteiten die genoemd worden in de roadmap van de European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI). ESFRI is in 2002 door de betrokken ministers in samenwerking met de Europese Commissie ingesteld met vertegenwoordigers van de Europese lidstaten om een coherente aanpak van grootschalige onderzoeksfaciliteiten te ondersteunen. De roadmap beschrijft, op basis van input van onderzoeksorganisaties en de industrie, de wetenschappelijke behoefte aan onderzoeksfaciliteiten voor de komende tien tot twintig jaar. De Leidse universiteit is betrokken bij vijf projecten en heeft daarnaast belangstelling voor vier andere projecten. Op het gebied van biodiversiteit is de Universiteit Leiden, met de andere participanten in het beoogde Nationaal Centrum voor Biodiversiteitonderzoek (NCB), geïnvolveerd in het project LIFE WATCH. De universiteit en het LUMC zijn voorts intensief betrokken bij diverse projecten op het gebied van biobanking en biomolecular resources (life sciences), biology infrastructure en bioinformatics infrastructure. Via de toponderzoekschool NOVA is er betrokkenheid bij de European Extremely Large Telescope. Voorts wordt vanuit Leiden via LOFAR (Astron/Dwingeloo) meegewerkt aan het internationaal consortium van radioastronomen Square Kilometer Array.

Innovatie en kennisvalorisatie

Inleiding

Naast het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs en het verichten van wetenschappelijk onderzoek, is het overdragen van kennis ten behoeve van de maatschappij een hoofdtaak van de universiteit. De Universiteit Leiden wil deze taak ambitieus oppakken: Leidse universitaire kennis en competenties staan in het hart van actuele en toekomstige vraagstukken op het gebied van welzijn, welvaart, cultuur, economie en ondernemerschap. Het beleid is erop gericht om die kennis en competenties beter te benutten, hetgeen nader is uitgewerkt in het innovatiebeleidsplan *Met wetenschap naar meerwaarde*, dat in 2005 verscheen.

Leiden University Research & Innovation Services

Leiden University Research & Innovation Services (LURIS), het expertisecentrum voor kennisvalorisatie en publiek-private onderzoekssamenwerking dat in 2005 werd opgericht, heeft in 2007 zijn dienstverlenende functie voor de Universiteit Leiden uitgebreid en de samenwerking met het LUMC verder geïntensiveerd. Specifieke ondersteuning werd gerealiseerd op het gebied van internationale onderzoeksfinanciering, met focus op de Europese Unie. Via weblicenties op een internationale database voor onderzoekssubsidies, werd actuele informatie over internationale financieringsmogelijkheden onder handbereik van alle onderzoekers en studenten gebracht.

Voor de juridische en intellectuele eigendomssteuning ten behoeve van onderzoekscontracten werd permanente expertise in huis gerealiseerd. Nationaal speelde LURIS een belangrijke rol bij het realiseren van Intellectueel Eigendom-raamwerken voor een groot aantal nieuwe publiek-private initiatieven waaronder het topinstituut Center for Translational Molecular Medicine, en de programma's van TopInstituut Pharma en Smartmix waarin Leiden participeert.

LURIS breidde ook de dienstverlening voor het beschermen van kennis uit. Zo werd binnen Libertatis Ergo Holding een universitair octrooifonds ingesteld voor nieuwe octrooiaanvragen vanuit de Universiteit Leiden, waarvoor LURIS de indiening ter hand neemt.

Aanvullend universitair beleid voor de verdeling van opbrengsten uit de exploitatie van octrooien werd geïmplementeerd, waarbij onderzoekers meer worden gestimuleerd en beloond. Tevens

werd beleid ontwikkeld voor het omgaan met situaties waarin een belangenconflict kan ontstaan.

Voor achttien nieuwe uitvindingen waarvan onderzoekers van de Universiteit Leiden en/of LUMC (mede)uitvinder zijn werd in 2007 octrooi aangevraagd, en er werden dertien licenties op de octrooiportefeuilles van de Universiteit en LUMC verstrekt. In totaal werden door onderzoekers bij beide instellingen 79 potentiële nieuwe vindingen gemeld. In het kader van het Leeuwenhoekstarters-programma werd vanuit LURIS ondersteuning gegeven aan 22 startende bedrijven uit de kennisinstellingen en de regio Leiden in de vorm van advies, licentieafspraken, het ter beschikking stellen van faciliteiten en/of het verstrekken van startersleningen vanuit Leiden Leeuwenhoek Pre-seed Fund B.V. Samen met partners als *Leiden – life meets science* organiseerde LURIS diverse workshops en bijeenkomsten voor starters en investeerders. Voor studenten en promovendi werden verscheidene presentaties gegeven op het gebied van onderzoeksfinanciering, onderzoekssamenwerking met private partijen, en het starten van een eigen onderneming.

Leiden – life meets science

Mede door de activiteit van de stichting *Leiden – life meets science*, waarin de Universiteit Leiden samenwerkt met het LUMC, de provincie Zuid-Holland, de gemeente Leiden, Centocor, de Vereniging van Ondernemingen en Instellingen op het BioScience Park (VOIBSP) en TNO, is de bedrijvigheid op het Bio Science Park in 2007 verder toegenomen. De belangrijkste taken van *Leiden – life meets science* zijn marketing en communicatie. De Raad van Advies die het stichtingsbestuur en de directeur bijstaat, kwam in 2007 twee keer bijeen.

Voor een project om de activiteiten op het gebied van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te bundelen en te stroomlijnen, werd in 2007 subsidie aangevraagd in het kader van Pieken in de Delta. Deze aanvraag werd in 2008 gehonoreerd.

Het Bio Science Park werd in 2007 bezocht door diverse delegaties uit binnen- en buitenland. Het werkbezoek van dr. Shang Yong, vice-minister van Wetenschap en Technologie van de Volksrepubliek China, verdient in dit verband speciale vermelding. Hij toonde zich onder de indruk van de manier waarop de partijen die betrokken zijn bij het Bio Science Park gezamenlijk optrekken bij de verdere ontwikkeling van het park.

Dit komt ook tot uitdrukking in de aantrekkingskracht die het Bio Science Park inmiddels heeft op life-sciences bedrijven die op zoek zijn naar een nieuwe vestigingsplaats. Zo besloot HAL Allergy Group in 2007 om vanuit Haarlem naar Leiden te verhuizen.

Publiek-private samenwerking

TI-Pharma

In 2007 gingen de eerste projecten in het kader van het Top Instituut Pharma van start. TI-Pharma is een samenwerkingsverband waarin zowel bedrijfsleven als kennisinstellingen deelnemen. In dit topinstituut zijn de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen en het LUMC betrokken. Het hoofdkwartier van TI-Pharma is gevestigd op het Leidse Bio Science Park. De doelstelling van TI-Pharma is om de concurrentiepositie van de Nederlandse farmaceutische industrie te versterken door toponderzoek en -opleidingen op farmaceutisch gebied te bundelen. De overheid heeft M€ 130 beschikbaar gesteld voor een periode van vier jaar. De deelnemende bedrijven en kennisinstellingen investeren gezamenlijk eveneens M€ 130.

CTMM

Het Centre for Translational Molecular Medicine (CTMM) is een ander consortium waarin publieke en private partijen samenwerken; vanuit Leiden is het LUMC hierbij betrokken. Het CTMM is gericht op het ontwikkelen van medische technologie waardoor het mogelijk wordt om nieuwe 'maatwerk' behandelmethoden voor onder meer hart- en vaatziekten en vormen van kanker te realiseren. Aan het CTMM is een subsidie van M€150 vanuit de FES-gelden toegekend.

BMM

Ook in het BioMedical Materials programma (BMM) wordt door publieke en private partijen samengewerkt; vanuit Leiden is het LUMC vertegenwoordigd. Het BMM-consortium werkt aan de ontwikkeling van nieuwe materialen voor bio-medische toepassingen. Aan het BMM is een subsidie van M€ 45 toegekend.

Parelsnoer

Daarnaast werd vanuit het FES M€35 subsidie toegekend aan een consortium van acht universitaire medische centra voor het project Parelsnoer. Dit project richt zich op het bundelen van geïntegreerde klinische gegevens en biobanken, door innovatieve ICT-toepassingen. Hierdoor komt een veel grotere hoeveelheid gegevens beschikbaar voor medisch onderzoek.

Smartmix

In 2006 werd de Smartmix subsidieregeling geïntroduceerd. In de eerste en enige aanvraagronde werden vier voorstellen gehonoreerd waarin de Universiteit Leiden of het LUMC betrokken waren.

De Universiteit Leiden is penvoerder in het consortium dat het project *A new generation of efficient biomedical research tools* uitvoert. In dit project worden modelsystemen ontwikkeld voor het onderzoek naar medicijnen tegen artritis en botontkalking. De wetenschappelijke leiding is in handen van prof.dr. Michael Richardson.

Het project *Nano imaging under industrial conditions* (NIMIC) richt zich op het maken van bewegende beelden van moleculaire processen onder zeer uiteenlopende omstandigheden. Het Leidse aandeel in dit consortium staat onder leiding van prof.dr. J.W.M. Frenken.

Daarnaast is de Universiteit Leiden deelnemer in het consortium CATCHBIO (*Catalysis for Sustainable Chemicals from Biomass*). Dit onderzoek de katalytische omzetting van biomassa in brandstoffen en hoogwaardige chemicaliën.

Bovendien neemt de universiteit via het LUMC deel in het TeRM-project. Dit project is erop gericht beschadigde weefsels te kunnen herstellen, met name in bot, kraakbeen, bloedvaten en hart.

National Genomics Initiative

De Nederlandse overheid versterkt via het Netherlands Genomics Initiative (NGI) de kennisinfrastructuur op het gebied van genomics. De Universiteit Leiden speelt hierin met het LUMC een belangrijke rol. De steun van het NGI maakt onder meer mogelijk om het Netherlands Proteomics Centre voort te zetten en om een Netherlands Toxicogenomics Centre op te zetten. Daarnaast is er ruimte voor nieuwe initiatieven zoals het Netherlands Consortium for Healthy Ageing. Ook worden met steun van het NGI bestaande initiatieven voortgezet waarin de Universiteit Leiden participeert, zoals het Centre for Medical Systems Biology, het Kluyver Centre en het Netherlands Bioinformatics Centre.

Regionale samenwerking

Zuid-Holland-innovatie

In het kader van het provinciale beleid (zoals dat tot uitdrukking komt in de innovatieagenda *Innoveren en Investeren*) en in het regionale stimuleringsbeleid van het ministerie van Economische Zaken, geformuleerd in de nota *Pieken in de Delta*, is samenwer-

king tot stand gekomen tussen de Universiteit Leiden en het LUMC, en de Technische Universiteit Delft, de Erasmus Universiteit, het Erasmus Medisch Centrum, TNO en de Provincie Zuid-Holland. In dit verband zijn *Life & Health Science and Technology* en *Internationaal recht, internationale betrekkingen & veiligheid* aangewezen als aandachtsgebieden. Drie projectvoorstellen op deze gebieden werden in 2007 gehonoreerd in het kader van de subsidieregeling *Pieken in de Delta*.

Medical Delta

De projecten op het gebied van *Life & Health Science and Technology* passen binnen het *Medical Delta* initiatief. In 2007 zijn de projecten Hart in drie dimensies en Nucleaire diagnostiek en therapie in oncologie en cardiologie gehonoreerd. Over de aanvraag voor het opzetten van een *Business to Science Portal* wordt in 2008 een besluit genomen.

Secure Haven Den Haag

In het kader van *Pieken in de Delta* is tevens het project *Secure Haven Den Haag* gehonoreerd. Hierin wordt hoogwaardige veiligheidstechnologie op creatieve wijze gecombineerd met nieuwe vormen van dienstverlening. Het doel is dat mensen zich zorgeloos en ongestoord in veilige gebieden en stromen kunnen bewegen waarbij toezicht wordt ervaren als veiligheid, dienstbaarheid en comfort. Het fundament van *Secure Haven* zijn een zorgvuldige combinatie van toezicht, identificatie en authenticatiemiddelen en integratie van toezicht- en regelsystemen in zowel het openbare als in het privé domein. In dit project werkt de Campus Den Haag van de Universiteit Leiden samen met Cap Gemini en TNO Defensie en Veiligheid.

Co-innovatieprogramma met Shanghai-Pudong

Samen met andere instanties in Zuid-Holland participeert de Universiteit Leiden in een co-innovatieprogramma met de Chinese Shanghai-Pudong regio. Het programma richt zich op bevordering van de samenwerking tussen Shanghai-Pudong en Zuid-Holland op het gebied van life sciences, ICT en nieuwe materialen. Tevens biedt het aanknopingspunten voor sinologie. De activiteiten die in het kader van het programma worden georganiseerd, hebben ten doel om het over en weer vestigen van bedrijven te stimuleren.

In 2007 besloten de Leidse deelnemers aan het programma gezamenlijk om hun deelname met nog één jaar te verlengen.

Universiteitsbibliotheek

Ruimere openingstijden intensief benut

De ruimere openingstijden van de Universiteitsbibliotheek (UB) tijdens de kerstperiode en twee tentamenperiodes werden intensief benut door studenten. Door tellingen en gesprekken met de Universitaire Bibliotheekcommissie Studenten heeft de UB deze uitbreiding van openingstijden geëvalueerd en besloten om dit beleid niet alleen te continueren maar de openingstijden in 2008 nog verder uit te breiden naar meer tentamenperiodes en feestdagen.

Gebruik van de bibliotheek

Uit het voorgaande blijkt dat het gebruik van de UB als fysieke werk- en ontmoetingsplek stijgt. Ook het gebruik van de papieren collecties stijgt stevig zoals blijkt uit onderstaande cijfers. Deze ontwikkeling doet zich voor naast het explosief stijgende gebruik van onze uitgebreide digitale collecties.

Leids Repositorium en Open Access Leiden

Naast proefschriften worden ook publicaties van onderzoekers via het Leids Repositorium (LOAL) beschikbaar gemaakt. De zichtbaarheid en het gebruik van deze publicaties wordt hierdoor sterk gestimuleerd. Eind 2007 werden de 10.000 publicaties van Leidse auteurs die via deze weg toegankelijk zijn meer dan 1.500.000 maal gedownload.

Verder werden in het OAL-project de nodige koppelingen gemaakt tussen Metis, de website van de universiteit en het repositorium. Dankzij deze mogelijkheid kunnen auteurs via een

enkele handeling hun publicaties registreren en uploaden in Metis. Hun publicatielijst wordt hierdoor automatisch bijgehouden op hun website. Ook komen de publicaties automatisch terecht in het repositorium en worden ze zichtbaar voor vele algemene en gespecialiseerde zoekmachines. In 2007 heeft de Faculteit der Rechtsgeleerdheid deze faciliteiten in gebruik genomen, in 2008 worden ze ook uitgerold bij Letteren en Sociale Wetenschappen.

Het Leids Repositorium scoort overigens wereldwijd hoog. In de allereerste uitgave van de *Directory of World Repositories* staat het Leids repositorium wereldwijd als #34 gerangschikt. Hiermee neemt het de topplaats in van alle Nederlandse repositoria. De directory waardeert ondermeer zichtbaarheid en wetenschappelijke inhoud van de repositoria.

Digital Special Collections

De bijzondere collecties zijn sinds eind 2007 voor iedereen, overal en altijd toegankelijk via internet. Met *Digital Special Collections* op <http://disc.leidenuniv.nl> is men slechts een muisklik verwijderd van middeleeuwse handschriften, zeldzame atlanten, unieke prenten, en nog vele andere schatten. *Digital Special Collections* wordt dagelijks aangevuld met nieuwe afbeeldingen, full text-bestanden en beschrijvingen.

Nieuwe bibliotheken website

De UB-website werd grondig vernieuwd en in samenwerking met de faculteitsbibliotheeken werd een nieuwe bibliotheekwebsite op <http://www.bibliotheek.leidenuniv.nl> gerealiseerd. Medio 2008 volgt de Engelstalige versie.

Tabel 12.1. Gebruik van de bibliotheek

Lenen en raadplegen	% stijging 2005-2007	2007	2006	2005
Aantal uitleningen & verlengingen	+ 14%	686.652	634.862	598.534
Aantal inzage	+ 56%	189.101	172.611	120.648
Zoeken in de catalogus	% stijging 2005-2007	2007	2006	2005
Aantal zoekacties	+ 14%	3.496.586	3.272.667	3.064.078

Draadloos het internet op

Vanuit de UB kunnen gebruikers met een laptop of PDA draadloos verbinding maken met internet en het universitaire netwerk. Dit is mogelijk dankzij de dienst *Leiden University Wireless Access* die eind 2007 werd geïntroduceerd.

Vastgoed

Verbouwingen

In 2007 ging een aantal ingrijpende verbouwingen van start bij de UB. De Leeszaal Bijzondere Collecties werd volledig verbouwd en heringericht. Daardoor was het noodzakelijk een tijdelijke leeszaal in te richten zodat onderzoekers en studenten zonder onderbreking gebruik konden blijven maken van de bijzondere collecties. In maart 2008 wordt een nieuwe state-of-the-art leeszaal in gebruik genomen.

In de magazijnen en kluizen werd respectievelijk een sprinkler- en blusgasinstallatie aangelegd. Deze complexe en grootschalige verbouwing wordt in de zomer 2008 afgerond. Dankzij deze ingrepen worden de UB-collecties optimaal beveiligd tegen brand.

Huisvesting

Het Vastgoedbedrijf kent een viertal belangrijke aandachtsvelden: huisvestingsbeleid- en beheer, projecten, onderhoud & veiligheid en gebiedsontwikkeling. In 2007 zijn op elk van deze terreinen grote inspanningen geleverd, waarop hieronder wordt teruggekomen. Vermeldenswaard is dat in het afgelopen jaar in het bijzonder grote aandacht is besteed aan onderhoud en veiligheid. Het in 2007 ingezette beleid om onderhoud en veiligheid met voorrang aandacht te geven zal de komende jaren worden bestendigd.

Projecten

Al in 2006 is een aantal omvangrijke projecten in voorbereiding genomen en opgestart, zoals de restauratie en herinrichting van het Academiegebouw; de nieuwbouw van het Sportcentrum en de aanleg van het sportpark op de Gorlaeuscampus; de renovatie en herinrichting van bouwdeel LMUY van het Gorlaeuscomplex ten behoeve van het gezamenlijke celobservatielaboratorium; de asbestsanering; renovatie en herinrichting van het Sylviuslaboratorium ten behoeve van het Instituut Biologie Leiden; de renovatie en herinrichting van het voormalige Fysiologielaboratorium op het Overweteringsterrein ten behoeve van het ICLON en het UFB, alsmede diverse beveiligingsprojecten. Deze projecten hebben in 2007 uiteraard hun vervolg gekregen. Het restauratiewerk aan het Academiegebouw heeft in 2007, vanwege de ernstig tegen-

vallende staat van met name de kappen, een aanzienlijke planningsachterstand opgelopen. Het linkerdeel zal voorjaar 2008 worden opgeleverd en het rechterdeel eind 2008. Het celobservatielab en het voormalige Fysiologielab, inmiddels Einthoven geheten, worden vóór de zomer 2008 opgeleverd en het Sylvius in het najaar van 2008. Met de uitvoering van de beveiligingsprojecten in de Universiteitsbibliotheek, het Snellius en het Gorlaeuscomplex wordt in 2008 begonnen. Het Sportcomplex kent een langere doorlooptijd en zal waarschijnlijk in 2010 worden opgeleverd. In 2007 zijn daarnaast in gang gezet: de planvoorbereidingen van de unilocatie voor de Campus Den Haag in de Haagse Casuariestraat, de renovatie en herinrichting van Witte Singelclusters Noord en Zuid (Van Eijckhof, Van Wijkplaats en De Vrieshof), de centrale serverruimte van de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen en de restauratie en herinrichting van de Leidse Sterrewacht.

Gebiedsontwikkeling

Met betrekking tot de gebiedsontwikkeling zijn er in 2007 belangrijke vorderingen gemaakt. Het Sylviusterrein is bouwrijp gemaakt en met de omlegging van de Max Planckweg is een aanvang gemaakt.

De nieuwbouw van het bedrijf HAL Allergy op de Sylviuslocatie vordert gestaag en wordt in 2008 in gebruik genomen. Het masterplan Boerhaave is in behandeling genomen door B&W van de gemeente Leiden en zal naar verwachting zonder aanpassingen worden geaccordeerd, zodat begin 2008, tezamen met TNO, de tender voor de panden Clusius, Anatomie, Pathologie en Gort (TNO) op de markt gebracht kan worden.

Vooralsnog zullen in eerste instantie de deelplannen Sylvius en Boerhaave in de bestemmingsplanprocedure worden gebracht. De universiteit heeft in 2007 de provincie Zuid-Holland verzocht de directe ontsluiting van het universitaire gebied Nieuw Rhijngeest vanaf de N206 zo spoedig mogelijk te realiseren. Volgens de planning van de provincie zal deze begin 2010 worden opgeleverd. De bouw van Corpus is inmiddels zover gevorderd, dat het museum/attractiecentrum, gericht op het menselijk lichaam, op 14 maart 2008 door Hare Majesteit de Koningin is geopend. Tot slot is letterlijk op de laatste werkdag van 2007 de grond gesitueerd aan de Wassenaarseweg, direct ten noorden van de Hogeschool Leiden, in erfpacht uitgegeven aan de Hogeschool.

Studentenhuisvesting

In september 2007 is, na jarenlange planvorming, goedkeuringsprocedures en vertraagde bouwuitvoering, zowel het voormalige

Elisabeth ziekenhuis met ruim 200 woningen voor buitenlandse studenten opgeleverd, als Driegatenbrug met 89 woningen voor reguliere watersportende studenten, geïntegreerd in het watersportcentrum. Het bouwplan voor de 550 studenteneenheden op de zogenaamde DUWO-locatie aan de Wassenaarseweg, is in 2007 bijgesteld en inmiddels ingediend bij de gemeente Leiden. Tussen de universiteit en DUWO is overeenstemming bereikt over de erfpachtuitgifte. Zoals in de vorige paragraaf is gemeld, is de tender ten behoeve van huisvesting in het voormalige Laboratorium voor Anatomie, bedoeld voor plm. 80 promovendi, en het voormalige Laboratorium voor Pathologie, voor huisvesting van plm. 100 short-stay buitenlandse studenten, in 2007 voorbereid. Deze wordt in het voorjaar 2008 op de markt gebracht. De verwachte oplevering is medio 2010.

Beveiliging

Adviesbureau Mactwin heeft in samenwerking met het Vastgoedbedrijf drie richtlijnen opgesteld voor respectievelijk inbraakbeveiliging, toegangscontrole en camerabewaking. Parallel daaraan zijn drie operationele plannen uitgewerkt voor respectievelijk het Gorleauscomplex, de Universiteitsbibliotheek en het Snellius.

Daarnaast zijn er diverse plannen en projecties gemaakt (UB, Fysiologie, Sportcentrum en W&N) en worden preventieve beveiligingsmaatregelen getroffen bij diverse bouw – en renovatieprojecten (Academiegebouw, Fysiologie en Sylvius). Van een deel van de overige universitaire panden zijn inmiddels securityscans gemaakt.

Personeel

Resultaat- en ontwikkelingsgesprekken

In 2007 is de ROG-regeling technisch herzien en is het besluit genomen dat de koppeling wordt gelegd tussen een positief R&O-gesprek en het verstrekken van een periodieke salarisverhoging. Ook is – facultatief – gestart met het geven van letterscores in de beoordelingen. Inmiddels is ongeveer 75% van de medewerkers betrokken in de ROG-cyclus.

Benoemingscriteria wetenschappelijk personeel

In het kader van de kwaliteitsontwikkeling van onderwijs en onderzoek zijn een aantal richtlijnen voor de benoeming van het wetenschappelijk personeel vastgesteld, ondermeer eenheid van onderwijs en onderzoek, promotie-eis, competitieve selectie en verplicht R&O-gesprek. Voor de benoeming van hoogleraren werden specifieke criteria beschreven.

Basiskwalificatie onderwijs

In 2007 is de procedure Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) beschreven en vastgesteld. Dat betekent dat vanaf 1 januari 2008 iedere nieuwe docent over een certificaat moet beschikken of zich bereid verklaart dat te halen. Het BKO-systeem is/wordt bij elke universiteit ingevoerd en er is sprake van wederzijdse erkenning: het Leidse certificaat is bij de andere universiteiten geldig en omgekeerd.

Organisatiewijzigingen

Gestart is met een reorganisatie van het Bestuursbureau met de ambitie om op een kwalitatief hoogwaardige en slagvaardige wijze invulling te geven aan de ondersteuning van het College van Bestuur en de faculteiten/diensten. Het reorganisatieplan voorziet daartoe in een wijziging van de formatie en een cultuurverandering.

Personeelsbeheer

De Rijksbijdrage die de Universiteit Leiden de komende jaren zal ontvangen is aanzienlijk lager dan werd voorzien. Oorzaken hiervoor zijn de verlaging van het macrobudget door OCW naar aanleiding van neerwaartse bijstellingen van referentieramingen van

de studenteninstroom en de daling van het marktaandeel van de universiteit.

De absolute daling van de instroom en het aantal diploma's leidt tot vermindering van budgetten voor faculteiten. Daar komt bij dat de budgetten van ondersteunende diensten die worden vastgesteld op basis van taken- en middelenbegrotingen en niet op basis van onderzoek- en onderwijsparameters in de laatste jaren zijn toegenomen. Ook dit leidt tot een verslechtering van het allocatieresultaat voor de faculteiten.

Om de minimaal benodigde middelen te kunnen blijven inzetten voor het primaire proces van onderwijs en onderzoek, is in 2007 een project gestart om de universitaire bijdrage aan het totale apparaatbudget van de gezamenlijke diensten (Bestuursbureau, ICS, UFB, Vastgoed, Informatiseringsgroep, International Office) geleidelijk te reduceren met 10%. Ook zal instrumentarium worden ontwikkeld om de kosten van de infrastructuur blijvend te beheersen (taakstellend financieringsmodel, transparant systeem voor interne doorberekening).

In dit kader heeft het College van Bestuur eveneens besloten, dat er moet worden gestart met de voorbereiding voor de vorming van een *Shared Service Center* voor de Financiële Administratie. Het College van Bestuur beoogt door clustering van de financiële administraties van faculteiten en expertisecentra in een *shared service center* een aanzienlijke kostenbesparing te realiseren en de kwaliteit van de financiële administratie te verbeteren.

Veiligheid, gezondheid en milieu in 2007

Risico-inventarisatie en -evaluatie

In 2004 heeft het College van Bestuur de Kaderregeling Arbo- en milieumanagement vastgesteld. Iedere faculteit of eenheid moet aantoonbaar beschikken over een actuele risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E, niet ouder dan vijf jaar), een actueel plan van aanpak (niet ouder dan een jaar), uitvoeringsplannen, een jaar-rapportage en een directiebeoordeling (management review). Deze documenten samen vormen de decentrale beleidscyclus (plan-do-check-actcyclus). De afdeling Veiligheid, Gezondheid en Milieu (VGM, voorheen de Interne Arbodienst) heeft in 2006 en 2007 audits uitgevoerd naar de aanwezigheid en het functioneren van de decentrale beleidscycli binnen de faculteiten en eenheden.

De faculteiten en expertisecentra scoren meer dan 70% op de onderdelen RI&E, plan van aanpak en uitvoering. Dit komt overeen met de plan-do fase van de beleidscyclus. Op de onderdelen rapportage en directiebeoordeling is de score lager, maar in 2007 is een aanzienlijke vooruitgang geboekt. Dit komt overeen met de check-act fase van de beleidscyclus.

In 2007 is er bij veel universitaire onderdelen hard gewerkt aan het actualiseren van de RI&E. Eind 2007 hadden zeven van de twaalf geauditeerde onderdelen een actuele en volledige RI&E. De overige hadden wel een RI&E, maar dat was niet meer volledig

actueel of volledig. Daarnaast hadden vijf van de twaalf geauditeerde onderdelen een volledig plan van aanpak. Bij zes van de twaalf onderdelen was het plan van aanpak onvolledig. Eén onderdeel had nog geen plan van aanpak. Bij alle onderdelen met een onvolledige RI&E bestaan er concrete plannen om de RI&E en het plan van aanpak te actualiseren.

Brandveiligheid en crisisbeheersing

Brandveiligheid en crisisbeheersing zijn al jaren een belangrijk onderdeel van het veiligheidsbeleid van de Universiteit Leiden. Ook in 2006 en 2007 zijn er door het Expertisecentrum Vastgoed

Tabel 13.1. Personeel in dienst (fte, ultimo, excl. LUMC)

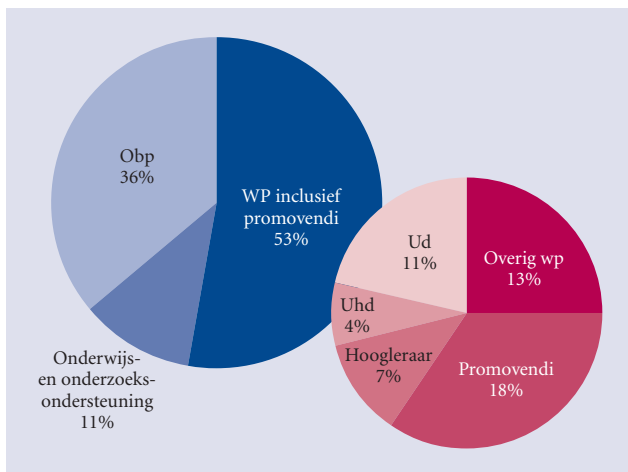
	2007	2006	2005	2004	2003
WP exclusief promovendi	1.123,8	1.101,7	1.078,9	1.096,4	1.106,8
Promovendi	589,2	557,5	533,8	527,3	494,4
OBP incl. O&O-ondersteuning	1.469,3	1.500,1	1.475,8	1.444,6	1.398,9
Student-assistenten	39,9	43,5	40,9	54,9	52,6
Totaal fte	3.222,2	3.202,7	3.129,4	3.123,3	3.052,7
Totaal personen	4.015	3.973	3.916	3.935	3.878

Tabel 13.2. Overig personeel werkzaam bij de universiteit, maar niet in dienst (in personen, ultimo, incl. LUMC)

	2007	2006	2005	2004	2003
Bijzonder hoogleraar	99	89	94	99	87
Nul-aanstellingen	954	992	1041	1067	1095
FOM/NWO	49	53	62	67	77
DZB (De Zijl Bedrijven)	43	48	54	61	66
Gedetacheerd van elders	58	34	34	35	35
Gastmedewerkers	1174	917	846	715	593
Overig	206	169	59	59	15

Tabel 13.3. Gemiddelde leeftijd vast personeel in dienst (ultimo, excl. LUMC)

	Mannen	Vrouwen	Totaal	55 en ouder
WP-vast	46	42	45	21,5%
Hglr	52	48	51	38,6%
Uhd	52	46	50	41,7%
Ud	46	43	45	20,4%
Overig WP	39	40	40	9,7%

concrete acties uitgevoerd om de brandveiligheid te verbeteren. Op organisatorisch gebied is er vooral veel aandacht geweest voor de veiligheid van medewerkers en studenten bij brand of calamiteiten. Daarvoor is een snelle ontruiming noodzakelijk. Het meest kritisch is de ontruiming in de avonduren als er weinig ondersteuners aanwezig zijn. In 2007 is daarom door het ICLON een e-learningprogramma ontwikkeld, waarmee docenten voorbereid kunnen worden op een ontruiming. In 2008 zullen de grote faculteiten dit programma in gebruik nemen en combineren met ontruimingsoefeningen. Aanvullend op deze ontwikkeling is de actualisering van ontruimingsplattegronden en bewegwijzering door het expertisecentrum Vastgoed en de afdeling Veiligheid, Gezondheid en Milieu.

In 2007 is de opleiding van de bedrijfshulpverlening (BHV) kritisch geëvalueerd door de afdeling Veiligheid, Gezondheid en Milieu. Dit leidde tot vereenvoudiging van de opleiding en meer nadruk op oefeningen. Het nieuwe programma wordt in 2008 ingevoerd. De opleidingen worden extern aanbesteed.

Milieubeleid

In 2007 zijn besprekingen gestart over de actualisering van het milieubeleid van de Universiteit Leiden. In 2008 zal dit beleid gepresenteerd worden in het perspectief van universitair duurzaamheidsbeleid.

Daarnaast is onverminderd doorgewerkt aan energiebesparing en andere milieumaatregelen. Dat is ook nodig uit welbegrepen eigenbelang omdat de kosten voor energie en water hoog zijn. De

universiteit heeft hiervoor voor 2008 circa M€8 begroot. Dit is ongeveer een kwart van de huisvestingslasten (excl. afschrijvingskosten gebouwen). Vooral energie wordt steeds duurder. De kosten zullen de komende jaren snel stijgen in de richting van M€10 per jaar. Besparing van energie is directe besparing.

Al in 2001 is voor een aantal gebouwen van de universiteit een energiepotentieelscan opgesteld. In deze scan is per gebouw aangegeven welke energiebesparende maatregelen mogelijk zijn. Energieteams volgen in de verschillende gebouwen de uitvoering van deze maatregelen. In het energieteam participeren naast vertegenwoordigers van de faculteit of eenheid de energiecoördinator, een technisch medewerker van het expertisecentrum Vastgoed en de milieud adviseur van VGM. In 2007 heeft het energieteam van de Universiteitsbibliotheek haar evaluatie van de maatregelen gerapporteerd aan de directeur van deze bibliotheek. Het energieteam van de Faculteit der Sociale Wetenschappen heeft haar evaluatierapport al in 2005 aan het faculteitsbestuur gestuurd en de voortgang in 2007 gevolgd. In het WSD-complex is in het verslagjaar een energieteam ingesteld. Het evaluatierapport van dit team wordt in 2008 opgesteld.

Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid

Het ziekteverzuim bij de Universiteit Leiden daalde in 2006 naar een uniek, laag niveau van 2,1%. In 2007 bedroeg het verzuimpercentage 2,2%. Na een lange periode van daling van het ziekteverzuim is voor het eerst een kleine stijging te zien.

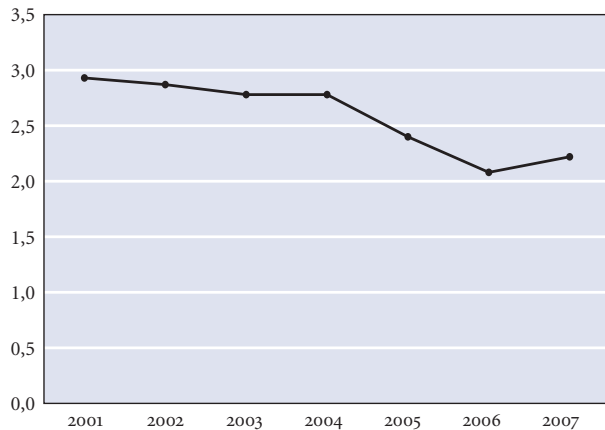
Om te beoordelen of sprake is van een trendbreuk, is gekeken naar het aantal langdurig zieken (langer dan een jaar arbeidsongeschikt). Zij vormen een goede indicatie van het probleemoplossend vermogen van de universiteit en van het risico op arbeidsongeschiktheid. Een laag risico betekent dat de WIA-instroom van de universiteit laag is en dat de kosten voor verloren arbeidsproductiviteit laag zijn.

Er is sprake van een halvering van het aantal langdurig zieken gedurende de afgelopen vijf jaar. De voortzettende daling van het aantal langdurig zieken (in 2006 minder dan 7 per 1000 werknemers) wijst erop dat er nog steeds zorgvuldig wordt gereageerd op langdurig ziekteverzuim. Binnen de universiteit zijn er overigens aanzienlijke verschillen tussen de faculteiten en het Bestuursbureau/de expertisecentra. De verschillen zijn de laatste jaren kleiner geworden door actief aandacht te besteden aan het verzuim bij de laatste groep. In 2007 is het verzuim bij het

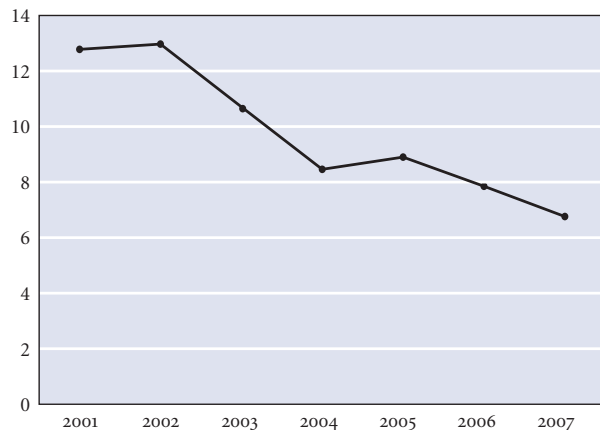
Bestuursbureau/de expertisecentra dan ook verder gedaald. Het meest in het oog springend is de daling bij het Bestuursbureau van 4,3% naar 2,7%. Bij het Universitair Facilitair Bedrijf was er een stijging van 4,5% naar 5,2%. Bij de faculteiten bleef de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen op het niveau van 2006 met 1,4%. Alle overige faculteiten stegen. Het meest uitgesproken was hierin de Faculteit der Rechtsgeleerdheid die steeg van 2,3% in 2006 naar 3,3% in 2007.

Opvallend blijft de grote spreiding in de verzuimfrequentie van expertisecentra en faculteiten. Waar de verzuimpercentages een laag – wellicht het laagste – niveau hebben bereikt in 2006, is er op het gebied van het aantal ziekmeldingen nog altijd verbetering mogelijk. Begin april 2008 presenteert de afdeling Veiligheid, Gezondheid en Milieu weer de jaarlijkse *Scorecards*, waarin meer cijfermateriaal over het verzuim en de veiligheids- en milieuzorg per faculteit/expertisecentrum is opgenomen.

Verzuimpercentage excl. zwangerschap

Aantal langdurig zieken per 1000 medewerkers

Verzuimvenster 2007

Deel II

Financieel verslag en jaarrekening

Financieel verslag

Conclusies over 2007

Het geconsolideerde resultaat over 2007 bedraagt M€11,8 negatief; dit is een verbetering van M€1,5 ten opzichte van het begrote resultaat van M€13,3 negatief. In het eerste kwartaal 2007 is de prognose van het geconsolideerde resultaat bijgesteld tot M€20,2 negatief vanwege een verlaging van het macrobudget door de overheid. Een terughoudend uitgavenbeleid heeft desalniettemin geleid tot een resultaat dat zelfs gunstiger is dan het resultaat van de begroting 2007.

Vooruitblik naar 2008 en verder

De financiële situatie van de Universiteit Leiden staat onder druk. Voor het jaar 2008 is een begroting vastgesteld met een tekort, en wel ter grootte van M€8,8.

Dat het financiële beeld onder druk staat heeft onder meer te maken met de verlaging van het budget bij OCW voor het wetenschappelijk onderwijs als gevolg van een tegenvallende stijging van het landelijke studentenvolume en de overheveling van onderzoeksmiddelen van OCW naar NWO. Aan de lastenkant is een aantal kostenverhogende ontwikkelingen zichtbaar, vooral op het gebied van huisvesting. De komende jaren vindt een inhaalslag plaats en wordt een groot aantal huisvestingsprojecten uitgevoerd.

Gelet op het huidige financiële perspectief zijn beleidswijzigingen nodig om het evenwicht tussen baten en lasten te herstellen. Met het oog hierop is door het College van Bestuur een taskforce

ingesteld met als opdracht om het perspectief in de komende jaren te verbeteren met een structureel bedrag van M€30 mln. Daarbij gaat het niet alleen om heroverweging in de portfolio van O&O-activiteiten, verdere kostenverlagingen in de infrastructuur en het zoeken naar mogelijkheden om te komen tot een toename van de baten, maar ook om een actieve strategie gericht op het terugverdienen van de overheveling naar NWO. Het aandeel van de universiteit in de NWO-korting bedraagt in 2008 M€1,1 en loopt op naar M€9 in 2011.

Alle inspanningen zijn gericht op herstel van het financiële meerjarenperspectief. Voor het jaar 2009 is het doel om uit te komen op een resultaat van nul en voor de jaren daarna op een positief exploitatieresultaat.

Een eerste uitwerking van de aanbevelingen vanuit de taskforce zal zijn weerslag krijgen in de Kadernota 2009. De in de Kadernota 2009 vermelde universitaire bijdragen per eenheid vormen het budgettaire vertrekpunt voor de bij de eenheden op te stellen meerjarenbegroting 2009/2012.

Met ingang van 2009 zal bij de verdeling van middelen over de faculteiten voor het eerst worden overgeschakeld op een nieuw intern allocatiemodel: het AEG-model ('allocatie eerste geldstroom'). Dit model is het resultaat van de herijking van de capaciteitsnormen en kostenfactoren van het voormalige Basis Infrastructuur Model (BIM).

Kerngegevens

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Totale baten ¹⁾	422,1	411,9	405,0	382,6	376,3	415,0
Lasten	433,9	415,9	400,2	375,0	372,5	411,5
Exploitatieresultaat	-11,8	-4,0	4,8	7,6	3,8	3,5
Eigen vermogen	120,1	130,4	133,0	128,2	117,0	109,0
Totaal vermogen	294,4	265,7	268,5	261,3	269,1	283,8
Solvabiliteitsratio %	40,8%	49,1%	49,5%	49,1%	43,4%	38,4%

¹⁾ Dit betreft alle baten inclusief buitengewone baten, saldo financiële baten en lasten.

LUMC/Faculteit der Geneeskunde

De Universiteit Leiden en het Academisch Ziekenhuis Leiden (AZL) werken nauw samen in het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC). Het LUMC is een samenwerkingsverband dat een gezamenlijk bestuur van de faculteit en het ziekenhuis en een geïntegreerd beheer van de middelen voor de kerntaken van het LUMC mogelijk maakt. De baten, lasten, activa en passiva van de faculteit worden sinds 2003 niet meer in de universitaire jaarrekening opgenomen. Ook de 2^e en 3^e geldstroomomzet van de faculteit is niet meer in de jaarrekening verwerkt: uitsluitend de universitaire bijdrage die in de vorm van een subsidie aan het LUMC wordt verstrekt is bij de lasten (inkomenoverdrachten) opgenomen. De verantwoording van de bestedingen van het LUMC vindt sinds 2003 plaats in de jaarrekening van het LUMC en via de informatieafpraak tussen de Raad van Bestuur van het LUMC en het College van Bestuur van de Universiteit Leiden. Met de introductie van de nieuwe Richtlijn voor de jaarverslaggeving 660 – ‘Onderwijsinstellingen’ met ingang van het verslagjaar 2008, zal de verantwoording van de financiële relatie met het LUMC veranderen.

Treasury beleid en financiële structuur

Ook in 2007 werd bij de uitvoering van het treasury beleid volgens het geldende Treasury Statuut gehandeld. De universiteit voldoet hiermee aan de ministeriële regeling ‘Beleggen en Belenen’, waarin bepaald is dat publieke middelen risicomijdend belegd moeten worden. De beleggingen van private fondsen bij enkele verbonden partijen hebben een neutraal risicoprofiel; het beheer van de beleggingen is in handen van een vermogensbeheerder.

Op grond van de verwachte liquiditeitsontwikkeling is in 2007 langlopende externe financiering aantrokken. De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft een kredietfaciliteit beschikbaar gesteld van M€100. Hiervan is in 2007 M€30 opgenomen als vastrentende lening met een termijn van 25 jaar. De lening moet op 1 oktober 2032 geheel zijn terugbetaald.

Verder is overeengekomen dat met ingang van oktober 2009 over een bedrag van M€30 de rente wordt gefixeerd voor een termijn van 20 jaar middels een renteswap. Dit financieel instrument dat de variabele rente op de kredietfaciliteit omzet in een vast rentepercentage zal met M€1,5 per jaar afnemen tot nul in 2029.

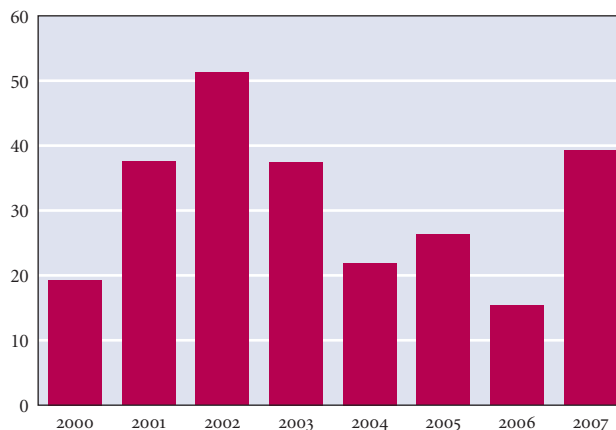
Ontwikkeling liquiditeitspositie 2007, geconsolideerd (M€)

Stand ultimo 2006	15,4
Exploitatiesaldo	-11,8
Afschrijvingen	22,6
Egalisatierekening investeringsubsidies	1,8
Mutaties werkkapitaal	7,7
Mutaties voorzieningen	-4,4
Vermogensmutaties	1,3
Investeringsactiviteiten	-27,8
Financiële vaste activa	-0,8
Financieringsactiviteiten	35,2
	23,8
Stand ultimo 2007	39,2

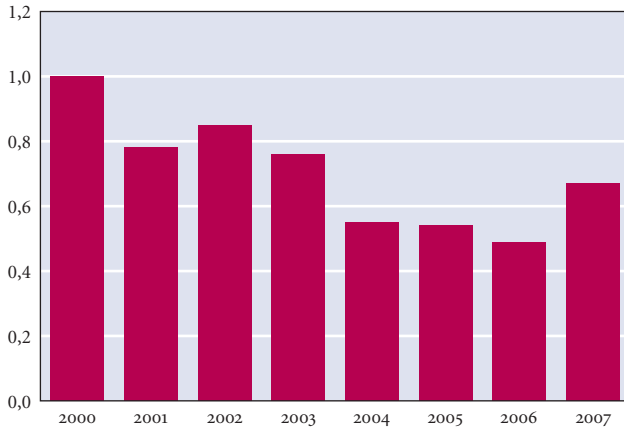
De liquiditeitspositie is ten opzichte van 2006 toegenomen van M€15,4 naar M€39,2. De toename van de liquide middelen is vooral het gevolg van de in 2007 aantrokken langlopende lening van M€30. In 2008 zullen deze liquide middelen nodig zijn voor geplande investeringen.

Door de inwerkingtreding van het internationale bankakkoord ‘Basel 2’, worden kredieten aan (semi-) overheidsinstellingen, zoals universiteiten, in de toekomst niet zonder meer als risicovrij aangemerkt. Dit zal mogelijke consequenties hebben voor de rentepercentages die de BNG aan de universiteit in rekening zal brengen.

Ontwikkeling liquiditeitspositie 2000-2007, inclusief lening (M€)

Current ratio van 2000 tot en met 2007

Current ratio

In 2000 is de current ratio van de universiteit onder de grens van 1,0 gekomen. Deze grens geeft aan dat de kortlopende schulden nog kunnen worden betaald uit op korte termijn beschikbare activa. Ze geeft hiermee een beeld van de liquiditeit van de organisatie. De ratio is in de jaren 2000 tot en met 2006 afgenomen door de investeringen in materiële vaste activa.

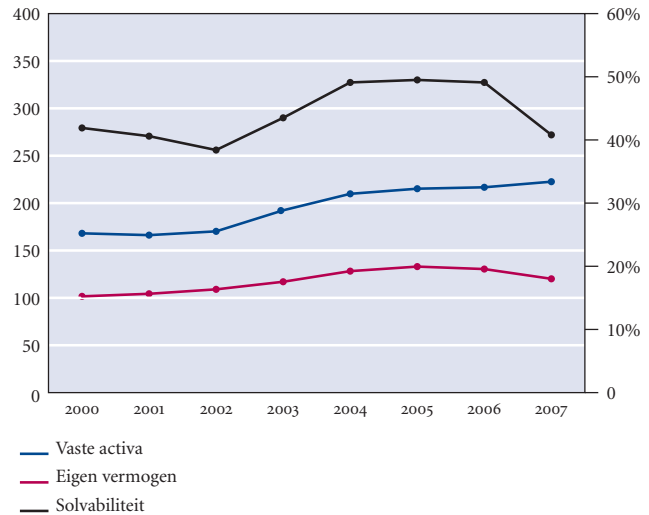
De current ratio is, op basis van de geconsolideerde cijfers, ten opzichte van 2006 toegenomen van 0,49 naar 0,67. Deze toename is het gevolg van de opname van een langlopende lening van M€ 30 in 2007. Dit heeft geleid tot een tijdelijke overliquiditeit, met als gevolg een verhoging van de post vlottende activa. In 2008 zullen deze liquide middelen nodig zijn voor geplande investeringen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit wordt berekend als het aandeel van het geconsolideerde eigen vermogen in het totale vermogen, en is een maatstaf voor het financiële weerstandsvermogen.

Eind 2007 is de hoeveelheid vreemd vermogen als gevolg van het aantrekken van externe financiering gestegen. Dit vreemd vermogen is nodig voor investeringen in materiële vaste activa. Verder is in 2007 de hoeveelheid eigen vermogen als gevolg van het exploitatieverlies afgenomen met M€11,8.

Ontwikkelingen van de boekwaarde Materiële vaste activa (M€), het Eigen vermogen (M€) en de solvabiliteit (%).

Beide ontwikkelingen hebben een negatieve invloed op de solvabiliteit, wat zich in 2007 heeft vertaald in een daling van de solvabiliteit van 49,1% naar 40,8%.

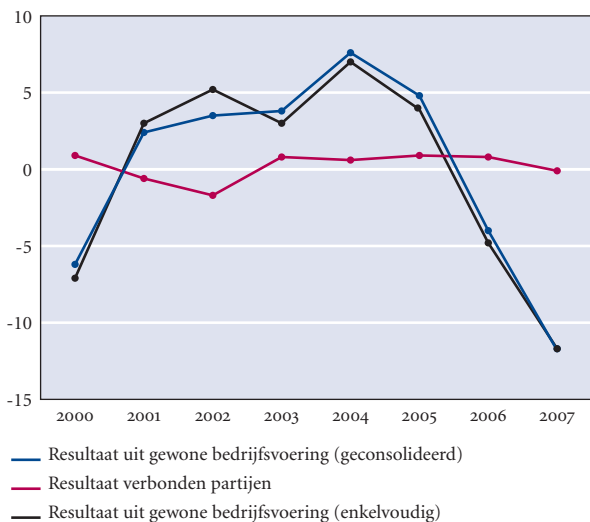
Ontwikkelingen tot en met 2007

Het geconsolideerde exploitatiesaldo over het verslagjaar bedraagt M€11,8 negatief. Dit is inclusief het resultaat van de verbonden partijen en deelnemingen van M€0,1 negatief. Het resultaat exclusief de verbonden partijen bedraagt M€11,7 negatief. Het negatieve resultaat werd in de begroting 2007 voorzien en is toe te schrijven aan de voorfinanciering van faculteiten op basis van het verdeelmodel middelen.

Het allocatieresultaat betreft het verschil tussen de van het ministerie van OCW ontvangen bijdrage en aan faculteiten en eenheden uitgedeelde bijdragen.

Exploitatiesaldi	Begroting 2007	Realisatie 2007	Vershil
1. Allocatieresultaat	-13,1	-16,0	-2,9
2. Faculteiten en instituten	-2,4	-0,3	2,1
3. Ondersteunende diensten	-0,1	2,0	2,1
4. Werkbudgetten	0,0	-0,5	-0,5
5. Overdrachten, subsidies en gem. reg.	0,0	0,5	0,5
6. Overige posten + deelnemingen	0,0	2,6	2,6
7. Buitengewone baten vastgoed	1,2	0,0	-1,2
Enkelvoudig exploitatieresultaat	-14,3	-11,7	2,6
8. Verbonden partijen	1,0	-0,1	-1,1
Geconsolideerd exploitatieresultaat	-13,3	-11,8	1,5

Overzicht exploitatiesaldi 2000-2007 (M€)

In de grafiek hierboven wordt een overzicht gegeven van de gerealiseerde universitaire exploitatiesaldi over de periode 2000/2007.

Tweede en derde geldstroom (exclusief LUMC)

De baten wegens werk voor derden (contractonderwijs en contractonderzoek) zijn ten opzichte van 2007 met 9,6 % gestegen naar M€54,9 en bedragen in het jaar 2007 13,0% van de totale baten. Binnen deze post zijn de baten NWO/KNAW vrij stabiel

gebleven op M€28,1. De stijging is voornamelijk het gevolg van onderzoek voor nationale overheden en bedrijven. Dit betreft toegepast onderzoek voor bijvoorbeeld het GAK, gemeente Leiden en Crucell.

Bijzondere verantwoording

Op grond van de Richtlijnen jaarverslaggeving hoger onderwijs dienen universiteiten, in aanvulling op de reguliere eisen van verslaggeving, op een aantal specifieke punten informatie te verstrekken. De specifieke informatie is zoveel mogelijk verwerkt in de toelichting op de jaarrekening. In aanvulling daarop wordt hierna ingegaan op: de aanwending van de Rijksbijdrage voor private activiteiten, uitwisselingsovereenkomsten, personeel van de universiteit dat is ingeschreven voor initiële opleidingen en uitbesteding van onderwijs aan private organisaties en andere instellingen.

Een belangrijk deel van de private activiteiten van de universiteit loopt via de verbonden partijen, in het bijzonder Libertatis Ergo Holding BV (LEH) en Leiden University International Office Finance BV (LIOF). Deze onderbrenging bevordert de transparantie van geldstromen. Bepaalde vormen van contractonderwijs en contractonderzoek lopen wel via de faculteiten en instituten, waarbij de projectadministratie overzicht biedt. Er is een interne instructie over de wijze van omgaan met private en publieke middelen. Verder is sprake van aanwending van de Rijksbijdrage voor private activiteiten, maar uitsluitend binnen de grenzen van de richtlijn. Het gaat hierbij om activiteiten die in lijn zijn met de kerntaken van de universiteit en waarvoor de

Rijksbijdrage is bedoeld. Introductie van een methodiek van integrale kostenrekening in 2008 zal de transparantie verder vergroten.

Informatie over uitwisselingsovereenkomsten is in het jaarverslag te vinden.

In studiejaar 2007/2008 waren 92 medewerkers van Universiteit Leiden (niet zijnde promovendus of student-assistent en exclusief het LUMC) ingeschreven voor een initiële opleiding aan de universiteit.

De universiteit biedt in samenwerking met de TU Delft haar studenten enkele gemeenschappelijke opleidingen aan (waarover eveneens in het jaarverslag informatie is opgenomen). Uitbesteding van in het CROHO geregistreerde opleidingen aan private organisaties heeft zich niet voorgedaan.

De richtlijnen voor de jaarverslaggeving en de specifieke richtlijnen van OCW, stellen steeds hogere eisen aan het universitaire jaarverslag als document van verantwoording over het gevoerde universitaire beleid en daarmee aan de kwaliteit van de registratie en de koppeling van managementinformatie. Binnen de universiteit worden de concerninformatiesystemen steeds meer ontwikkeld als hulpmiddel voor de verbetering van de kwaliteit van de informatieverstrekking. Deze informatie wordt gebruikt voor de toetsing van het uitgevoerde beleid, zowel op universitair als op eenheidsniveau. Ook bij de aanschaf van nieuwe concernsystemen zoals een studenteninformatiesysteem en een salarisapplicatie, is de informatievoorzieningsfunctie een belangrijke eis naast de kwaliteit van de feitelijke registratieve functie en primaire procesondersteuning.

Bedrijfsvoering

In 2007 zijn belangrijke verbeteringen in de planning en control cyclus doorgevoerd. De kwaliteit van de driemaandelijke financiële rapportage is verbeterd ten opzichte van vorig jaar. De voorspellingskracht van de begroting en de prognoses is verbeterd en er zijn minder schommelingen in het geprognosticeerde resultaat.

In 2007 is het integrale kostprijsmodel nader uitgewerkt en vastgesteld. De integrale kostprijs moet onder andere worden gebruikt voor het indienen van subsidieaanvragen binnen het

zevende kaderprogramma van de EU. In het kader van een doelmatige bedrijfsvoering zal de integrale kostprijs een plaats vinden in de calculatie van al het werk dat voor derden wordt verricht.

In 2006 is binnen het Bestuursbureau de afdeling Bedrijfsvoering/Audit en Interne Controle (AIC) opgericht. De werkzaamheden van de afdeling zijn in 2007 uitgebreid en hebben er toe geleid dat de projectverantwoordingen en de projectadministratie verder zijn verbeterd. Onderdeel van deze werkzaamheden is een samenwerking met de externe accountant bij de uitvoering van de interim-controle en jaarrekeningcontrole.

Per 1 januari 2007 is een verlofregistratiesysteem opgeleverd dat door alle medewerkers van de universiteit wordt gebruikt. In 2008 zal dit systeem worden uitgebreid met een tijdsregistratie-functionaliteit. Deze functionaliteit is onder meer van belang voor de verantwoording van projecten binnen het zevende kaderprogramma van de EU.

In het najaar van 2007 is de voorfase van de vorming van een Financieel Shared Service Center (FSSC) gestart. Met het FSSC wordt een verhoging van kwaliteit en doelmatigheid van de nu gedecentraliseerde financiële administraties beoogd, door introductie van standaardwerkwijzen en onderlinge vervangbaarheid.

In 2007 is een vervolg gegeven aan de invulling van het business warehouse systeem. Door middel van dit systeem zijn data uit het administratiesysteem gemakkelijker te ontsluiten. In 2008 zal verdere benutting van dit systeem zijn vervolg hebben, gericht op verbetering van de managementinformatie.

De inkoopfunctie bij het Universitair Facilitair Bedrijf is volledig operationeel. Europese aanbestedingen vinden planmatig plaats.

Geconsolideerde Jaarrekening

Geconsolideerde balans (na resultaatbestemming)

Activa	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa	202,3	197,2
Financiële vaste activa	20,3	19,5
Totaal vaste activa	222,6	216,7
<i>Vlottende activa</i>		
Voorraden	1,1	1,0
Vorderingen	31,5	32,5
Effecten	0,0	0,1
Liquide middelen	39,2	15,4
Totaal vlottende activa	71,8	49,0
Totaal	294,4	265,7

Passiva	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
Eigen vermogen	120,1	130,4
Egalisatierekening investeringssubsidies	5,4	3,6
Voorzieningen	24,3	28,7
Langlopende schulden	37,1	2,0
Kortlopende schulden	107,5	101,0
	168,9	131,7
Totaal	294,4	265,7

Geconsolideerde exploitatierekening

	2007 M€	Begroting 2007 M€	2006 M€
Gewone bedrijfsvoering			
<i>Baten</i>			
Rijksbijdragen OCW	304,1	304,8	296,9
Collegegelden	26,7	25,8	25,9
Baten werk in opdracht van derden	54,9	52,7	50,0
Overige baten	35,1	35,4	31,9
Totaal baten	420,8	418,7	404,7
<i>Lasten</i>			
Personele lasten	207,0	197,9	199,2
Afschrijvingen	22,6	18,9	19,8
Inkomensoverdrachten	119,9	114,4	113,9
Overige instellingslasten	84,4	101,2	82,9
Totaal lasten	433,9	432,4	415,8
Saldo Baten en Lasten	-13,1	-13,7	-11,1
Saldo financiële baten en lasten	1,5	-0,8	7,2
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-11,6	-14,5	-3,9
Buitengewone bedrijfsvoering			
Buitengewone baten	0,0	4,7	0,0
Buitengewone lasten	0,0	3,5	0,1
Resultaat uit buitengewone bedrijfsvoering	0,0	1,2	-0,1
Aandeel derden	-0,2	0,0	0,0
Exploitatiesaldo	-11,8	-13,3	-4,0

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	2007 M€	2006 M€
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Exploitatiesaldo	-11,8	-4,0
Afschrijvingen	22,6	19,8
Egalisatierekening investeringssubsidies	1,8	2,8
Mutaties werkkapitaal:		
■ Voorraden	-0,1	0,1
■ Effecten	0,1	0,0
■ Vorderingen	1,0	-6,7
■ Kortlopende schulden	6,5	3,2
Mutaties voorzieningen	-4,4	-7,8
Vermogensmutatie verbonden partijen	1,3	1,4
Totaal	17,0	8,8
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
(Des)investeringen materiële vaste activa	-27,7	-19,5
(Des)investeringen financiële vaste activa	-0,8	-1,9
Totaal	-28,5	-21,4
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
Vreemd vermogen	35,1	1,7
Aandeel derden	0,2	
Totaal	35,3	1,7
Mutatie liquide middelen/effecten	23,8	-10,9
Beginstand liquide middelen/effecten	15,4	26,3
Mutatie	23,8	-10,9
Eindstand liquide middelen/effecten	39,2	15,4

Grondslagen voor de balans en exploitatierekening

Algemeen

De Universiteit Leiden past de ‘Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek’ toe. De door de universiteit gehanteerde uitvoeringsrichtlijnen passen binnen dit kader. In de jaarrekening 2007 is ten opzichte van de jaarrekening 2006 een wijziging aangebracht in de rubricering van de vooruit ontvangen erfpachten. Deze wijziging is ingegeven door de looptijd van de erfpachtcontracten van 50 tot 70 jaar. De schuld is verplaatst van de rubriek kortlopende schulden naar de rubriek langlopende schulden. De schuld bedroeg M€6,9 ultimo 2007 en M€1,7 ultimo 2006.

Verantwoording van het LUMC / Faculteit der Geneeskunde

De Faculteit der Geneeskunde en het Academisch Ziekenhuis Leiden (AZL) vormen een bestuurlijke eenheid. Door de Raad van Bestuur van het AZL en het College van Bestuur van de Universiteit Leiden is een Overeenkomst Passiva/Activa gesloten ingaande 1 januari 2003 waarin is vastgelegd dat de activa en passiva van de Faculteit der Geneeskunde niet worden geconsolideerd in de jaarrekening van de universiteit. Op de balans van de universiteit is een langlopende vordering opgenomen op het AZL van M€4,4 zijnde het aanwezige eigen vermogen bij de Faculteit der Geneeskunde ultimo 2003. Sinds 2003 wordt in de jaarrekening van de universiteit als last uitsluitend de subsidie opgenomen die aan het AZL wordt verstrekt ter uitvoering van de universitaire taken. De omzet van de tweede en derde geldstroom van de Faculteit der Geneeskunde wordt in de jaarrekening van de universiteit sinds 2003 niet meer verantwoord.

Grondslagen voor de consolidatie

Tot consolidatie wordt overgegaan als de rechtspersoon met de Universiteit Leiden een economische eenheid vormt en een leiding heeft die door het CvB of door CvB gemandateerden is aangewezen. De Universiteit Leiden kent een aantal verbonden partijen, deels in de vorm van vennootschappen waarin wordt deelgenomen, deels in de vorm van rechtspersonen waarin op andere wijze zeggenschap is verkregen. De volgende partijen zijn geconsolideerd:

- Universiteit Leiden Holding B.V.
- Libertatis Ergo Holding B.V.
- Leiden International Office Finance B.V.
- Beheerstichting Fondsen Universiteit Leiden; hiertoe behoren 27 stichtingen.
- Stichting Universitaire Woonwijk ‘Boerhaave’

In de paragraaf verbonden partijen is een overzicht opgenomen van alle partijen waarvan verbondenheid is vastgesteld en tevens welke daarvan zijn geconsolideerd.

Valuta

Vreemde valuta

Activa en passiva in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers op balansdatum. Koersverschillen voortvloeiend uit transacties in het jaar zijn ten laste respectievelijk ten gunste van de exploitatierekening gebracht.

Rapporteringsvaluta

De bedragen in de jaarrekening luiden in miljoenen euro's (M€), tenzij anders aangegeven.

Waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. In de vervaardigingsprijs zijn begrepen de kosten van aanschaf van grond- en hulpstoffen en overige rechtstreeks toerekenbare kosten, alsmede een opslag voor indirecte kosten. Rente wordt niet geactiveerd.

Afschrijvingen vinden lineair plaats op basis van de verwachte economische levensduur, waarbij geen rekening gehouden wordt met een restwaarde. Afschrijvingen vinden plaats vanaf de maand volgend op ingebruikneming.

Onder de materiële vaste activa worden de uitgaven voor gebiedsontwikkeling geactiveerd onder de post Vastgoedbeleggingen. Het betreft hier ontwikkelactiviteiten ten behoeve van de uitgifte van gronden in erfpacht of de verkoop van de betreffende gron-

Voor de materiële vaste activa gelden de volgende afschrijvingspercentages:

Soort Actief	Afschrijvingspercentage per jaar
Terreinen	
Algemeen	0%
Uitgaven aanleg sportterreinen	10%
Overige terreinvoorzieningen	3,33%
Investerings in gebouwen voor 2000	3,33%
Investerings in gebouwen vanaf 2000	
■ Casco	1,67%
■ Afbouw	3,33%
■ Inbouwpakket	6,67%
■ Technische installaties	6,67%
Vastgoedbeleggingen	Naar rato van de duur van de erfpachtovereenkomst.
Investerings in huurpanden	10%, bij kortere huurtermijn dan 10 jaar naar rato van het aantal huurjaren.
Groot onderhoud	Bij groot onderhoud vindt activering plaats vanaf k€140.
Inventaris en apparatuur	Activering vindt plaats vanaf k€2,5
Inventaris	10%
Wetenschappelijke apparatuur	20%
Niet-wetenschappelijke apparatuur	10%
Computer hardware	33,3%
Software	33,3%
Concerninformatiesystemen	14,2%
Boeken en Collecties	Aanschaffingen van boeken en collecties worden rechtstreeks ten laste van de exploitatierekening gebracht.

den. Indien sprake is van uitgifte van de gronden in erfpacht dan worden de geactiveerde ontwikkelingskosten afgeschreven over dezelfde termijn als de duur van de erfpachtovereenkomst.

Financiële vaste activa

Deelnemingen

Minderheidsdeelnemingen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of de lagere actuele waarde. Meerderheidsdeelnemingen worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde volgens de waarderingsgrondslagen van de Universiteit Leiden.

Leningen

Leningen worden opgenomen tegen de nominale waarde of de lagere marktwaarde.

Effecten

Effecten worden tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde opgenomen. In het eerste geval wordt de marktwaarde in de toelichting opgenomen. De effecten die als duurzame beleggingen worden gehouden, worden verantwoord als financiële vaste activa. Effecten die voortvloeien uit het beleggen van tijdelijk overtollige liquiditeiten worden verantwoord als effecten onder de vlottende activa.

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden opgenomen tegen verkrijgingsprijs, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor incurantheid.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk heeft betrekking op projecten die in opdracht van derden worden uitgevoerd en die op balansdatum nog niet gereed zijn. Het onderhanden werk is gewaardeerd op de direct toegerekende kosten van arbeid en materiaal met een opslag voor indirecte kosten. Op het onderhanden werk wordt, indien noodzakelijk, een voorziening voor te verwachten verliezen in mindering gebracht. Gedeclareerde termijnen worden in mindering gebracht op het onderhanden werk.

Vorderingen

Vorderingen worden opgenomen tegen de nominale waarde, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid, die wordt bepaald op basis van een beoordeling van individuele posten. Indien de resterende looptijd van de vorderingen

langer is dan een jaar, wordt de hoogte van het hierop betrekking hebbende bedrag vermeld.

Liquide middelen

De liquide middelen (kas- en banksaldi) worden opgenomen tegen de nominale waarde. Tijdelijk vastgelegde geldmiddelen (hoofdzakelijk deposito's) met een nog resterende looptijd korter dan een jaar worden beschouwd als liquide middelen. Voorzover de middelen niet ter vrije beschikking staan wordt dit vermeld.

Voorzieningen

Voor verplichtingen of verliezen en risico's, die hun oorzaak vinden in het verleden en waarvan de omvang op balansdatum onzeker is maar redelijkerwijs is in te schatten, worden voorzieningen opgenomen. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de nominale waarde. Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de exploitatierekening. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen en lopen dus niet via de exploitatierekening.

Schulden

Langlopende schulden

De schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde.

Kortlopende schulden

De schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

Bepaling van het exploitatiesaldo

Bij de bepaling van het resultaat wordt het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het studiejaar zijn gespreid.

Baten worden verantwoord op het moment dat zij zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in de jaarrekening verwerkt, indien zij bekend zijn op het moment van vaststellen van de jaarrekening.

Baten

Rijksbijdrage en overige bijdragen

De Rijksbijdrage en overige bijdragen uit hoofde van de basisbekostiging worden ten gunste van het jaar gebracht waarvoor deze

gelden ter beschikking zijn gesteld. De Rijksbijdrage en overige bijdragen voor een specifiek doel worden naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Buitengewone baten en lasten

Buitengewone baten en lasten, dat wil zeggen baten en lasten die niet tot de normale bedrijfsvoering kunnen worden gerekend, worden afzonderlijk in de exploitatie verantwoord.

Opbrengst werk voor derden

Hieronder worden verantwoord de opbrengsten die voortvloeien uit contractactiviteiten. Tevens worden hieronder de niet-wettelijke gelden verantwoord, waaronder de cursusgelden uit niet onder de primaire bekostiging vallend onderwijs. De opbrengst werk voor derden betreft de gefactureerde bedragen, onder aftrek van eventuele omzetbelasting en mutatie onderhanden werk. Onder de mutatie onderhanden werk is opgenomen het saldo van de mutatie voorraad onderhanden werk en de vooruit ontvangen bedragen inzake lopende projecten. Het resultaat van projecten wordt genomen bij oplevering.

Opbrengsten gedetacheerde werknemers

De opbrengsten uit detachering worden niet in mindering gebracht op de personele lasten, maar geplaatst onder de 'baten werk in opdracht van derden' of onder 'overige baten'.

Pensioenen en andere langetermijn-personeelsbeloningen

Universiteit Leiden is aangesloten bij het Pensioenfonds ABP. Dit fonds heeft aangegeven dat zij geen waardering conform RJ 271 kan maken, aangezien zij geen betrouwbare en consistente splitsing kan maken van de fondsbeleggingen en pensioenverplichtingen jegens deelnemers, ex-deelnemers en slapers van de diverse bij het fonds aangesloten werkgevers. Universiteit Leiden heeft bij eventuele tekorten in het pensioenfonds geen verplichting tot aanvullende bijdragen anders dan toekomstige premieverhogingen. Om voornoemde redenen verwerkt Universiteit Leiden haar toegezegde pensioenregeling als toegezegde bijdrageregeling.

Bijdragen aan de pensioenregeling zijn derhalve verantwoord als toegezegde bijdrageregeling en worden als last in de winst- en verliesrekening opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Grondslagen voor het geconsolideerde kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van rente zijn opgenomen onder kasstroom uit operationele activiteiten.

Toelichting op de geconsolideerde balans

[65]

Materiële vaste activa	Mutaties 2007								
	Verkrijgingsprijs t/m 2006 M€	Waarde verminderen en afschrijvingen t/m 2006 M€	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Investerings M€	Overboekingen M€	Desinvesteringen aanschafwaarde M€	Desinvesteringen afschrijving M€	Afschrijvingen conform exploitatie M€	Boekwaarde 31-12-2007 M€
Gebouwen en terreinen									
■ Gebouwen (zie specificatie hierna)	438,7	275,9	162,8	2,3	1,5	0,0	0,0	12,7	153,9
■ Terreinen	4,3		4,3						4,3
■ Vastgoedbeleggingen	1,3		1,3	1,8					3,1
■ Materiële vaste activa in uitvoering	4,8		4,8	14,0	-1,5				17,3
Subtotaal	449,1	275,9	173,2	18,1	0,0	0,0	0,0	12,7	178,6
Inventaris en apparatuur	80,1	56,1	24,0	9,7		2,6	2,5	9,9	23,7
Totaal	529,2	332,0	197,2	27,8	0,0	2,6	2,5	22,6	202,3

Voor de gehanteerde afschrijvingscriteria: zie de grondslagen.

Specificatie materiële vaste activa – gebouwen	Mutaties 2007									
	Verkrijgingsprijs t/m 2006 M€	Waarde verminderen en afschrijvingen t/m 2006 M€	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Investerings en ingebruikname M€	Desinvesteringen aanschafwaarde M€	Desinvesteringen afschrijving M€	Afschrijvingen conform exploitatie M€	Boekwaarde 31-12-2007 M€	Gehanteerd afschrijvingspercentage	
Gebouwen van voor 2000	339,9	261,8	78,1				7,1	71,1	zie grondslagen	
Gebouwen vanaf 2000 w.v.:										
■ Casco	13,2	0,6	12,6	0,1			0,2	12,4		
■ Afbouw	20,9	2,1	18,9	1,7			1,0	19,6		
■ Inbouwpakket	26,1	5,2	20,9	0,0			1,7	19,2		
■ Technische installaties	38,5	6,2	32,3	1,9			2,7	31,6		
Totaal	438,7	275,9	162,8	3,8	0,0	0,0	12,7	153,9		

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de investeringen in gebouwen, terreinen, vastgoedbeleggingen en inventaris en apparatuur. In 2007 is voor M€27,8 geïnvesteerd in materiële vaste activa. Een groot deel hiervan betreft werken in uitvoering (M€14,0) waaronder zich diverse renovatieprojecten bevinden. De investeringen in inventaris en apparatuur zijn ongewijzigd ten opzichte van 2006.

Gebouwen

De boekwaarde van de gebouwen bedraagt ultimo 2007 M€153,9. De investeringen in gebouwen bedroegen in 2007 M€2,3. Daarnaast werd een bedrag van M€1,5 aan gebouwen in uitvoering in gebruik genomen waardoor in totaal M€3,8 is geïnvesteerd. In 2007 is voor M€12,7 op gebouwen afgeschreven. Er vonden geen desinvesteringen plaats.

Vastgoedbeleggingen

In 2007 en 2006 zijn percelen in erfpacht uitgegeven in het Leeuwenhoekkwartier. De ontvangsten zijn verantwoord onder de langlopende schulden en vallen gedurende de looptijd van het erfpachtcontract vrij ten gunste van het resultaat. De met de erfpacht samenhangende kosten voor gronduitgifte zijn geactiveerd onder de post vastgoedbeleggingen.

Inventaris en apparatuur

De boekwaarde ultimo 2007 bedraagt M€23,7. In 2007 is voor M€9,7 geïnvesteerd in inventaris en apparatuur. De aanschafwaarde van de desinvesteringen bedroeg M€2,6 en heeft betrekking op ICT hardware. De reguliere afschrijvingen op inventaris en apparatuur bedroegen in 2007 M€9,9.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa nemen toe met M€0,8. De toename wordt grotendeels veroorzaakt door een gift van de sultan van Oman voor een leerstoel Islamitische theologie ten gunste van de Beheerstichting.

In 2007 is door de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) een kredietfaciliteit beschikbaar gesteld van M€100. Voor een deel van dit krediet (M€30) is het renterisico afgedekt middels de aankoop van een forward starting renteswap. Dit instrument ruilt (swap) vanaf oktober 2009 t/m oktober 2034 de variabele rente op het krediet tegen een door de universiteit te betalen vast rentepercentage. De renteswap wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (nihil). De marktwaarde van de Swap bedraagt k€290 ultimo 2007.

Deelnemingen

De boekwaarde van de deelnemingen is ten opzichte van 2006 met M€0,59 afgenomen door vervreemding van het minderheids

OZB en verzekerde waarde gebouwen en terreinen	Bedrag M€	Peildatum
OZB-waarde gebouwen en terreinen	310,7	01-01-2007
Verzekerde waarde gebouwen	654,5	01-10-2007

Boeken	2007 M€	2006 M€
Aanschafwaarde (t.l.v. exploitatie)	3,9	4,6

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€			Boekwaarde 31-12-2007 M€
		Mutaties bij	Mutaties af	Resultaat	
Deelnemingen	1,20		0,59		0,61
Leningen aan verbonden partijen	0,81		0,02		0,79
Overige leningen u/g	4,52	0,13			4,65
Effecten	13,00	8,29	7,00		14,29
Totaal	19,53	8,42	7,61	0,00	20,34

aandeel in het Leiden Leeuwenhoek Preseed Fonds i.o. Dit fonds is in 2007 opgericht en wordt als onderdeel van de Libertatis Ergo Holding opgenomen in de consolidatie.

De LEH BV heeft in 2007 een positief resultaat van k€39 op de minderheidsdeelnemingen gerealiseerd. Een specificatie van de minderheidsdeelnemingen is hieronder weergegeven.

Leningen aan verbonden partijen

In 2005 is een lening van M€0,86 verstrekt aan de Stichting Leids Infrastructuur Bundeling met als doel de financiering van data infrastructuur. Over de lening wordt geen rente in rekening

gebracht. De lening wordt afgelost met de kosten van het gebruik van de data infrastructuur door de universiteit. De lening heeft een looptijd van vijftien jaren.

Overige leningen

De lening van M€4,39 aan het Leiden Universitair Medisch Centrum heeft betrekking op de activa- passiva overeenkomst tussen de universiteit en het LUMC. Het betreft het eigen vermogen bij de faculteit der Geneeskunde ultimo 2003. De lening heeft een resterende looptijd van 25 jaren en er wordt een rentepercentage van 4% in rekening gebracht.

Deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€			Boekwaarde 31-12-2007 M€
		Investerings	Desinvesterings	Resultaat	
Minderheidsdeelnemingen LEH BV (Leiden)	1,20		0,59		0,61
Totaal	1,20	0	0,59	0	0,61

To- BBB Holding BV	k€	30,4
LAP & P Consultants BV	k€	154,7
Prosensa BV	k€	3,2
BioGeneration Ventures BV	k€	390,3
Add2XBiosciences	k€	20,4
Zo Bio BV	k€	6,9
Totaal	k€	605,9

Leningen aan verbonden partijen	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€	%	Resterende looptijd in jaren
		Verstreckte leningen	Aflossingen			
Stichting Leidse Infrastructuur Bundeling	0,81		0,02	0,79	0	13
Totaal	0,81	0,00	0,02	0,79		

Overige leningen u/g	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€	%	Resterende looptijd in jaren
		Verstreckte leningen	Aflossingen			
LUMC	4,39			4,39	4	25
Overige	0,13	0,13		0,26		
Totaal	4,52	0,13	0,00	4,65		

Effecten

De universiteit heeft zelf geen beleggingen in effecten. De in effecten belegde gelden van de verbonden partijen hebben ultimo 2007 een boekwaarde van M€14,3. De marktwaarde van de effecten bedraagt ultimo 2007 M€15,5, te verdelen naar M€8,6 obligaties en M€6,9 in aandelen. De effecten zijn in bezit van de Beheerstichting Fondsen Universiteit Leiden.

Vlottende activa

De vlottende activa vertonen ten opzichte van 2007 een stijging van 47 % van M€49,0 naar M€71,8. De stijging wordt veroorzaakt door de toename van het saldo aan liquide middelen en

effecten naar M€39,2. De voorraden zijn nagenoeg gelijk gebleven. Het saldo van de vorderingen is met M€1,0 afgenomen.

Vorderingen

Het totale saldo van de vorderingen is gedaald wat heeft geleid tot een afname van het voor de bedrijfsvoering benodigde werkkapitaal. De daling doet zich voor bij de debiteuren.

Effecten (< 1 jaar)

Zoals in de jaarrekening 2006 werd voorzien, zijn in 2007 de aandelen Pharming vervreemd. Ultimo 2007 resteren geen kortlopende effecten.

Effecten	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€
		Mutaties bij	Mutaties af	
Obligaties	8,1	4,6	4,1	8,6
Aandelen	4,9	3,7	2,9	5,7
Totaal	13,0	8,3	7,0	14,3

Vlottende activa	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
Gebruiksgoederen	1,1	1,0
Totaal	1,1	1,0

Vorderingen	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
Debiteuren	13,2	15,7
Studenten	11,5	11,0
Overige vorderingen	0,4	0,4
Overlopende activa		
■ Voorschotten	1,3	1,1
■ Transitoria	5,1	4,3
Subtotaal	6,4	5,4
Totaal	31,5	32,5

Effecten (< 1 jaar)	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€
		Mutaties bij	Mutaties af	
Aandelen	0,1		0,1	0,0
Totaal	0,1	0,0	0,1	0,0

Liquide middelen

De liquide middelen van de universiteit bedragen ultimo 2007 M€39,2. Door de verbonden partijen wordt een bedrag van M€18,4 aan liquide middelen aangehouden. De middelen van de verbonden partijen hebben betrekking op vooruitontvangen tuition fees van buitenlandse studenten, middelen bestemd voor de renovatie van de universitaire woonwijk 'Boerhaave', en opbrengsten uit ondernemingsactiviteiten aangehouden door de Libertatis Ergo Holding.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves, erfstellingen en legaten, bekleemde reserves en een aandeel derden. De algemene reserve is in 2007 door het

negatieve resultaat en de bestemming daarvan met M€12,4 afgenomen naar M€92,8. Het eigen vermogen beklemd in deelnemingen en verbonden partijen is in 2007 met M€1,3 toegenomen, mede als gevolg van de toekenning van nieuwe fondsen en legaten. Verder werd in 2007 een belang verkocht van 33% in het Leiden Leeuwenhoek Pre-Seed Fund B.V. Dit belang wordt separaat vermeld als aandeel van derden in het Eigen Vermogen van de universiteit.

Egalisatierekening investeringssubsidies

In 2004 is een egalisatierekening geopend voor de investeringen, die bekostigd zijn met een doelsubsidie van OCW. Er is voor M€2,4 aan investeringssubsidies toegevoegd en M€0,6 vrijgevallen. Per saldo is de egalisatierekening met M€1,8 toegenomen.

Liquide middelen	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
Banken	17,4	9,9
Kasmiddelen	0,2	0,2
Deposito's	21,6	5,3
Totaal	39,2	15,4

Eigen vermogen	Saldo 31-12-2006 M€	Bestemming expl. saldo M€	Overige mutaties M€	Saldo 31-12-2007 M€
Algemene reserve	105,2	-11,8	-0,6	92,8
Bestemmingsreserves				
■ Vernieuwingsfonds	5,2		0,6	5,8
■ Erfstellingen en legaten			0,1	0,1
Bekleemde reserves (verbonden partijen)	19,9		1,3	21,2
Aandeel derden	0,0		0,2	0,2
Totaal	130,4	-11,8	1,5	120,1

Egalisatierekening investeringssubsidies	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€
		Mutaties bij	Mutaties af	
Huisvestingsubsidie OCW	3,6	2,1	0,3	5,4
Totaal	3,6	2,1	0,3	5,4

Personele voorzieningen

Werkloosheidsuitkeringen

De voorziening werkloosheidsuitkeringen omvat de verplichtingen van de Universiteit Leiden als gevolg van verwachte wachtgeldbetalingen. De toekomstige verplichtingen zijn geschat op basis van de verplichting zoals die is opgegeven door de diverse uitvoerende instellingen en deze betreft de gehele uitkeringsduur voor medewerkers die in de wachtgeldregeling zitten. De totale verplichting is ultimo 2007 geschat op een bedrag van M€5,9. Per saldo is sprake van een afname van de voorziening met M€0,4.

Pemba (eigenrisicodragerschap WAO)

De Universiteit Leiden is eigenrisicodragers gedurende de eerste vier jaar van arbeidsongeschiktheid van personeel. In 2007 is M€ 0,5 aan de voorziening gedoteerd op grond van de begroting en heeft een additionele dotatie van M€0,1 plaatsgevonden. De uitkeringen bedroegen in deze periode M€0,4.

Afkoopsommen Regeling Geleidelijke Uitstroom Senioren (RGUS)

Van de medewerkers die ultimo 2004 gebruik maken van de seniorenregeling RGUS is vastgesteld wat de kosten van de afkoop-som en de 5%-aanvulling zullen zijn bij gebruikmaking van de FPU. RGUS-deelnemers hebben zich namelijk verplicht van de FPU-gebruik te maken, afhankelijk van het geboortjaar, met 61-jaren en twee maanden of 62-jaren en drie maanden. Vanaf 2005 is geen nieuwe instroom meer mogelijk omdat de instroom in RGUS-regeling slechts tot 31 december 2004 mogelijk was. In 2007 is M€0,6 aan de voorziening onttrokken voor het afkopen van pensioenverplichtingen en het uitkeren van aanvullingen. Tevens is een dotatie gepleegd van M€0,3 voor het afdekken van gestegen toekomstige verplichtingen.

Herstructurering

De voorziening herstructurering bestaat uit een voorziening voor kosten voortvloeiend uit de reorganisatie van het Bestuursbureau, als onderdeel van het project verlaging kosten infrastructuur.

Voorzieningen	Saldo 31-12-06 M€	Mutaties 2007 M€			Saldo 31-12-07 M€	Verdeling saldi op 31-12-2007		
		Dotaties	Onttrek- kingen	Vrijval		< 1 jaar M€	1-5- jaar M€	> 5 jaar M€
Personeel								
Werkloosheidsuitkeringen	6,3	3,6	3,7	0,3	5,9	3,6	2,3	
Pemba	0,8	0,6	0,4		1,0	0,6	0,4	
Afkoopsommen RGUS	3,3	0,3	0,6		3,0	0,6	2,4	
Herstructurering	0,4				0,4	0,4		
Reorganisatie FWN	2,1	0,3	1,0		1,4	0,8	0,6	
Reorganisatie UB	2,3		0,4		1,9	1,1	0,8	
Uitstroombeleid FdL	2,1		0,7		1,4	0,6	0,8	
Herstructurering UFB	1,0			0,4	0,6	0,2	0,4	
Overig								
Schade Academiegebouw	1,2		0,5		0,7	0,7		
Asbestverwijdering	3,3	1,0	1,8		2,5	2,0	0,5	
Samenwerkingsverbanden	3,2				3,2		3,2	
LUSM	0,2		0,2		0,0			
Studentenhuisvesting	0,5		0,1		0,4	0,4		
Garantiestelling DUWO	1,9				1,9		1,9	
BTW-voorziening LIOF B.V.	0,1			0,1	0,0			
Totaal	28,7	5,8	9,4	0,8	24,3	11,0	13,3	0,0

Reorganisatie Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen

De voorziening is getroffen in verband met in 2002 en 2003 doorgevoerde reorganisaties. De voorziening wordt ingezet voor de dekking van de kosten wegens afkoopsommen in verband met pensioenbreuk, kosten wegens de aanvulling FPU en salarisbetalingen.

Reorganisatie UB

De Universiteitsbibliotheek wordt de komende jaren omgevormd van een interne naar een extern gerichte dienst, die relevante diensten levert ter ondersteuning van onderwijs en onderzoek. De organisatie van de UB dient optimaal geschikt gemaakt te worden om haar faciliterende rol adequaat te kunnen vervullen. Binnen de UB is daartoe in 2007 een reorganisatie gestart.

Uitstroombesluit Faculteit der letteren

Inzet van de reorganisatie is het optimaal gebruikmaken van bestaande uitstroombesluiten om op deze wijze de personele formatie op het gewenste niveau te brengen. In 2007 is M€0,7 aan de voorziening onttrokken voor het afkopen van pensioenverplichtingen en het uitkeren van aanvullingen.

Herstructurering UFB

Binnen het Universitair Facilitair Bedrijf (UFB) wordt een oplossing gezocht voor een aantal knelpunten in de bedrijfsvoering. Een onderdeel hiervan betreft het zoeken naar oplossingen voor ziekteverzuim en productiviteit. Voor de kosten van het flankerend beleid is een voorziening gevormd. In 2007 is een bedrag van M€0,4 uit de voorziening vrijgevallen.

Overige voorzieningen

Schade academiegebouw

In 2005 is een begin gemaakt met het herstel van de schade aanbracht door de bonte knaagkever. Het herstel van de schade wordt gecombineerd met een uitgebreide renovatie.

Asbestverwijdering

De universiteit heeft in 2005 een voorziening getroffen van M€ 4,5 voor de kosten die voortvloeien uit de verwijdering van asbesthoudend materiaal en de hieruit voortkomende herstelschade in het Fysiologie- en het Sylviusgebouw. Het project is in 2006 gestart en wordt in 2008 afgerond.

In 2007 heeft een dotatie plaatsgevonden van M€1,0 voor de verwijdering van asbesthoudend materiaal uit het Gorlaeusgebouw.

Samenwerkingsverbanden

Deze voorziening is getroffen met het oog op risico's en financiële nadelen voor de universiteit, voortvloeiend uit samenwerkingsverbanden.

LUSM

LUSM heeft de instroom van het MBA programma conform een in november 2005 genomen collegebesluit stopgezet. De kosten hebben betrekking op de met Rotterdam School of Management en de betrokken studenten overeengekomen voortzetting van het programma en vergoedingen. De hieruit voortkomende kosten werden ultimo 2005 geschat op M€0,9. Ultimo 2007 is de voorziening uitgeput en resteren geen verplichtingen.

Studentenhuisvesting

De Universiteit Leiden heeft zich in het verleden garant gesteld voor de kosten die voortkomen uit de leegstand van beschikbaar gestelde studentenwoningen bij de woningcorporaties SLS en DUWO. De huidige overeenkomst met SLS loopt tot en met het jaar 2008. De verplichtingen zijn geschat op een bedrag van M€ 0,4. De toekomstige lasten uit de overeenkomst met DUWO zullen vanaf medio 2008 uit de exploitatie worden voldaan.

Garantiestelling DUWO

De universiteit heeft zich in 2005 garant gesteld voor het tekort dat mogelijk zal ontstaan bij de exploitatie van de studentenwoningen aan het Rijnfront (gemeente Oegstgeest) door huisvestingsvereniging DUWO. Voor een rendabele exploitatie is een looptijd van minimaal zeven jaren noodzakelijk. Door de gemeente is een vergunning afgegeven voor vijf jaren. Op dit moment kan nog niet worden beoordeeld of een verlenging van de vergunning kan worden afgegeven.

Langlopende schulden

Op grond van de verwachte liquiditeitsontwikkeling is in 2007 langlopende externe financiering aangetrokken. De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft een kredietfaciliteit beschikbaar gesteld van M€100. Hiervan is in 2007 M€30 opgenomen als vastrentende lening met een termijn van 25 jaar. De lening moet op 1 oktober 2032 geheel zijn terugbetaald.

Verder zijn door verbonden partij Stichting Universitaire Woonwijk 'Boerhaave' vier hypothecaire leningen afgesloten waarvan drie bij de Gemeente Leiden en één bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De aflossingsverplichting over 2008 is onder de kortlopende schulden opgenomen.

In 2007 is een tweetal percelen in het Leeuwenhoekkwartier uitgegeven in erfpacht. Ook in 2006 zijn percelen in erfpacht uitgegeven, met een waarde van M€1,7. De vooruitontvangen erfpachten werden in de jaarrekening 2006 nog gerubriceerd onder de kortlopende schulden.

De erfpachtovereenkomsten kennen een looptijd van 50 jaar. Jaarlijks vallen de erfpachttermijnen vrij ten gunste van het resultaat.

Kortlopende schulden

Onderhanden werk in opdracht van derden

De geactiveerde lasten van 2^e en 3^e geldstroomprojecten zijn met M€22,9 toegenomen naar M€119,3. Als deze kosten in mindering worden gebracht op de gedeclareerde termijnen resteert een vooruitontvangen saldo van M€18,0. De voorziening ter afdekking van de risico's van de onderhanden projecten is in mindering gebracht op de geactiveerde kosten voor het onderhanden werk. De Faculteiten Wis- en Natuurkunde en Sociale Weten-

schappen participeren in diverse projecten die vanuit het Europese zevende kaderprogramma en de BSIK regeling worden gefinancierd. De hoogte van de subsidiebedragen, de complexiteit van de regelgeving en verantwoordingsisen rechtvaardigen het treffen van een voorziening voor het risico van een lagere vaststelling van de eindafrekening door de subsidiegever. Deze voorziening Onderhanden werk is gewaardeerd op M€1,7.

Overige kortlopende schulden

De toename van de overige kortlopende schulden wordt grotendeels veroorzaakt door het hogere openstaande crediteurensaldo en een toename van de belastingen/premies sociale verzekeringen van de universiteit.

Langlopende schulden	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€	%	Resterende looptijd in jaren
		Verstrekte leningen	Aflossingen			
Bank Nederlandse Gemeenten	0,0	30,0		30,0	4,7%	25
Stichting Universitaire Woonwijk 'Boerhaave'	0,3		0,1	0,2	4,5%	1
Vooruitontvangen erfpachten	1,7	5,2	0,0	6,9		49-50
Totaal	2,0	35,2	0,1	37,1		

Kortlopende schulden	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
Onderhanden werk i.o.v. derden		
■ Gedeclareerde termijnen	137,3	113,8
■ Projecten (kosten onderhanden werk)	-119,3	-96,4
■ Voorziening	1,7	1,6
	19,7	19,0
Overige kortlopende schulden		
■ Boerhaave: aflossing 2008	0,1	0,1
■ crediteuren	17,8	14,8
■ belastingen/premies sociale verzekeringen	8,4	6,1
■ Schulden terzake van pensioenen	2,5	2,5
	28,8	23,5
Overlopende passiva		
Nog te betalen:		
■ vakantiegeld en ziektekosten	6,3	6,4
■ spaarverlof	5,5	3,7
■ vakantie-uren	16,2	16,1
■ overige personeelslasten	0,7	0,8
■ materiële lasten	3,9	5,4
Vooruitontvangen:		
■ doelsubsidies OCW (zie ook specificatie)	1,5	0,6
■ collegegelden	18,7	18,0
■ overige posten	6,2	7,5
	59,0	58,5
Totaal	107,5	101,0

Specificatie overlopende passiva: doelsubsidies OCW	Toegewezen Bedrag M€	Ontvangen tot en met 2005 M€	Besteding tot en met 2005 M€	Saldo 31-12-2006 M€	Ontvangen in 2007 M€	Besteding in 2007 M€	Besteding investerings- subsidies M€	Saldo 31-12-2007 M€
Ruim baan voor talent								
BGS/UGE-05/55980 U d.d. 17-02-2005	0,303	0,303	0,171	0,132	0,000	0,000		0,132
Nederl. Inst. V. Ac. Studies Damascus								
BVH/BHO-2005/217652 U d.d. 14-12-2005	0,588	0,278	0,232	0,046	0,310	0,202		0,154
BVH/BHO-2006/210472 M d.d. 12-12-2006								
Nederlands Instituut in Turkije								
BVH/BHO-2005/220227 U d.d. 15-12-2005	1,109	0,537	0,186	0,351	0,572	0,647		0,276
BVH/BHO-2006/210472 M d.d. 12-12-2006								
Nationaal Herbarium								
OWB/FB/2001/34438 d.d. 28-08-2001 (subsidie 2001)	nvt	8,236	8,236	0,000	1,147	1,147		0,000
OWB/FB/2002/544117 d.d. 24-10-2002 (subsidie 2002)								
Subsidie Huisvestingsgelden								
BVH/BHO-2004/75047 M dd 27-07-2004	11,050	4,000	6,118	-2,118	3,350	0,601	2,084	-1,453
Sectorplan Letteren								
WO/BS/2002/57746	1,540	1,540	1,028	0,512	0,000	0,268		0,244
BAMA Geschiedenis								
BVH/BHO-2006/1116680 M d.d. 07-07-2006	0,055	0,055	0,016	0,039	0,000	0,039		0,000
Vernieuwing promotietrajecten								
BVH/BHO-2006/1116680 M d.d. 07-07-2006	0,655	0,281	0,000	0,281	0,374	0,052		0,603
Islamitische Theologie								
BVH/BHO-2006/1116680 M d.d. 07-07-2006	2,360	0,472	0,065	0,407	0,472	0,273		0,606
Encompass								
BVH/BHO-2006/145817 m d.d. 20-09-2006	0,750	0,250	0,107	0,143	0,500	0,267		0,376
Allochtonenbeleid								
BVH/BHO-2006/210472 M d.d. 12-12-2006	0,114	0,057	0,041	0,016	0,057	0,116		-0,043
Samenwerking Australian University								
BVH/BHO-2006/210472 M d.d. 12-12-2006	0,225	0,225	0,000	0,225	0,000	0,000		0,225
Studenten met functiebeperking								
BVH/BHO-2006/210472 M d.d. 12-12-2006	0,908	0,081	0,004	0,077	0,039	0,060		0,056
Uitbreiding Campus Den Haag								
BVH/BHO-2006/210472 M d.d. 12-12-2006	0,500	0,500	0,000	0,500	0,000	0,260		0,240
Academic Freedom								
BGS/UBT-07/24378 d.d. 2-03-2007	0,185	0,000	0,000	0,000	0,185	0,185		0,000
Universe Awereness Programma								
BVH/BHO-2007-123103 M d.d. 24-09-2007	0,375	0,000	0,000	0,000	0,125	0,070		0,055
Totaal	20,717	16,815	16,204	0,611	7,131	4,187	2,084	1,471

Niet uit de balans blikende verplichtingen

- De Universiteitsbibliotheek is voor een bedrag van M€1,8 aan toekomstige verplichtingen inzake licentieovereenkomsten aangegaan.
- De I-Groep is toekomstige verplichtingen voor een bedrag van M€0,4 aangegaan voor licenties en onderhoudscontracten voor 'voice over IP' telefonie.
- Het Universitair Facilitair Bedrijf heeft leaseovereenkomsten en onderhoudscontracten afgesloten voor kopieermachines en printers. De totale jaarlijkse verplichting bedraagt ultimo 2007 M€0,2.
- In 2005 is de overeenkomst inzake het financieringsarrangement VOF O&O gebouw omgezet in een exploitatieovereenkomst met een jaarlijkse subsidieverplichting aan het LUMC van M€5,5 voor dertig jaren.
- De universiteit heeft de energieprijzen voor de jaren 2007, 2008 en 2009 gefixeerd.
- In het kader van de normale bedrijfsvoering heeft de universiteit voorts garanties afgegeven, huur- en leasecontracten alsmede licentieovereenkomsten gesloten.
- Libertatis Ergo Holding B.V. (LEH) is in 2006 de verplichting aangegaan om M€2,0 te storten in de deelneming Bio Generation Ventures B.V. Hiervan is ultimo 2007 M€0,5 gestort. Per 31 december 2007 resteert een stortingsplicht van M€1,5.
- Door de universiteit zijn voor de vorming en instandhouding van haar gebouwen en gebiedsontwikkeling diverse opdrachten afgegeven. Per 31 december 2007 betreft dit een bedrag van M€36,4.

Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening

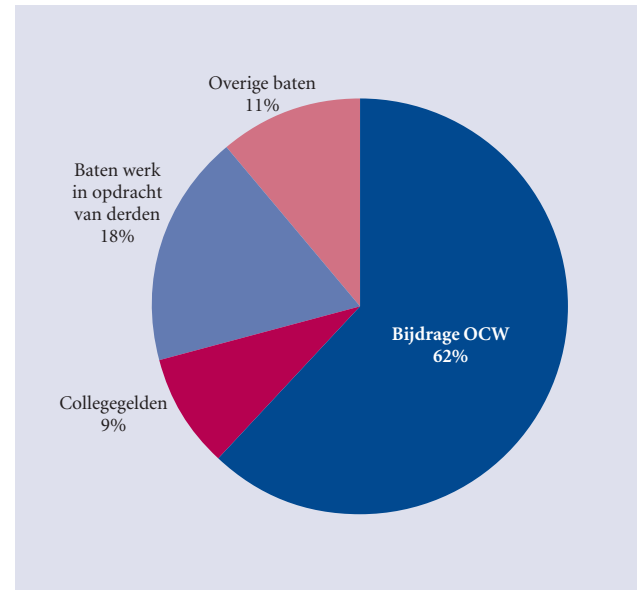
Baten

De totale universitaire baten zijn in 2007 met 4,0% toegenomen tot M€422,1.

Bijna alle batensoorten laten ten opzichte van 2007 een groei zien. Evenals in 2006 is een aanzienlijke groei gerealiseerd bij de baten werk in opdracht van derden, die ten opzichte van 2006 met 9,8% zijn gegroeid. Verder zijn ook de overige baten ten opzichte van 2006 met 10,0% toegenomen.

In de onderstaande grafiek zijn de baten naar herkomst uiteen gezet. Hierbij zijn de Rijksbijdrage voor de werkplaatsfunctie van het LUMC van M€61,4 en de doorgegeven subsidie van M€49,0 voor onderwijs en onderzoek niet meegenomen.

Baten naar herkomst

Rijksbijdrage OCW

De Rijksbijdrage OCW bedroeg in 2007 M€304,1. De groei van de Rijksbijdrage met M€7,2 is vooral te danken aan de toename van de normatieve Rijksbijdrage met M€6,7 tot M€297,8. Deze toename was voorzien in de begroting 2007 en betreft een compensatie voor de stijging van de studentenaantallen. Ondanks deze compensatie neemt de voor inflatie gecorrigeerde Rijksbijdrage per student af.

Collegegelden

De groei van de baten uit collegegelden met M€0,8 wordt verklaard door een toename van het aantal studenten dat tegen wettelijk collegegeld studeert. De baten uit het instellingstarief zijn gelijk gebleven aan 2006.

Baten werken in opdracht derden

In de baten werk in opdracht van derden zijn alle opbrengsten uit de tweede en derde geldstroom verantwoord. De baten laten een groei zien van M€4,9 (9,8%) ten opzichte van 2006. De groei is te danken aan de groei van contractonderzoek voor overheden en bedrijven.

Rijksbijdragen OCW	2007 M€	2006 M€
Normatieve Rijksbijdrage	297,8	291,1
Overige subsidies	6,3	5,8
Totaal	304,1	296,9

Collegegelden	2007 M€	2006 M€
Wettelijk tarief	22,2	21,4
Instellingstarief	4,5	4,5
Totaal	26,7	25,9

Baten werk in opdracht van derden	2007 M€	2006 M€
Contractonderwijs		
■ PAO/Nascholing	4,6	4,8
Contractonderzoek		
■ Internationale organisaties	6,9	8,9
■ Nationale overheden	8,4	5,7
■ NWO	28,1	27,9
■ KNAW	0,2	0,3
■ Overige non-profitorganisaties	2,1	2,8
■ Bedrijven	4,3	2,7
Totaal Contractonderzoek	50,0	48,3
Subsidies en bijdragen	0,8	0,5
Subtotaal	55,4	53,6
Mutaties onderhanden werk in opdracht van derden	-0,5	-3,6
Totaal	54,9	50,0

Overige baten

De overige baten zijn ten opzichte van 2006 met M€3,2 toegenomen. De toename is toe te schrijven aan de categorie 'Overigen'.

Lasten

Personele lasten

De bezetting ultimo 2007 is met 30 fte afgenomen ten opzichte van de stand ultimo 2006.

De gemiddelde bezetting over 2007 (maatgevend voor de personele lasten) is met 23 fte toegenomen.

Ondanks de geringe mutaties in de bezetting, zijn de personele lasten in 2007 met M€8,1 toegenomen naar M€207,0. De toename van personele lasten wordt deels veroorzaakt door de 1.2% stijging van salarissen conform de CAO en verhoging van de eindejaarsuitkering met 1.9%. Het overige deel valt te verklaren uit een autonome stijging van de loonsom per persoon. Het in de personele lasten begrepen saldo van dotaties aan en vrijval uit voorzieningen bedraagt M€4,1.

Overige baten	2007 M€	2006 M€
Resultaat deelnemingen	0,0	0,1
Verhuur onroerende zaken	2,3	2,4
Detachering personeel	1,1	1,5
Schenking en sponsoring	0,1	0,1
Overige	31,6	27,8
Totaal	35,1	31,9

Personele lasten	2007 M€	2006 M€
Lonen, salarissen, sociale lasten		
Lonen en salarissen	160,3	153,1
Sociale lasten	24,6	23,6
	184,9	176,7
Overige personele lasten		
Dotatie personele voorzieningen	4,1	8,1
Uitzendkrachten, declaranten e.d.	7,8	8,7
Overige	11,0	6,5
	22,9	23,3
Uitkeringen	-0,8	-0,8
Totaal	207,0	199,2

Aantal fte's ultimo het verslagjaar	31-12-2007 fte's	31-12-2006 fte's
WP	1.839,0	1.835,6
OBP	1.515,0	1.548,0
Totaal	3.354,0	3.383,6

(nb. In deze bezetting worden ook personeelsleden van het LUMC meegenomen die formeel bij de universiteit in dienst zijn. De kosten van deze werknemers worden gedragen door het LUMC)

Bezoldiging van bestuurders

Met ingang van het verslagjaar 2005 is het verplicht de bezoldiging van de afzonderlijke leden van het College van Bestuur en van de Raad van Toezicht te vermelden. De bezoldiging betreft de bruto bezoldiging en pensioenlasten ten laste van de werkgever. De heren Breimer en Van Haaften hebben in 2007 hun functie neergelegd. Aangetreden zijn dhr. Van der Heijden (rector magnificus en voorzitter) en mw. Van Dam-Mieras (vice-rector mag-

nificus). Verder kan worden vermeld dat dhr. Reibestein heeft aangegeven af te zien van bezoldiging.

Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

Op grond van de 'Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens' (in het vervolg: 'Wet Topinkomens') dienen organisaties die in aanzienlijke mate uit publieke midde-

Overzicht bezoldiging College van Bestuur en Raad van Toezicht	2007 €	2006 €
College van Bestuur		
D.D. Breimer	23.783	181.537
T. van Haaften	117.560	160.740
P.F. v.d. Heijden	182.069	–
M.C.E. van Dam-Mieras	57.888	–
H.W. te Beest	186.023	173.073
Totaal College van Bestuur	567.323	515.350
Raad van Toezicht		
M. Tabaksblat	12.444	12.444
H.J. Brouwer	9.955	9.955
R.S. Reneman	9.955	9.955
A.G.Z. Kemna	9.955	9.955
R.W.P. Reibestein	–	–
Totaal Raad van Toezicht	42.309	42.309

Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens							2007 €	
Functie	Dienstverband			Belastbaar loon		Beloningen op termijn	Beloningen totaal	
	Aanvang	Einde	fte	Regulier loon	Eenmalig			
OBP	16-06-1976	31-12-2007	0%	77.794	253.405	17.634	348.833	
Hoogleraar (I)	01-09-2002		100%	96.865	120.000	22.478	239.343	
Voorzitter CvB	01-02-2007		100%	137.505		34.121	171.626	
Vice-voorzitter CvB	01-09-2005		100%	146.279		34.498	180.777	
							2006 M€	
Functie	Dienstverband			Belastbaar loon		Beloningen op termijn	Beloningen totaal	
	Aanvang	Einde	fte	Regulier loon	Eenmalig			
OBP	16-06-1976	31-12-2007	80%	75.069		17.452	92.521	
Hoogleraar (I)	01-09-2002		100%	90.556		21.539	112.095	
Hoogleraar (II)	01-11-1979		11%	15.734		2.982	18.716	
Voorzitter CvB	01-01-1998		100%	145.702		35.835	181.537	
Vice-voorzitter CvB	01-09-2005		100%	138.506		34.567	173.073	

len gefinancierd worden, beloningen die het gemiddelde belastbare loon per jaar van een minister te boven gaan, openbaar te maken. De universiteit valt onder de reikwijdte van deze wet. De beloning in de zin van deze wet bestaat uit het belastbare loon alsmede de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn. Deze 'voorzieningen' betreffen in ieder geval de pensioenbijdragen ten laste van de werkgever en werknemer. Naast het reguliere belastbare loon dienen ook incidentele vergoedingen (zoals toegekende uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband) in aanmerking genomen te worden. Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband die in combinatie met het inkomen meer bedragen dan het norminkomen van de minister, dienen vermeld te worden. Het voor 2007 geldend normbedrag bedraagt k€169.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa stijgen in 2007 naar M€22,6.

Afschrijvingen	2007 M€	2006 M€
Gebouwen	12,7	12,2
Inventaris en Apparatuur	9,9	7,6
Totaal	22,6	19,8

Inkomensoverdrachten	2007 M€	2006 M€
Rijksbijdrage Academische Ziekenhuizen	61,4	59,6
Rijksbijdrage Afrika Studiecentrum	2,9	2,8
Subsidie LUMC	49,0	45,8
Subsidies en bijdragen	4,9	4,4
Overige	1,7	1,3
Totaal	119,9	113,9

Overige instellingslasten	2007 M€	2006 M€
Huur	1,9	1,5
Inventaris en apparatuur	10,2	8,8
Energie en water	7,7	7,4
Heffingen	2,3	2,1
Dotatie overige voorzieningen	0,9	0
Overige (zie ook onderstaande specificatie)	61,4	63,1
Totaal	84,4	82,9

Inkomensoverdrachten

Onder de inkomensoverdrachten zijn de rijksbijdragen voor de werkplaatsfunctie van de Faculteit der Geneeskunde en het Afrika studiecetrum opgenomen. Deze bedroegen in 2007 respectievelijk M€61,4 en M€2,9.

De aan het LUMC verstrekte subsidie heeft betrekking op de verstrekte rijksbijdrage op grond van het door de universiteit met het LUMC gesloten convenant. In 2007 bedroeg deze subsidie M€49,0.

Overige instellingslasten

De overige instellingslasten zijn met 1,8% toegenomen naar M€84,4. Een belangrijk gewicht hierin heeft de post Overige met een totaal van M€63,2. Deze post wordt hierna afzonderlijk toegelicht. Het in de overige instellingslasten begrepen saldo van dotaties aan en vrijval uit overige voorzieningen bedraagt M€0,9.

Financiële baten en lasten

Het saldo van de financiële baten en lasten is gedaald van M€7,2 in 2006 naar M€1,5 in 2007. De daling is het gevolg van de éénmalige bate uit de verkoop van aandelen Crucell door Libertatis Ergo Holding in 2006, met een boekwinst van M€5,6.

Specificatie post overige	2007 M€	2006 M€
Administratiekosten	4,2	4,6
Reis- en verblijfkosten	9,2	8,0
Telefoon-, porti en vrachtkosten	0,9	1,7
Collectievorming	3,9	4,6
Hulpmiddelen/grondstoffen	3,8	3,1
Publiciteit en voorlichting	2,7	3,6
Lidmaatschappen, donaties en verzekeringen	1,1	1,0
Werkzaamheden door derden	7,3	5,9
Representatie	2,7	2,2
Overige huisvestingslasten	15,1	17,7
Catering	1,8	1,8
Advieskosten	1,6	1,6
Diversen	7,1	7,3
Totaal	61,4	63,1

Financiële baten en lasten	2007 M€	2006 M€
Financiële baten		
Rentebaten	1,4	1,1
Overige financiële baten	0,6	6,1
	2,0	7,2
Financiële lasten		
Rentelasten	0,0	0,0
Koers- en valutaverschillen	0,0	0,0
Overige financiële lasten	0,5	0,0
	0,5	0,0
Totaal	1,5	7,2

Buitengewone baten en lasten

In 2007 zijn geen baten en lasten buiten de reguliere bedrijfsvoering gerealiseerd.

Exploitatiesaldo

Het geconsolideerde resultaat is ten opzichte van 2006 gedaald van M€4,0 negatief naar M€11,8 negatief. De daling werd in de begroting 2007 voorzien en is toe te schrijven aan de voorfinanciering van faculteiten op basis van het verdeelmodel middelen.

Buitengewone baten en lasten	2007 M€	2006 M€
Buitengewone baten	0,0	0,0
Buitengewone lasten	0,0	0,1
Resultaat uit buitengewone bedrijfsvoering	0,0	-0,1

Exploitatiesaldo	2007 M€	2006 M€
Exploitatiesaldo gewone bedrijfsvoering	-11,7	-4,7
Exploitatiesaldo buitengewone bedrijfsvoering	0	-0,1
Exploitatiesaldo enkelvoudige jaarrekening	-11,7	-4,8
Exploitatiesaldo verbonden partijen (exclusief deelnemingen)	-0,1	0,8
Totaal	-11,8	-4,0

Overzicht beheerseheden

	Opbrengst werk i.o.v. derden M€	Universi- taire bij- drage M€	Overige baten M€	Totaal baten M€	Personele lasten M€	Materiële lasten M€	Totaal lasten M€	Resultaat M€ 31-12-2007	WP fte's 31-12-2007	OBP fte's 31-12-2007	Totaal fte's
Faculteiten en Instituten											
Archeologie	1,4	3,5	0,3	5,2	4,1	1,1	5,2	0,0	47,6	18,3	65,9
Godgeleerdheid	0,4	2,2	0,2	2,8	2,7	0,1	2,8	0,0	25,1	5,4	30,5
Letteren	4,8	32,1	6,4	43,3	36,7	8,2	44,9	-1,6	405,3	131,4	536,7
Rechtsgeleerdheid	2,4	19,2	4,1	25,7	20,3	5,4	25,7	0,0	188,1	114,6	302,7
Sociale Wetenschappen	5,1	24,4	4,0	33,5	28,4	5,5	33,9	-0,4	298,9	134,2	433,1
Wijsbegeerte	0,1	1,5	0,1	1,7	1,5	0,3	1,8	-0,1	16,4	2,7	19,1
Wiskunde en Natuurwetenschappen	34,7	45,1	0,1	79,9	53,9	23,9	77,8	2,1	628,0	307,9	935,9
Kunsten	0,1	0,9	0,1	1,1	0,8	0,3	1,1	0,0	2,8	4,3	7,1
Nationaal Herbarium	0,4	2,7	0,1	3,2	2,4	0,8	3,2	0,0	14,3	26,1	40,4
Hortus Botanicus	0,1	0,4	0,4	0,9	0,6	0,3	0,9	0,0		11,4	11,4
Leiden University School of Management	0,1	0,3	0,1	0,5	0,4	0,3	0,7	-0,2	1,0	1,1	2,1
Centrum voor Milieukunde Leiden	1,9	1,0	0,2	3,1	2,4	0,9	3,3	-0,2	22,9	10,2	33,2
Campus Den Haag	0,3	1,1	2,5	3,9	2,0	2,0	4,0	-0,1	8,2	26,7	34,9
ICLON	0,8	3,7	2,3	6,8	5,1	1,5	6,6	0,2	34,6	44,4	78,9
International Projects	0,8	1,9	2,7	0,5	2,2	2,7	0,0	2,0	1,7	3,7	
Totaal Faculteiten	53,4	138,1	22,8	214,3	161,8	52,8	214,6	-0,3	1.695,2	840,3	2.535,6
Ondersteunende diensten											
College van Bestuur									2,0	1,0	3,0
Bestuursbureau		7,7	0,3	8,0	4,9	2,5	7,4	0,6	56,7	56,7	
International Office		2,3	0,4	2,7	1,7	1,0	2,7	0,0	30,0	30,0	
Dienst Veiligheid en Milieu		0,6	0,1	0,7	0,3	0,3	0,6	0,1	5,4	5,4	
Expertisecentrum ICS	0,1	7,3	2,4	9,8	6,3	3,1	9,4	0,4	1,0	122,3	123,3
Expertisecentrum Vastgoed		2,2	0,0	2,2	2,1	0,1	2,2	0,0	27,2	27,2	
LURIS		0,8	0,6	1,4	0,8	0,6	1,4	0,0	10,8	10,8	
Universiteitsbibliotheek		8,3	2,7	11,0	5,2	5,8	11,0	0,0	2,3	89,2	89,2
Informatiseringsgroep		5,5	7,0	12,5	6,2	6,3	12,5	0,0	84,6	84,6	
Universitair Facilitair Bedrijf		1,2	16,1	17,3	7,7	8,7	16,4	0,9	1,0	157,4	157,4
Centre for International Legal Cooperation		0,9	10,2	11,1							
Totaal ondersteunende diensten	0,1	35,9	29,6	65,6	35,2	28,4	63,6	2,0	3,9	594,9	598,8
Werkbudgetten											
Huisvesting		35,6	2,5	38,1	0,1	37,7	37,8	0,3			
Werkbudget ICS		4,4	0,5	4,9	0,7	4,1	4,8	0,1			
Werkbudget BV		7,4	0,5	7,9	5,9	2,0	7,9	0,0		50,9	50,9
Werkbudget O&O	0,3	0,3	0,0	0,6		0,8	0,8	-0,2			
Automatisering		3,7	0,0	3,7	0,1	3,2	3,3	0,4			
Algemene bestuurskosten		3,4	0,0	3,4	1,7	1,6	3,3	0,1	0,0	7,4	7,4
Personele voorzieningen		0,0	1,2	1,2	-1,2						
Totaal werkbudgetten	0,3	54,8	3,5	58,6	9,7	49,4	59,1	-0,5	0,0	58,3	58,3

	Opbrengst werk i.o.v. derden M€	Universi- taire bij- drage M€	Overige baten M€	Totaal baten M€	Personele lasten M€	Materiele lasten M€	Totaal lasten M€	Resultaat M€	WP fte's 31-12-2007	OBP fte's 31-12-2007	Totaal fte's 31-12-2007
Overdrachten, subsidies en gem. regeling											
Azië Instituut (IIAS)		1,3	0,8	2,1	1,0	1,0	2,0	0,1	5,3	9,1	14,4
Islam Instituut (ISIM)	1,1	0,2	1,0	2,3	1,1	0,8	1,9	0,4	9,5	5,7	15,2
Leiden University Worldwide Programme			0,0			0,0		0,0			
Rijksbijdrage werkplaatsfunctie LUMC		61,4	0,0	61,4		61,4	61,4	0,0			
Faculteit der Geneeskunde		49,0	0,0	49,0		49,0	49,0	0,0	125,1	6,7	131,8
Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL)		0,9	0,0	0,9		0,9	0,9	0,0			
Ned.Instituut Nabije Oosten (NINO)		0,7	0,0	0,7		0,7	0,7	0,0			
Afrika Studie Centrum (ASC)		2,9	0,0	2,9		2,9	2,9	0,0			
Totaal overdrachten, subsidies en gem. regeling	1,1	116,4	1,8	119,3	2,1	116,7	118,8	0,5	139,8	21,5	161,3
Overige posten											
Geoormerkte projecten		1,6	0,0	1,6		-0,1	-0,1	1,7			
Incidentele voorzieningen											
Middelen (excl. deelnemingen)			-16,4	-16,4	0,1	-0,5	-0,4	-16,0			
Totaal overige posten	0,0	1,6	-16,4	-14,8	0,1	-0,6	-0,5	-14,3	0,0	-3,8	-10,5
Resultaat deelnemingen											
Universiteit Leiden Holding B.V.			0,5	0,5		0,5	0,5	0,0			
Libertatis Ergo Holding B.V.			7,8	7,8	0,6	6,3	6,9	0,9			
LIOF B.V.			0,2	0,2		0,2	0,2	0,0			
Totaal deelnemingen	0,0	0,0	8,5	8,5	0,6	7,0	7,6	0,9	0,0	-0,3	1,1
Verbonden partijen											
Beheerstichting Fondsen Universiteit Leiden			0,6	0,6		1,0	1,0	-0,4			
Stichting Universtaire Woonwijk 'Boerhaave'			1,2	1,2		0,9	0,9	0,3			
Totaal verbonden partijen	0,0	0,0	1,8	1,8	0,0	1,9	1,9	-0,1	0,0	0,7	-0,7
Eliminatie interne baten en lasten			31,2	31,2	2,5	28,7	31,2				
Totaal universiteit geconsolideerd	54,9	346,8	20,4	422,1	207,0	226,9	433,9	-11,8	1.839,0	1.515,0	3.354,0

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans (na resultaatbestemming)

Activa

	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen		
■ Gebouwen	145,3	153,3
■ Terreinen	7,2	4,1
■ Gebouwen in uitvoering	17,3	6,2
	169,8	163,6
Inventaris en Apparatuur	23,4	23,8
Totaal materiële vaste activa	193,2	187,4
Financiële vaste activa		
■ Deelnemingen	13,6	12,7
■ Leningen aan verbonden partijen	7,3	7,7
■ Overige leningen u/g	4,5	4,5
Totaal financiële vaste activa	25,4	24,9
Totaal vaste activa	218,6	212,3
Vlottende activa		
Vorraden		
■ Gebruiksgoederen	1,1	1,0
Vorderingen		
■ Debiteuren	12,5	16,1
■ Studenten	11,5	11,0
■ Overige vorderingen	1,7	1,7
■ Overlopende activa	4,6	3,9
Totaal vorderingen	30,3	32,7
Effecten	0,0	0,1
Liquide middelen	20,8	-2,5
Totaal vlottende activa	52,2	31,3
Totaal activa	270,8	243,6

Passiva

	31-12-2007 M€	31-12-2006 M€
Eigen vermogen		
Algemene reserve	92,9	105,2
Bestemmingsreserves	5,9	5,2
Beklemd reserves: erfstellingen en legaten	0,1	0,1
Totaal eigen vermogen	98,9	110,5
Egalisatierekening investeringssubsidies	5,4	3,6
Voorzienen		
Werkloosheidsuitkeringen	5,9	6,3
Overige	18,3	22,3
Totaal voorzieningen	24,2	28,6
Langlopende schulden	36,9	1,7
Onderhanden werk	19,4	19,0
Kortlopende schulden		
Crediteuren	18,0	14,9
Rente langlopende schulden	-0,4	0,0
Verbonden partijen	0,0	0,0
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8,1	5,8
Schulden terzake pensioenen	2,5	2,5
Overlopende passiva	57,8	57,0
Totaal kortlopende schulden	86,0	80,2
Totaal passiva	270,8	243,6

Enkelvoudige exploitatierekening

	2007 M€	Begroting 2007 M€	2006 M€
Gewone bedrijfsvoering			
Baten			
Rijksbijdragen OCV	304,1	304,8	296,9
Collegegelden	26,7	25,8	25,9
Baten werk in opdracht van derden	55,0	41,6	50,6
Overige baten	31,9	35,4	34,5
Totaal baten	417,7	407,6	407,9
Lasten			
Personele lasten	204,5	194,7	197,1
Afschrijvingen	21,7	18,9	19,2
Inkomensoverdrachten	119,3	114,4	114,2
Overige instellingslasten	84,6	94,3	82,8
Totaal lasten	430,1	422,3	413,3
Saldo baten en lasten	-12,4	-14,7	-5,4
Saldo financiële baten en lasten	0,7	-0,8	0,7
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-11,7	-15,5	-4,7
Buitengewone bedrijfsvoering			
Buitengewone baten	0,0	4,7	0,0
Buitengewone lasten	0,0	3,5	0,1
Resultaat uit buitengewone bedrijfsvoering	0,0	1,2	-0,1
Exploitatiesaldo	-11,7	-14,3	-4,8

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

De toelichting op de enkelvoudige jaarrekening is beperkt. Er wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en exploitatierekening.

Financiële vaste activa

Recapitulatie	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€			Boekwaarde 31-12-2007 M€
		Mutaties bij	Mutaties af	Resultaat	
Deelnemingen	12,7			0,9	13,6
Leningen aan verbonden partijen	7,7		0,4		7,3
Overige leningen u/g	4,5				4,5
Totaal	24,9	0,0	0,4	0,9	25,4

Deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€			Boekwaarde 31-12-2007 M€
		Investerings	Desinvesterings	Resultaat	
LEH B.V. (Leiden)	10,4			0,9	11,3
L.I.O.F. B.V.	0,9				0,9
VOF O&O-gebouw (Leiden)	0,0				0,0
Univ. Leiden Holding B.V. (Leiden)	1,4				1,4
Totaal	12,7	0	0	0,9	13,6

Leningen aan verbonden partijen	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€	%	Resterende looptijd in jaren
		Verstrekte leningen	Aflossingen			
Stichting Leidse Infrastructuur Bundeling	0,8			0,8	0,0	13
Univ. Leiden Holding B.V. (Leiden)	6,9		0,4	6,5	0,0	Perp
Totaal	7,7	0	0,4	7,3		

Overige leningen u/g	Boekwaarde 31-12-2006 M€	Mutaties 2007 M€		Boekwaarde 31-12-2007 M€	%	Resterende looptijd in jaren
		Verstrekte leningen	Aflossingen			
Leids Univ. Medisch Centrum	4,4			4,4	4	25
Overige	0,1			0,1		
Totaal	4,5	0	0,0	4,5		

Aansluiting geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Eigen vermogen	2007 M€	2006 M€
Algemene reserve	92,9	105,2
Bestemmingsreserve	5,9	5,2
Erfstellingen en legaten	0,1	0,1
Enkelvoudig eigen vermogen	98,9	110,5
Eigen vermogen verbondenpartijen, beslissende zeggenschap (beklemd)	21,2	19,9
Geconsolideerd eigen vermogen	120,1	130,4

Exploitatiesaldo	2007 M€	2006 M€
Exploitatiesaldo gewone bedrijfsvoering	-11,7	-4,7
Exploitatiesaldo buitengewone bedrijfsvoering	0,0	-0,1
Exploitatiesaldo enkelvoudige jaarrekening	-11,7	-4,8
Exploitatiesaldo verbonden partijen, beslissende zeggenschap	-0,1	0,8
Totaal	-11,8	-4,0

Verbonden partijen

Meerderheidsdeelname (BV)	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteit	Eigen Vermogen 31-12-07	Exploitatie-saldo 2006	Omzet 2007	Verklaring art. 2:403 ja/nee	Consolidatie ja/nee	Deelname
Libertatis Ergo Holding B.V.	B.V.	Leiden	4	11,3	0,9	3,5	nee	ja	100%
Universiteit Leiden Holding B.V.	B.V.	Leiden	3	1,4	0,0	0,5	nee	ja	100%
Leiden International Office Finance B.V.	B.V.	Leiden	4	0,8	0,0	0,1	nee	ja	100%
Totaal				13,5	0,9	4,1			

Beslissende zeggenschap (stichting of vereniging)	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteit	Eigen Vermogen 31-12-07	Exploitatie-saldo 2007	Omzet 2006	Verklaring art. 2:403 ja/nee	Consolidatie ja/nee
Beheerstichting Fondsen Universiteit Leiden	stichting	Leiden	4	15,2	-0,4	0,6	nee	ja
Stichting Universitaire Woonwijk 'Boerhaave'	stichting	Leiden	4	5,9	0,3	1,0	nee	ja
Säckler Stichting 1	stichting	Leiden	4	2,4	0,0	0,1	nee	nee
Säckler Stichting 2	stichting	Leiden	4	1,6	-0,1	0,1	nee	nee
Stichting Praesidium Libertatis	stichting	Leiden	4	0,5	0,2	0,3	nee	nee
Stichting Mandela Studiefonds	stichting	Leiden	4	0,0	0,0	0,0	nee	nee
Totaal				25,6	0,0	2,1		

Overige verbonden partijen (minderheidsdeelname en geen beslissende zeggenschap)	Juridische vorm	Statutaire Zetel	Code activiteit
Stichting Centre for Human Drug Research	stichting	Leiden	2
Stichting Isaac Alfred Ailion Foundation	stichting	Leiden	4
Stichting Campagne voor Leiden	stichting	Leiden	4
Stichting Leiden – Life meets Science	stichting	Leiden	4
Stichting Life Sciences Incubator	stichting	Leiden	4
Stichting SLIB	stichting	Leiden	4
Stichting Valk	stichting	Leiden	4

Toelichten activiteitencodes:

- 1 = contractonderwijs
- 2 = contractonderzoek
- 3 = onroerende zaken
- 4 = overig

Verklaring instellingsbestuur

Hierin is opgenomen de tekst van de brief die door het instellingsbestuur aan de accountant is overlegd.

‘Deze bevestiging bij de jaarrekening wordt afgegeven in samenhang met de controle van de jaarrekening 2007 van de Universiteit Leiden, bestaande uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2007 en de geconsolideerde en enkelvoudige exploitatierekening over 2007 met de toelichting, die gericht is op het afgeven van een accountantsverklaring dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van het vermogen van de Universiteit Leiden per 31 december 2007 en het resultaat over 2007 in overeenstemming met de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, laatstelijk gewijzigd op 18 oktober 2005.

Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Deze verantwoordelijkheden omvatten onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Bepaalde bevestigingen die in deze brief zijn beschreven, zijn beperkt tot zaken die van materieel belang zijn. Wij begrijpen dat posten als materieel worden aangemerkt als het weglaten of foutief weergeven in de financiële administratie de economische beslissingen van gebruikers op basis van de jaarrekening kan beïnvloeden, zowel in totaal als afzonderlijk. Materialiteit hangt af van de grootte en aard van de post of de fout, beoordeeld in het licht van specifieke omstandigheden van het weglaten of van de fout. De grootte of aard van de post, of een combinatie van beide, kan de beslissende factor zijn.

Wij hebben navraag gedaan bij het management en medewerkers van onze universiteit met relevante kennis en ervaring. Dienover-

eenkomstig bevestigen wij naar ons beste weten en overtuiging het volgende:

1. De jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw weergeeft alsmede het bestuursverslag is opgemaakt in overeenstemming met de de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.
2. Wij hebben u inzage gegeven in de gehele administratie, de daaraan ten grondslag liggende gegevens en alle notulen van de Audit Commissie, de Raad van Toezicht en het College van Bestuur en voorzover van toepassing, samenvatting van acties van vergaderingen gehouden na het einde van de periode van welke de notulen nog niet zijn opgemaakt.
3. De Universiteit Leiden heeft voldaan aan wet- en regelgeving, waaronder die van het ministerie van OCW, die bij niet-nakoming van materieel belang zou kunnen zijn voor de jaarrekening.
4. Wij bevestigen dat:
  - a. Onder de term fraude wordt verstaan een opzettelijke handeling door één of meer personen uit de kring van de leiding, de organen belast met governance, het personeel of derden, waarbij misleiding wordt gebruikt om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Ook afwijkingen die voortkomen uit het onrechtmatig onttrekken en doen toevloeien van waarden aan de Universiteit Leiden, waaronder het ongeautoriseerd bezwaren van activa, vallen hieronder. Frauduleuze financiële verslaggeving omvat opzettelijke afwijkingen of het weglaten van bedragen of toelichtingen in de jaarrekening om gebruikers te misleiden.
  - b. Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem om fraude en fouten te voorkomen en te ontdekken.
  - c. Er zijn geen fraudegevallen die de universiteit beïnvloeden, waarbij betrokken zijn:
    - i. leidinggevend; of
    - ii. de werknemers met een belangrijke rol in de interne beheersing; of

- iii. anderen, ingeval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening.
  - d. Er zijn geen aanwijzingen voor fraude, beschuldigingen van fraude of fraude die de jaarrekening van de universiteit beïnvloeden, geuit door werknemers, voormalige werknemers, regelgevende instanties of anderen.
  - e. Wij hebben de resultaten van onze inschattingen van het risico dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten als gevolg van fraude gemeld.
5. Wij bevestigen de volledigheid van de verstrekte informatie met betrekking tot de identificatie van verbonden partijen en aangaande transacties met deze partijen die materieel zijn voor de jaarrekening. De identiteit van, en de balansposten en transacties met, verbonden partijen zijn juist opgenomen, en indien van toepassing adequaat toegelicht in de jaarrekening.
  6. Wij hebben geen voornemens die een invloed van materieel belang zouden kunnen hebben op de huidige boekwaarde van de activa en passiva zoals opgenomen in de jaarrekening, dan wel op de rubricering daarvan.
  7. Wij zijn van mening dat er geen bijzondere waardeverminderingen dienen te worden doorgevoerd met betrekking tot vaste activa die in de balans zijn opgenomen.
  8. Wij hebben alle verplichtingen, voorzover van toepassing, verwerkt of toegelicht in de jaarrekening en alle voorwaardelijke verplichtingen en garanties die aan derden zijn afgegeven, zijn in de toelichting van de jaarrekening vermeld.
  9. Het geschatte financiële effect van lopende of aanhangig gemaakte claims tegen de Universiteit Leiden is op de juiste wijze opgenomen in de jaarrekening of toegelicht. Behalve deze, zijn wij niet op de hoogte van het bestaan van andere aanvullende claims uit hoofde van aansprakelijkstelling en deze zijn ook niet te verwachten.
  10. Wij bevestigen dat de door het Rijk en andere subsidiënten beschikbaar gestelde middelen zijn aangewend binnen de geldende wet- en regelgeving en voor het doel waarvoor de middelen ter beschikking zijn gesteld.
  11. Wij hebben de richtlijnen met betrekking tot Europese aanbesteding gevolgd. Dit betekent dat:
    - a. alle contracten die Europees aanbesteed hadden moet worden, zijn aanbesteed;
    - b. alle contracten die opgenomen zijn onder de ‘niet uit de balans blijvende verplichtingen’, die daarvoor in aanmerking komen, Europees zijn aanbesteed;
    - c. van lopende raamcontracten de maximale looptijd niet is overschreden.
  12. Er zijn geen andere voorwaardelijke baten of lasten of andere verplichtingen die moeten worden verwerkt of toegelicht in de jaarrekening, inclusief (voorwaardelijke) verplichtingen voortvloeiende uit omgevingsfactoren als gevolg van onwettig of mogelijk onwettig handelen, of mogelijke overtreding van wetgeving op het terrein van de mensenrechten of overige omgevingsfactoren die een materiële impact op de jaarrekening kunnen hebben.
  13. Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan, die aanpassing vereisen van de jaarrekening en/of toelichting daarop, behalve hetgeen in de toelichting van de jaarrekening is opgenomen.
  14. Wij hebben de juridische adviseurs die diensten voor ons verrichten verzocht u alle gewenste inlichtingen te verstrekken en hebben hen daarbij verzocht jegens u volledige openheid te betrachten.
  15. Het economisch eigendom van de activa berust bij de universiteit. Er zijn geen andere pand- of hypotheekrechten gevestigd op de activa van de universiteit, dan die welke zijn vermeld in de toelichting van de jaarrekening.’

Het College van Bestuur,

Prof.mr. P.F. van der Heijden
Rector Magnificus
Voorzitter

Drs. H.W. te Beest
Vice-Voorzitter

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2007 van Universiteit Leiden te Leiden bestaande uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2007 en de geconsolideerde en enkelvoudige exploitatierekening over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de universiteit is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, laatstelijk gewijzigd op 18 oktober 2005 (CFI/EFA-2005/130785). Tevens is het bestuur van de universiteit verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Deze verantwoordelijkheden omvatten onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2.9, derde lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht waaronder het controleprotocol OCW 2007. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een controle omvat het

uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat alsmede het voor de naleving van de betreffende wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de universiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de universiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Universiteit Leiden per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 in overeenstemming met de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, laatstelijk gewijzigd op 18 oktober 2005 (CFI/EFA-2005/130785). Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2007 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in het controleprotocol OCW 2007 zijn vermeld.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Verder melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 34, lid 5 van de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, laatstelijk gewijzigd op 18 oktober 2005 (CFI/EFA-2005/130785).

Den Haag, 28 mei 2008

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

G.A. Maranus RA

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met een significante invloed op het resultaat en het vermogen van de universiteit.

Voorstel voor resultaatbestemming

In gevolge artikel 2.9 lid 5 van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

Het negatieve geconsolideerde resultaat van het verslagjaar van M€11,8 wordt in mindering gebracht op het eigen vermogen.

Aan de bestemmingsreserve voor het vernieuwingsfonds wordt ten laste van het resultaat een bedrag toegevoegd van M€0,6. Hierdoor resteert een bedrag van M€5,8 welk bedrag beschikbaar staat voor faculteiten en beheerseenheden op lopende vernieuwingsprojecten en programma's.

Op de algemene reserve van de universiteit wordt een bedrag in mindering gebracht van M€12,4.

Een gift van de sultan van Oman van M€1,3 wordt toegevoegd aan de bekleemde reserves van de verbonden partijen.

Bijlagen

Bijlage A

Kerncijfers per faculteit/eenheid

Definities en bronnen kerncijfers

Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse

Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse volgens de 1-decembertelling uit ISIS. Het betreft de instroom in de propedeutische fase van de bacheloropleidingen en van de doctoraalopleiding Geneeskunde.

Totaal ingeschrevenen

Totaal aantal ingeschrevenen (vt+dt, inclusief extranei), volgens de 1-decembertelling uit ISIS.

Diploma's

Aantal diploma's op basis van jaarlijkse telling uit ISIS per studiejaar (een studiejaar is de periode vanaf 1 september t/m 31 augustus, met uitzondering van lerarenopleiding, waar vanaf 1 oktober t/m 30 september wordt geteld).

Rendementen onderwijs (bachelor-/doctoraal)

Gebaseerd op de EëncijferHO-gegevens uit CRIHO die door het CBS voor de universiteiten worden bewerkt. De cohorten van de instroomjaren zijn berekend volgens een nieuwe interne standaardselectie: voltijdse instroom in de propedeuse met één inschrijving in het Hoger Onderwijs binnen betreffend studiejaar. Bij postpropedeuserendement wordt het cohort vervolgens beperkt tot de studenten die geslaagd zijn voor de propedeuse. N geeft het gemiddeld aantal studenten van de getoonde cohorten waar het rendementcijfer betrekking op heeft. Om een zuiver beeld te verkrijgen van rendementen is bij cijfers per faculteit en universitair totaal gekozen voor de definitie Eerstejaars Instelling: studenten die in het cohortjaar voor het eerst aan de Universiteit Leiden komen studeren. Hiermee wordt voorkomen dat overstappers binnen de universiteit de cijfers vertroebelen. Bij opleidingsrendementen is eerstejaars opleiding-instelling gekozen. Standaard is gekozen voor rendementen van bacheloropleidingen (dus vanaf cohort 2002/2003), behalve bij de opleiding Geneeskunde, die nog niet overgestapt is naar Ba-ma.

De propedeuserendementen betreffen overall het rendement binnen de opleiding. Bij de overige rendementcijfers is per geval de meest voor de hand liggende keuze gemaakt:

- rendement per faculteit betref het rendement in eigen HOOP-gebied (voor de meeste faculteiten is dat rendement binnen eigen faculteit);
  - rendement van de universiteit als geheel betreft rendement binnen de universiteit;
  - de rendementscijfers van de apart getoonde opleidingen Geneeskunde en Biomedische Wetenschappen betreffen uiteraard het rendement binnen de opleiding zelf.
- Postdoctoraalrendement (Geneeskunde) betreft het percentage studenten van een instroomcohort in de propedeuse dat binnen een bepaald aantal jaren na de eerste inschrijving voor de opleiding Geneeskunde het artsdiploma heeft gehaald.

Aantal promoties

Alleen promoties aan de Universiteit Leiden zijn geteld; de gegevens zijn afkomstig van de pedel.

Wetenschappelijke publicaties

Aantal wetenschappelijke publicaties volgens opgaaf van faculteiten/eenheden. Vanaf verslagjaar 2006 zijn de cijfers met uitzondering voor LUMC/Geneeskunde gebaseerd op het onderzoeksinformatiesysteem METIS (peildatum 1 april). LUMC/Geneeskunde heeft een nieuwe meet- en definitie-systematiek gekozen in 2007 en de publicaties vanaf 2003 opnieuw geteld (bron: CWTS). Hierdoor wijken de aantallen publicaties in dit jaarverslag af van de in voorgaande jaren gepubliceerde gegevens.

Vakpublicaties

Aantal vakpublicaties volgens opgaaf van faculteiten/eenheden. Vanaf verslagjaar 2006 zijn de cijfers gebaseerd op het onderzoeksinformatiesysteem METIS (peildatum 1 april). Voor de faculteiten Wiskunde en Natuurwetenschappen en LUMC/Geneeskunde zijn geen cijfers over vakpublicaties beschikbaar.

Onderzoeksinzet in fte

De arbeidstijd die het WP (zowel in dienst als niet-in-dienst, alle geldstromen) aan onderzoek besteedt volgens opgave door faculteiten. Wordt berekend op basis van gemiddelde capaciteit over het jaar.

Promotierendementen

Betreft de rendementen van promovendi in dienst van de universiteit (promovendi uit SAP/HR in combinatie met promotiegegevens van pedel).

Gemiddelde promotieduur

Betreft de promotieduur van promovendi in dienst van de universiteit (promovendi uit SAP/HR in combinatie met promotiegegevens van pedel). De berekening is gebaseerd op het promotiejaar, niet op instroomjaar. Bij eenheden waar het totaal aantal gepromoveerden van de geselecteerde categorie (promovendi in dienst) lager dan vijf is, is geen promotieduur opgenomen.

Personeel in dienst in fte ultimo

Personeel in dienst van de Universiteit Leiden in fte, gemeten per 31 december van betreffend jaar, uit personeelsregistratiesysteem SAP/HR.

Financiën

Cijfers uit SAP/FI, berekend door FEZ conform richtlijnen jaarrekening

Nuttig oppervlak

Vloeroppervlakten van alle binnenruimten, met uitzondering van de verkeersruimten (gangen, hallen, trappen, liften etc) en installatieruimten.

Kerncijfers Universiteit Leiden

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	3.902	3.660	3.597	3.873	4.106
Waarvan deeltijd	284	332	499	657	543
Percentage deeltijd	7,3%	9,1%	13,9%	17,0%	13,2%
Totaal aantal ingeschrevenen (vt+dt+extranei)	17.616	17.630	17.568	17.251	16.614
Waarvan bacheloropleidingen	10.919	10.573	10.065	8.896	6.388
Waarvan masteropleidingen	3.096	2.495	1.338	517	244
Waarvan doctoraalopleidingen	3.132	4.080	5.642	7.253	9.402
Waarvan artsopleiding	270	299	301	340	346
Waarvan lerarenopleiding	199	183	222	245	234
Percentage vrouw	61,4%	61,3%	61,4%	61,6%	61,1%
Percentage deeltijd	10,8%	13,0%	14,2%	15,5%	14,9%

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	2.688	2.604	2.541	2.515	2.365
Doctoraaldiploma's	1.206	1.758	1.649	1.780	1.864
Postdoctoraaldiploma's	330	316	343	317	297
Bachelordiploma's	1910	1443	806	192	47
Masterdiploma's	985	480	231	51	3

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	65%	57%	60%	59%	2.651
Bachelorrendement na 4 jaar			43%	41%	2.420
Bachelorrendement na 5 jaar				52%	2.264
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			64%	59%	1.630
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				75%	1.536

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	269	302	289	240	236
Wetenschappelijke publicaties ¹⁾	4.735	4.167	4.337	4.126	3.879
Onderzoeksinzet in fte ²⁾	1.045	1.010	1.001	970	946

Promotierendement	Instroom 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	944	455	48%	596	63%

Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
	5,7	5,7	5,6	5,6	5,6	639

Personeel in dienst (fte) ultimo excl. LUMC	2007	2006	2005	2004	2003
WP exclusief promovendi	1.123,8	1.101,7	1.078,9	1.096,4	1.106,8
Promovendi	589,2	557,5	533,8	527,3	494,4
OBP	1.469,3	1.500,1	1.475,8	1.444,6	1.398,9
Student-assistenten	39,9	43,5	40,9	54,9	52,6
Totaal fte	3.222,2	3.202,7	3.129,4	3.123,3	3.052,7
Totaal personen	4.015	3.973	3.916	3.935	3.878

Financiën in M€³⁾	2007	2006	2005	2004	2003
Totale baten ⁴⁾	422,1	411,9	405,0	382,6	376,3
<i>Waarvan werk voor derden⁵⁾</i>	54,9	53,6	47,2	41,7	36,4
Lasten	433,9	415,9	400,2	375,0	372,5
Exploitatieresultaat	-11,8	-4,0	4,8	7,6	3,8
Eigen vermogen	120,1	130,4	133,0	128,2	117,0
Totaal vermogen	294,4	265,7	268,5	261,3	269,1
Solvabiliteitsratio	40,8	49,1	49,5	49,1	43,4
Aandeel werk voor derden op totale baten ⁶⁾	13,0%	13,0%	11,7%	10,9%	9,7%

Huisvesting	2007	2006	2005	2004	2003
Nuttig oppervlak (x 1000 m ²) ⁷⁾	218,8	219,5	217,9	218,1	213,8

- 1) Het verschil tussen deze getallen ten opzichte van de in voorgaande jaren gepubliceerde gegevens wordt veroorzaakt door verandering van meet- en definitiesystematiek van publicaties bij LUMC/Geneeskunde.
- 2) De onderzoeksinzet is exclusief het LUMC, de overige onderzoekscijfers zijn inclusief het LUMC.
- 3) De sterke daling in 2003 ten opzichte van 2002 is een gevolg van het niet meer meenemen van de 2e en 3e geldstroomomzet van het LUMC in de universitaire financiën vanaf 2003.
- 4) Dit betreft alle baten inclusief buitengewone baten en saldo financiële baten.
- 5) Werk voor derden betreft inkomsten uit de 2e en 3e geldstroom exclusief mutatie Onder Handen Werk.
- 6) Totale baten zijn exclusief baten werkplaatsfunctie Academisch Ziekenhuis, Rijksbijdrage LUMC en Afrika Studiecencentrum. Sinds 2006 zijn hieraan toegevoegd de (nieuwe) baten voor het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) en het Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten (NINO).
- 7) Het ruimtebestand wordt uitgedrukt in nuttig oppervlak, peildatum 31 december.

Faculteit der Archeologie

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	73	89	101	88	86
Totaal ingeschrevenen	423	467	440	380	357
Waarvan masters	80	92	69	31	

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	66	79	66	51	45
Doctoraaldiploma's	11	21	21	40	41
Bachelordiploma's	47	50	32	29	
Masterdiploma's	30	20	9		

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	80%	60%	73%	56%	77
Bachelorrendement na 4 jaar			47%	38%	70
Bachelorrendement na 5 jaar				46%	61
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			61%	49%	53
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				58%	45

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	4	8	2	3	4
Wetenschappelijke publicaties	128	107	110	66	80
Vakpublicaties	6	8	3	15	17
Onderzoeksinzet in fte	31	22	23	18	14

Promotierendement	Instroom 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	6	2	33%	5	83%

Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
	7,0	7,2	5,7	6,4	6,3	8

Personeel in dienst in fte ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	34,1	30,0	27,2	25,0	21,6
Promovendi	13,5	13,8	11,6	11,6	6,2
Student-assistenten	0,6	2,0	0,6	1,6	1,9
OBP	17,7	15,7	14,9	14,4	14,2

Financiën in M€	2007	2006	2005	2004	2003
Omzet	5,2	4,3	3,9	3,4	3,2
Personele lasten	4,1	3,3	3,1	2,9	2,6
Materiële lasten	1,1	1,0	0,8	0,6	0,5

Faculteit der Godsdienstwetenschappen

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	53	53	30	40	32
Totaal ingeschrevenen	199	169	150	142	122
<i>Waarvan masters</i>	24	20	13		

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	30	16	15	19	17
Doctoraaldiploma's	4	9	12	8	8
Bachelordiploma's	12	3			
Masterdiploma's	5				
Kerkelijke examens	13	6	10	8	8

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	47%	29%	38%	30%	19
Bachelorrendement na 4 jaar			31%	25%	18
Bachelorrendement na 5 jaar				35%	20
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			71%	56%	8
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				78%	9

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	5	14	6	1	3
Wetenschappelijke publicaties	75	76	50	54	68
Vakpublicaties	10	37	61	65	14
Onderzoeksinzet in fte	11	12	13	14	11

<i>Promotierendement</i>	Instream 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	10	2	20%	6	60%

<i>Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)</i>	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
	7,7	6,8	6,4	6,2	5,5	8

Personeel in dienst in fte ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	21,1	19,6	19,9	20,8	19,5
Promovendi	4,0	4,6	7,4	7,6	5,8
Student-assistenten	0,6	0,4	0,0	1,0	1,2
OBP	4,8	4,0	3,6	3,3	3,5

Financiën in M€	2007	2006	2005	2004	2003
Omzet	2,8	2,4	2,4	2,4	2,3
Personele lasten	2,7	2,1	2,1	2,1	1,9
Materiële lasten	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3

Faculteit der Kunsten

Aantal minor studenten	Major	2007/2008	2006/2007	2005/2006
Beeldregistratie	<i>Archeologie</i>	2	4	3
Grafiek en grafische technieken	<i>Kunstgeschiedenis</i>	3	5	2
Muziek	<i>Wijsbegeerte</i>	0	0	1
Muziek	<i>Wiskunde</i>	1	3	0
Vormgeving	<i>Kunstgeschiedenis</i>	7	6	6
Vormgeving	<i>Wijsbegeerte</i>	1	1	1
Totaal		14	19	13

Aantal masterstudenten		26	19	
------------------------	--	----	----	--

Personeel in dienst in fte per ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	1,6	2,1	2,7	2,2	1,0
Promovendi	1,2	1,2	1,2	0,0	0,0
Student-assistenten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OBP	4,3	3,8	3,0	2,3	1,3

Faculteit der Letteren

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	1.066	1.061	889	878	915
Totaal ingeschrevenen	3.924	3.807	3.569	3.450	3.333
<i>Waarvan masters</i>	549	398	197	44	

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	682	579	478	481	514
Doctoraaldiploma's	217	338	339	349	368
Bachelordiploma's	364	279	116		
Masterdiploma's	173	90			

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	57%	50%	53%	55%	582
Bachelorrendement na 4 jaar			34%	35%	575
Bachelorrendement na 5 jaar				46%	556
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			53%	52%	372
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				67%	372

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	38	53	45	41	49
Wetenschappelijke publicaties	731	597	625	642	495
Vakpublicaties	123	158	266	223	296
Onderzoeksinzet in fte	203	198	186	184	190

<i>Promotierendement</i>	Instream 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	152	64	42%	85	56%

<i>Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)</i>	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
	6,5	6,6	6,5	6,5	6,4	108

Personeel in dienst in fte ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	300,3	300,3	286,2	298,8	302,7
Promovendi	105,0	101,4	91,6	99,4	97,1
Student-assistenten	9,4	15,7	13,2	11,4	8,1
OBP	122,0	128,1	124,7	113,1	107,8

Financiën in M€	2007	2006	2005	2004	2003
Omzet	43,3	39,7	38,0	36,0	35,0
Personele lasten	36,7	32,1	31,5	32,8	33,7
Materiële lasten	8,2	7,4	5,8	4,9	4,1

LUMC / Geneeskunde

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	96	117	93	81	74
Wetenschappelijke publicaties ¹⁾	1463	1374	1333	1167	1098

Promotierendement	Instream 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	227	95	42%	137	60%

Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2002-2006
	5,7	5,6	5,7	5,7	5,6	147

Personeel in dienst in fte ultimo ²⁾	2006	2005	2004	2003
Promovendi	167,7	169,0	164,4	174,9

Omzet in M€	2007	2006	2005	2004	2003
	49,0	45,8	41,8	35,5	33,5

Opleiding Geneeskunde

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	313	307	309	310	311
Totaal ingeschrevenen	2059	2029	1917	1808	1674

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	283	307	277	327	257
Doctoraaldiploma's	228	194	174	199	208
Postdoctoraaldiploma's	223	181	202	209	207

Rendementen onderwijs	Cohorten	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	2001/2002	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar		91%	82%	87%	85%	80%	268
	Cohorten	2001/2002	2000/2001	1999/2000	1998/1999	1997/1998	N (gemiddelde)
Studierendement na 6 jaar		52%	60%	56%	69%	66%	169
Postpropedeuserendement na 6 jaar		57%	63%	65%	76%	73%	154
	Cohorten	1999/2000	1998/1999	1997/1998	1996/1997	1995/1996	N (gemiddelde)
Postdoctoraalrendement na 8 jaar (arts)		73%	74%	76%	73%	68%	147

¹⁾ Het verschil tussen deze getallen t.o.v. de in voorgaande jaren gepubliceerde gegevens wordt veroorzaakt door verandering van meet- en definitiesystematiek van publicaties bij LUMC/Geneeskunde.

²⁾ Alleen promovendi. De promovendi van de LUMC worden vanaf 2007 niet meer in het personeelsregistratiesysteem van de Universiteit geregistreerd.

Opleiding Biomedische Wetenschappen

Studenten		2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse		62	65	62	61	65
Totaal ingeschrevenen bachelor BW		195	200	200	205	211
Totaal ingeschrevenen M Biomedical Sciences		88	79	79	83	56

Diploma's		2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's		49	40	47	45	51
Doctoraaldiploma's		7	9	17	22	43
Bachelordiploma's ¹⁾		69	18	39	60	25
Masterdiploma's (M Biomedical Sciences)		27	27	39	8	

Rendementen onderwijs		Cohorten	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar			73%	68%	72%	76%	61
Bachelorrendement na 4 jaar					55%	65%	60
Bachelorrendement na 5 jaar						68%	57
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar					72%	84%	46
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar						89%	44

¹⁾ De forse verschillen in aantallen uitgereikte Bachelordiploma's per academisch jaar worden deels veroorzaakt doordat studenten regelmatig het Bachelorprogramma weliswaar in het ene academisch jaar afronden maar de datum van het Bachelorprogramma pas in het volgende academisch jaar wordt vastgesteld. Deze datering is namelijk gekoppeld aan de vergadering van de Examencommissie. De studierendementen van het cohort 2003/2004 wijken om dezelfde reden in de tabel af. Deze gang van zaken wordt in de toekomst vermeden.

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	879	774	780	961	937
Totaal ingeschrevenen	4.021	4.167	4.286	4.313	4.157
Waarvan masters	654	487	179		

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	553	606	624	539	577
Doctoraaldiploma's	361	471	457	495	529
Bachelordiploma's	537	334	149		
Masterdiploma's	197	61			

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	59%	56%	57%	53%	599
Bachelorrendement na 4 jaar			37%	30%	589
Bachelorrendement na 5 jaar				45%	546
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			55%	44%	387
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				67%	366

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	20	15	25	10	16
Wetenschappelijke publicaties	524	523	491	461	400
Vakpublicaties	484	435	505	575	420
Onderzoeksinzet in fte	88	82	76	80	76

Promotierendement	Instroom 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	71	17	24%	29	41%

Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
	6,3	6,1	6,0	6,1	6,1	31

Personeel in dienst in fte ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	128,9	130,5	119,0	122,7	131,7
Promovendi	59,2	60,6	56,4	50,6	52,3
Student-assistenten	19,0	18,8	15,2	15,0	14,6
OBP	95,6	101,6	101,2	100,8	102,5

Financiën in M€	2007	2006	2005	2004	2003
Omzet	25,7	25,6	23,9	22,3	21,8
Personele lasten	20,3	19,9	18,5	18,5	19,2
Materiële lasten	5,4	5,3	4,9	3,6	4,0

Faculteit der Sociale Wetenschappen

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	1.028	936	1.098	1.221	1.414
Totaal ingeschrevenen	4.700	4.785	5.025	5.000	4.921
<i>Waarvan masters</i>	1225	987	479	79	

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	794	758	856	846	732
Doctoraaldiploma's	287	560	512	536	475
Bachelordiploma's	719	650	409	46	
Masterdiploma's ¹⁾	423	165	45		

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	65%	54%	59%	60%	863
Bachelorrendement na 4 jaar			53%	51%	910
Bachelorrendement na 5 jaar				59%	846
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			75%	72%	645
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				82%	599

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	28	18	22	25	18
Wetenschappelijke publicaties	586	583	536	522	532
Vakpublicaties	122	115	131	188	133
Onderzoeksinzet in fte	192	179	163	143	142

<i>Promotierendement</i>	Instream 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	88	41	47%	50	57%

<i>Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)</i>	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
	5,7	5,8	5,7	5,9	6,2	55

Personeel in dienst in fte ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	210,1	211,7	206,3	203,3	194,1
Promovendi	88,8	89,1	83,5	69,2	55,6
Student-assistenten	3,5	0,8	4,7	18,7	20,7
OBP	130,6	129,4	126,0	130,0	106,3

Financiën in M€	2007	2006	2005	2004	2003
Omzet	33,5	32,4	31,5	29,6	28,0
Personele lasten	28,4	27,0	26,2	23,7	22,1
Overige lasten	5,5	5,5	4,6	4,7	4,5

¹⁾ Het aantal masterdiploma's in studiejaar 2006/2007 is exclusief 13 masterdiploma's van Master International Relations and Diplomacy. Daarmee komt het totaal van de faculteit op 431 masterdiploma's.

Faculteit der Wijsbegeerte

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	59	46	54	36	45
Totaal ingeschrevenen	163	152	159	141	142
Waarvan masters	12	13	4		

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	14	11	14	10	12
Doctoraaldiploma's	6	16	11	2	9
Bachelordiploma's	17	4	4		
Masterdiploma's	5	1	1		

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	38%	8%	25%	27%	17
Bachelorrendement na 4 jaar			10%	0%	18
Bachelorrendement na 5 jaar				13%	15
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			11%	0%	7
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				40%	5

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	2	1	2	1	2
Wetenschappelijke publicaties	38	46	13	26	23
Vakpublicaties	14	8	3	13	6
Onderzoeksinzet in fte	8	10	9	7	5

<i>Promotierendement</i>	Instroom 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	1	0	0%	0	0%

Personeel in dienst in fte ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	13,4	12,6	12,2	11,0	10,2
Promovendi	3,0	5,0	6,8	4,8	3,8
Student-assistenten	0,4	0,5	0,5	0,3	0,2
OBP	2,3	2,4	2,7	2,1	1,8

Financiën in M€	2007	2006	2005	2004	2003
Omzet	1,7	1,6	1,6	1,4	1,4
Personele lasten	1,5	1,3	1,4	1,0	1,0
Overige lasten	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1

Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars opleiding-instelling-propedeuse	369	329	274	278	301
Totaal ingeschrevenen	1.619	1.573	1.514	1.484	1.407
<i>Waarvan masters</i>	438	400	311	265	161

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003
Propedeusediploma's	217	208	164	197	159
Doctoraaldiploma's	82	140	106	130	192
Bachelordiploma's	145	105	51	40	
Masterdiploma's ¹⁾	121	111	97	19	

Rendementen onderwijs	2005/2006	2004/2005	2003/2004	2002/2003	N (gemiddelde)
Propedeuserendement na 2 jaar	69%	59%	58%	50%	180
Bachelorrendement na 4 jaar			35%	30%	192
Bachelorrendement na 5 jaar				37%	178
Postpropedeuserendement bachelor na 4 jaar			55%	53%	117
Postpropedeuserendement bachelor na 5 jaar				65%	101

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Aantal promoties (bij LEI)	74	67	90	75	67
Wetenschappelijke publicaties	1.080	717	1.066	1.108	1.085
Onderzoeksinzet in fte ²⁾	482	476	488	490	475

<i>Promotierendement</i>	Instream 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	372	230	62%	276	74%

<i>Gemiddelde promotieduur aio's/oio's (5-jaars gemiddelden op basis van jaar promotie)</i>	2003-2007	2002-2006	2001-2005	2000-2004	1999-2003	N 2003-2007
	5,2	5,3	5,2	5,2	5,2	270

Personeel in dienst in fte per ultimo ³⁾	2007	2006	2005	2004	2003
WP	336,6	320,4	330,0	326,2	319,4
Promovendi	291,4	254,0	246,3	251,8	242,9
Student-assistenten	4,7	3,2	3,8	3,9	4,5
OBP	303,2	304,2	302,5	308,3	340,5

Financiën in M€	2007	2006	2005	2004	2003
Omzet	79,9	74,7	73,7	67,8	66,4
Personele lasten	53,9	51,5	49,3	48,7	51,8
Materiële lasten	23,9	20,7	21,7	17,6	18,1

1) Het aantal masterdiploma's in studiejaar 2006/2007 is inclusief 10 masterdiploma's van ALGANT Erasmus Mundus Masters.

2) In 2006 heeft Wiskunde en Natuurwetenschappen de telling van onderzoeksinzet verder aangescherpt door het onderwijsgenietende deel van de promovendi af te trekken van onderzoeksinzet. Het grote verschil tussen 2005 en 2006 wordt grotendeels hierdoor veroorzaakt, want 2005 en eerdere jaren zijn niet herberekenend.

3) Exclusief Nationaal Herbarium en Hortus Botanicus.

Campus Den Haag

Studenten	2007/2008	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Eerstejaars	115	127	144	174	150
Totaal ingeschrevenen	525	534	537	498	374
Waarvan masters	65	30			

Diploma's	2006/2007	2005/2006	2004/2005	2003/2004
Propedeusediploma's	103	84	110	99
Bachelordiploma's	50	39		
Doctoraaldiploma's	42	21	22	5
Masterdiploma's	8	1		

Personeel in dienst in fte per ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP ¹⁾	8,2	6,2	1,8	1,0	0,2
Student-assistenten	1,4	0,9	1,9	2,1	1,1
OBP	25,3	18,5	13,2	11,9	11,5

Omzet in M€	2007	2006	2005	2004	2003
	3,9	3,0	2,3	1,9	1,9

Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden (CML)

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Promoties	1	6	4	3	3
Wetenschappelijke publicaties	60	60	73	61	62
Vakpublicaties	31	31	23	37	24
Onderzoeksinzet in fte	18	19	30	26	24

Promotierendement	Instroom 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	7	4	57%	5	71%

Personeel in dienst in fte per ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	16,9	19,9	24,7	26,8	28,2
Promovendi	6,0	5,0	4,0	4,2	4,6
Student-assistenten	0,0	0,3	0,0	0,2	0,0
OBP	10,2	9,5	10,5	9,4	10,0

Omzet in M€	2007	2006	2005	2004	2003
	3,1	3,1	3,4	3,0	2,8

¹⁾ Het onderwijs wordt grotendeels verzorgd door wp in dienst van de faculteiten der Sociale Wetenschappen en Rechtsgeleerdheid.

Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing (ICLON)

Studenten	2007	2006	2005	2004	2003
Instroom ¹⁾	135	128	163	190	167

Diploma's	2007	2006	2005	2004	2003
Diploma's lerarenopleiding	95	133	123	98	78

Onderzoek	2007	2006	2005	2004	2003
Promoties	1	3	0	0	0
Wetenschappelijke publicaties	32	84	40	19	36
Vakpublicaties	32	24	48	35	71
Onderzoeksinzet in fte	13	13	14	8	10

<i>Promotierendement</i>	Instroom 1997-2001	Promoties binnen 6 jaar	Rendement binnen 6 jaar	Totaal aantal promoties	Rendement van totaal aantal promoties
	4	0	0%	2	50%

Personeel in dienst in fte per ultimo	2007	2006	2005	2004	2003
WP	24,9	24,4	24,4	24,8	36,9
Promovendi	9,7	8,5	9,2	7,6	6,4
Student-assistenten	0,0	0,0	0,3	0,7	0,5
OBP	44,4	44,3	42,5	41,4	25,3

Omzet in M€	2007	2006	2005	2004	2003
	6,8	6,2	6,2	5,8	5,0

¹⁾ De instroom- en diplomagegevens kennen een andere definitie dan bij de overige faculteiten/eenheden. Het betreft hier de gevens t.b.v. externe bekostiging conform opgaaf aan OCW. Voor de telling wordt een andere studiejaar gehanteerd dan gebruikelijk: 2005 betreft de periode 1-10-2004 t/m 30-9-2005 etc.

Bijlage B

Opleidingenaanbod

Bacheloropleidingen

Faculteit	Naam van de opleiding	Graad	Studiepunten ¹⁾	Start	
Archeologie	Archeologie	Bachelor of Arts	180	2002	
Godsdienstwetenschappen	Godgeleerdheid	Bachelor of Arts	180	2002	
	Islamitische theologie	Bachelor of Arts	180	2006	
	Wereldgodsdiensten	Bachelor of Arts	180	2002	
Geneeskunde ²⁾	Biomedische wetenschappen	Bachelor of Science	180	2002	
Letteren	Arabishe, Nieuwperzische en Turkse talen en culturen	Bachelor of Arts	180	2002	
	Duitse taal en cultuur	Bachelor of Arts	180	2002	
	Egyptische taal en cultuur	Bachelor of Arts	180	2002	
	Engelse taal en cultuur	Bachelor of Arts	180	2002	
	Franse taal en cultuur	Bachelor of Arts	180	2002	
	Geschiedenis	Bachelor of Arts	180	2002	
	Griekse en Latijnse taal en cultuur	Bachelor of Arts	180	2002	
	Hebreeuwse en Aramese talen en culturen	Bachelor of Arts	180	2002	
	Italiaanse taal en cultuur	Bachelor of Arts	180	2002	
	Kunstgeschiedenis	Bachelor of Arts	180	2002	
	Literatuurwetenschap	Bachelor of Arts	180	2002	
	Nederlandkunde / Dutch Studies	Bachelor of Arts	180	2002	
	Nederlandse taal en cultuur	Bachelor of Arts	180	2002	
	Ruslandkunde	Bachelor of Arts	180	2002	
	Slavische talen en culturen	Bachelor of Arts	180	2002	
	Taalwetenschap	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van Afrika	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van China	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van India en Tibet	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van Indonesië ³⁾	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van Japan	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van Korea	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van Latijns Amerika / Spaans	Bachelor of Arts	180	2002	
	Talen en culturen van Mesopotamië en Anatolië	Bachelor of Arts	180	2002	
	Vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap	Bachelor of Arts	180	2002	
	Rechtsgeleerdheid	Criminologie	Bachelor of Science	180	2002
		Fiscaal recht	Bachelor of Laws	180	2002
		Notarieel recht	Bachelor of Laws	180	2002
		Rechtsgeleerdheid	Bachelor of Laws	180	2002

¹⁾ Studiepunten zijn weergegeven volgens het ECTS-systeem.

²⁾ Per 01/09/2008 zullen de Geneeskundeopleidingen van de Universiteit Leiden worden gepositioneerd in de bachelor-master-structuur.

³⁾ De opleiding heette tot 13/09/2007 Talen en culturen Zuidoost Azië en Oceanië.

Faculteit	Naam van de opleiding	Graad	Studiepunten ¹⁾	Start
Sociale Wetenschappen	Bestuurskunde	Bachelor of Science	180	2002
	Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	Bachelor of Arts	180	2002
	Pedagogische wetenschappen	Bachelor of Science	180	2002
	Politologie	Bachelor of Arts	180	2002
	Psychologie	Bachelor of Science	180	2002
Wiskunde en Natuurwetenschappen	Bio-Farmaceutische wetenschappen	Bachelor of Science	180	2002
	Biologie	Bachelor of Science	180	2002
	Informatica	Bachelor of Science	180	2002
	Life Science and Technology	Bachelor of Science	180	2002
	Molecular Science and Technology	Bachelor of Science	180	2005
	Natuurkunde	Bachelor of Science	180	2002
	Scheikunde	Bachelor of Science	180	2002
	Sterrenkunde	Bachelor of Science	180	2002
	Wiskunde	Bachelor of Science	180	2002
	Wijsbegeerte	Wijsbegeerte	Bachelor of Arts	180
Wijsbegeerte van een bepaald wetenschapsgebied ⁴⁾		Bachelor of Arts	180	2002

Masteropleidingen

Faculteit	Naam van de opleiding	Graad	Studiepunten ¹⁾	Start
Archeologie	Archaeology	Master of Arts	60	2002
	Archaeology (research)	MPhil	120	2004
Godsdienstwetenschappen	Godgeleerdheid	Master of Arts	60	2004
	Islamitische theologie	Master of Arts	60	2006
	Wereldgodsdiensten	Master of Arts	60	2004
	Religious Studies (research)	MPhil	120	2005
Geneeskunde	Biomedical Sciences	Master of Science	120	2002
Kunsten	Photographic Studies	Master of Arts	60	2005
Letteren	Afrikaanse Taalkunde	Master of Arts	60	2004
	Arabische, Nieuwperzische en Turkse talen en culturen	Master of Arts	60	2004
	Boek en digitale media	Master of Arts	60	2004
	Duitse taal en cultuur	Master of Arts	60	2004
	Egyptische taal en cultuur	Master of Arts	60	2004
	Engelse taal en cultuur	Master of Arts	60	2004
	European Union Studies	Master of Arts	60	2004
	Franse taal en cultuur	Master of Arts	60	2004
	Geschiedenis	Master of Arts	60	2004
	Griekse en Latijnse taal en cultuur	Master of Arts	60	2004
	Hebreeuwse en Aramese talen en culturen	Master of Arts	60	2004
	Indian and Tibetan Studies	Master of Arts	60	2004
	Indonesian Studies ⁵⁾	Master of Arts	60	2004
	Islamic Studies	Master of Arts	60	2002

⁴⁾ Datum einde instroom 31/08/2007.

⁵⁾ De opleiding heette tot 13/09/2007 Talen en culturen Zuidoost Azië en Oceanië.

Faculteit	Naam van de opleiding	Graad	Studiepunten ¹⁾	Start	
Letteren	Italiaanse taal en cultuur	Master of Arts	60	2004	
	Kunstgeschiedenis	Master of Arts	60	2004	
	Literatuurwetenschap	Master of Arts	60	2004	
	Nederlandkunde / Dutch Studies	Master of Arts	60	2003	
	Nederlandse taal en cultuur	Master of Arts	60	2004	
	Ruslandkunde	Master of Arts	60	2004	
	Slavische talen en culturen	Master of Arts	60	2004	
	Taalwetenschap	Master of Arts	60	2004	
	Talen en culturen van Afrika	Master of Arts	60	2004	
	Talen en culturen van China	Master of Arts	120	2004	
	Talen en culturen van Indiaans Amerika	Master of Arts	60	2004	
	Talen en culturen van Japan	Master of Arts	120	2004	
	Talen en culturen van Korea	Master of Arts	120	2004	
	Talen en culturen van Latijns Amerika / Spaans	Master of Arts	60	2004	
	Talen en culturen van Mesopotamië en Anatolië	Master of Arts	60	2004	
	Vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap	Master of Arts	60	2004	
	African Studies (research)	MPhil	120	2005	
	Asian Studies (research)	MPhil	120	2005	
	History: Societies and Institutions (research)	MPhil	120	2004	
	Latin American and Amerindian Studies (research)	MPhil	120	2005	
	Linguistics: Structure and Variation in the Languages of the World (research)	MPhil	120	2005	
	Literature (research)	MPhil	120	2005	
	Middle Eastern Studies (research)	MPhil	120	2005	
	Western and Asian Art History in Comparative Perspective (research)	MPhil	120	2005	
	Rechtsgeleerdheid	Criminologie	Master of Science	60	2004
		Fiscaal recht	Master of Laws	60	2005
Notarieel recht		Master of Laws	60	2005	
Rechtsgeleerdheid		Master of Laws	60	2005	
Air and Space Law		LL.M. Advanced	60	2000	
European Business Law		LL.M. Advanced	60	1999	
International Tax Law		LL.M. Advanced	60	1999	
Public International Law		LL.M. Advanced	60	1999	
Sociale Wetenschappen	Behavioural Sciences ⁶⁾	Master of Science	60	2002	
	Cultural Anthropology and Development Sociology	Master of Arts	60	2004	
	Education and Child Studies	Master of Science	60	2003	
	Political Science	Master of Arts	60	2002	
	Psychology	Master of Science	60	2002	
	Public Administration	Master of Science	60	2004	
	International Relations and Diplomacy	Master – postinitieel	120	2003	
	Educational Sciences: Normal and Deviant Patterns of Attachment and Self Regulated Learning (research)	MPhil	120	2005	

7) Datum einde opleiding 31/12/2007.

Faculteit	Naam van de opleiding	Graad	Studiepunten ¹⁾	Start
Sociale Wetenschappen	Political Science Research: Institutional Analysis (research)	MPhil	120	2005
	Psychology: Decision Making and Action Control in Self-Regulation of Human Behaviour (research)	MPhil	120	2005
	Public Administration: Institutional Change and Reform (research)	MPhil	120	2005
Wiskunde en Natuurwetenschappen	Astronomy	Master of Science	120	2002
	Bio-Pharmaceutical Sciences	Master of Science	120	2002
	Biology	Master of Science	120	2002
	Chemistry	Master of Science	120	2002
	Computer Science	Master of Science	120	2002
	ICT in Business	Master of Science	120	2002
	Life Science and Technology	Master of Science	120	2002
	Mathematics	Master of Science	120	2002
	Mediatechnology	Master of Science	120	2002
	Nanoscience	Master of Science	120	2005
	Physics	Master of Science	120	2002
Wijsbegeerte	Wijsbegeerte	Master of Arts	60	2003
	Wijsbegeerte van een bepaald wetenschapsgebied	Master of Arts	120	2004
	Philosophy: Rationality (research)	MPhil	120	2005

Aanbod major-minorcombinaties

Vanaf de overgang naar de bachelor-masterstructuur in september 2002 tot en met het studiejaar 2006/2007 bood de Universiteit Leiden naast het reguliere aanbod ook de lokaal zo genoemde majorminor-opleidingen aan. Hieronder staat het aanbod van 2006/2007. Echter, per 2009/2010 zal de universiteit overgaan op een nieuw ontwikkeld minorstelsel, waar minorprogramma's

worden aangeboden als een mogelijkheid voor studenten om de keuzeruimte in te vullen. De jaren 2007/2008 en 2008/2009 zullen worden gebruikt als overgangsjaren waarin opleidingen de onderwijsprogramma's kunnen aanpassen en inmiddels is bekend dat een aantal faculteiten al per 2008 minorprogramma's zullen aanbieden.

Major	Minor	Vorm
Archeologie	Culturele antropologie / ontwikkelingssociologie	vt
Archeologie	Beeldregistratie	vt
Bestuurskunde	Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	vt
Bestuurskunde	Economie	vt
Bestuurskunde	Geschiedenis	vt
Bestuurskunde	Pedagogische wetenschappen	vt
Bestuurskunde	Politicologie	vt
Bestuurskunde	Psychologie	vt
Bio-Farmaceutische wetenschappen	Scheikunde	vt
Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	Archeologie	vt
Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	Bestuurskunde	vt
Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	Pedagogische wetenschappen	vt
Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	Politicologie	vt
Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	Psychologie	vt

Major	Minor	Vorm
Culturele antropologie / ontwikkelingssociologie	Talen en culturen van Zuid-Oost Azië en Oceanië	vt
Duitse taal en cultuur	Wijsbegeerte	vt
Geschiedenis	Bestuurskunde	vt
Geschiedenis	Politicologie	vt
Godgeleerdheid	Wijsbegeerte	vt/dt
Informatica	Bedrijfswetenschappen	vt
Informatica	Psychologie	vt
Informatica	Taalwetenschap	vt
Kunstgeschiedenis	Grafiek & grafische technieken	vt
Kunstgeschiedenis	Vormgeving	vt
Literatuurwetenschap	Wijsbegeerte	vt
Pedagogische wetenschappen	Bestuurskunde	vt/dt
Pedagogische wetenschappen	Culturele antropologie / ontwikkelingssociologie	vt/dt
Pedagogische wetenschappen	Psychologie	vt/dt
Pedagogische wetenschappen	Wijsbegeerte	vt/dt
Politicologie	Bestuurskunde	vt
Politicologie	Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	vt
Politicologie	Geschiedenis	vt
Politicologie	Psychologie	vt
Politicologie	Wijsbegeerte	vt
Psychologie	Bestuurskunde	vt/dt
Psychologie	Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	vt/dt
Psychologie	Informatica	vt/dt
Psychologie	Pedagogische wetenschappen	vt/dt
Psychologie	Politicologie	vt/dt
Psychologie	Taalwetenschap	vt
Psychologie	Wijsbegeerte	vt/dt
Rechtsgeleerdheid	Bedrijfswetenschappen	vt/dt
Rechtsgeleerdheid	Economie	vt/dt
Taalwetenschap	Informatica	vt
Taalwetenschap	Psychologie	vt
Taalwetenschap	Wijsbegeerte	vt
Talen en culturen van Zuid-Oost Azië en Oceanië	Culturele antropologie / ontwikkelingsociologie	vt
Wijsbegeerte	Bedrijfswetenschappen	vt/dt
Wijsbegeerte	Duitse taal en cultuur	vt/dt
Wijsbegeerte	Europese talen en culturen	vt
Wijsbegeerte	Godgeleerdheid	vt/dt
Wijsbegeerte	Literatuurwetenschap	vt
Wijsbegeerte	Muziek	vt
Wijsbegeerte	Pedagogische wetenschappen	vt/dt
Wijsbegeerte	Politicologie	vt/dt
Wijsbegeerte	Psychologie	vt/dt
Wijsbegeerte	Taalwetenschap	vt/dt
Wijsbegeerte	Vormgeving	vt
Wiskunde	Muziek	vt

Universitaire Lerarenopleidingen ⁷⁾

CROHO	Opleiding	Vorm
8401	Algemene economie	vt/dt/du
8403	Bedrijfseconomie	vt/dt/du
8161	Biologie	vt/dt/du
8010	Duits	vt/dt/du
8011	Engels	vt/dt/du
8081	Filosofie	vt/dt/du
8006	Frans	vt/dt/du
8034	Geschiedenis en staatsinrichting	vt/dt/du
8003	Grieks en Latijn	vt/dt/du
8009	Kennis van godsdienst en levensbeschouwing	vt/dt/du
8710	Kunstgeschiedenis	vt/dt/du
8618	Maatschappijleer	vt/dt
8155	Natuurkunde	vt/dt/du
8004	Nederlands	vt/dt/du
8156	Scheikunde	vt/dt/du
8008	Spaans	vt/dt/du
8001	Turks	vt/dt/du
8151	Wiskunde	vt/dt/du

Overige

CROHO	Opleiding	Einde instroom	Vorm
6551	Doctoraalopleiding Geneeskunde ⁸⁾	31/08/2008	vt

⁷⁾ In 2007 heeft de Tweede Kamer een wetsvoorstel aangenomen dat erin voorziet dat de universitaire eerstegraads lerarenopleidingen (ULO's) als reguliere masteropleidingen worden opgenomen in de WHW. Met deze wijziging zullen zij als volwaardige eenjarige masteropleidingen in de bachelor-master-structuur worden gepositioneerd.

⁸⁾ Per 01/09/2008 zal de opleiding Geneeskunde (360 studiepunten) worden omgezet naar de bachelor-master-structuur.

Bijlage C

Hoogleraren: benoemingen en oraties

Benoemingen

Faculteit der Archeologie

☐ V ☒ M	Prof.dr. R.T.J. Cappers	Ecologie en Palaeoecologie van het Nabije Oosten, vanwege het Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten
☒ V ☐ M	Prof.dr. C.L. Hofman	Archeologie van het Caraïbische gebied, met bijzondere aandacht voor de gebieden waarmee Nederland een historische band heeft

Faculteit der Godgeleerdheid

☐ V ☒ M	Prof.dr. G. van den Brink	Geschiedenis van het gereformeerd protestantisme, vanwege de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk
--	---------------------------	---

Faculteit der Letteren

☒ V ☐ M	Prof.dr. R.D.'Allesandro	Italiaanse taal en cultuur
☐ V ☒ M	Prof.dr. T. Atabaki	Sociale geschiedenis van het Midden Oosten en Centraal Azië, vanwege het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
☒ V ☐ M	Prof.dr. M.E. Bruijn	Afkanistiek, i.h.b. de contemporaine geschiedenis en antropologie van West- en Centraal-Afrika
☐ V ☒ M	Prof.dr. M.J.P. Deuze	Journalistiek en nieuwe media
☐ V ☒ M	Prof.dr. C.C. Lin	Chinees economie (Philipsleerstoel)
☒ V ☐ M	Prof.dr. J.S. Pollmann	Geschiedenis en cultuur van de Republiek der Verenigde Nederlanden, vanwege de Stichting Legatum Perizonianum
☐ V ☒ M	Prof.dr. O.J. Praamstra	Nederlandse literatuur, vanwege het Leids Universiteits Fonds
☐ V ☒ M	Prof.dr. A. Quak	Oud-Germaanse filologie, vanwege het Leids Universiteits Fonds
☐ V ☒ M	Prof.dr. J.A. Silk	Boeddhisme
☐ V ☒ M	Prof.dr. G.J.J. van der Sman	Prent- en tekenkunst, vanwege het Leids Universiteits Fonds
☐ V ☒ M	Prof.dr. I.B. Smits	Letteren en culturen van Japan

Leids Universitair Medisch Centrum

☒ V ☐ M	Prof.dr. D.M.E.M. van der Heijde	Reumatologie, i.h.b. outcome research
☐ V ☒ M	Prof.dr. J.J. van Hilten	Bewegingsstoornissen in de neurologie, waaronder de ziekte van Parkinson, vanwege de stichting Alkemade-Keuls
☐ V ☒ M	Prof.dr. D.W.F. Hommes	Maag-, darm- en leverziekten
☒ V ☐ M	Prof.dr. R.C. van der Mast	Ouderenpsychiatrie
☒ V ☐ M	Prof.dr. J.H. Meijer	Neurofysiologie, i.h.b. de regelmechanismen van biologische ritmen
☐ V ☒ M	Prof.dr. B.J.C. Middelkoop	Public Health, i.h.b. de gezondheid van groepen in achterstandssituaties
☐ V ☒ M	Prof.dr. H. Pijl	Diabetologie, i.h.b. de neuro-endocriene regulatie van diabetes en overgewicht
☐ V ☒ M	Prof.dr. P.H.A. Quax	Experimentele vasculaire geneeskunde, vanwege het Lorentz van Iterson Fonds (TNO)
☐ V ☒ M	Prof.dr. P.H. Reitsma	Experimentele moleculaire geneeskunde
☐ V ☒ M	Prof.dr. E.J. Snijder	Medische microbiologie, i.h.b. de moleculaire virologie
☐ V ☒ M	Prof.dr. T. Stijnen	Medische statistiek
☒ V ☐ M	Prof.dr.ir. A.M. Stiggelbout	Medische beslissonde, i.h.b. de rol van patiëntpreferenties
☐ V ☒ M	Prof.dr. B. van der Zeijst	Vaccins en vaccinatie, vanwege het Nederlands Vaccin Instituut

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

☐ V ☒ M	Prof.mr. J. Cartwright	Anglo-Amerikaans privaatrecht
☐ V ☒ M	Prof.dr. A.G. Castermans	Burgerlijk recht
☐ V ☒ M	Prof.dr. T.A.H. Doreleijers	Forensische psychiatrie
☐ V ☒ M	Prof.mr.dr. J.L.M. Gribnau	Kwaliteit van fiscale regelgeving, vanwege het Leids Universiteits Fonds
☐ V ☒ M	Prof.mr. P.F. van der Heijden	Internationaal arbeidsrecht
☐ V ☒ M	Prof.dr. A.W. Hins	Pers-, omroep- en mediarecht, vanwege het Leids Universiteits Fonds
☒ V ☐ M	Prof.mr.dr. W. den Ouden	Staats- en bestuursrecht
☐ V ☒ M	Prof.dr. F. Sonneveldt	Successiewet en estateplanning
☒ V ☐ M	Prof.dr. R.C. Tobler LL.M.	Europees recht
☐ V ☒ M	Prof.dr. B. Wessels	Internationaal insolventierecht

Faculteit der Sociale Wetenschappen

☒ V ☐ M	Prof.dr. M.J.Bakermans-Kranenburg	Genen en omgeving in de gezinsopvoeding
☐ V ☒ M	Prof.dr. P.W.van den Broek	Pedagogische wetenschappen, i.h.b. de cognitieve en neurobiologische achtergronden van leren en doceren
☒ V ☐ M	Prof.dr. S.H.M.van Goozen	Pedagogische wetenschappen, i.h.b. orthopedagogiek m.b.t. jeugdhulpverlening en ernstige gedragsproblemen bij jongeren
☐ V ☒ M	Prof.dr. B.G.J. de Graaff	Terrorisme en contraterrorisme
☒ V ☐ M	Prof.dr. M. Hosli	Politologie, i.h.b. op het gebied van de international betrekkingen, met nadruk op de internationale politieke economie
☐ V ☒ M	Prof.dr. J.S.van der Meulen	Militair-maatschappelijke studies, vanwege de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren
☐ V ☒ M	Prof.dr. E.M. Scholte	Orthopedagogiek, jeugdzorg en speciaal onderwijs

Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen

☐ V ☒ M	Prof.dr. D. Bouwmeester	Kwantumoptica en kwantuminformatica
☒ V ☐ M	Prof.dr. M.C.E. van Dam - Mieras	Duurzame ontwikkeling en onderwijsvernieuwing
☐ V ☒ M	Prof.dr. F.H.van Lunteren	Geschiedenis van de natuurwetenschappen

Faculteit der Wijsbegeerte

☐ V ☒ M	Prof.dr. E.P. Bos	Middeleeuwse logica en semantiek, vanwege het Leids Universiteits Fonds
☐ V ☒ M	Prof.dr. Th. Mertens	Mensenrechten en mensenplichten

Oraties**Faculteit der Godgeleerdheid**

☐ V ☒ M	Prof.dr. J.K. Zangenberg	Dry Bones – Heavenly Bliss. Tombs, Post-Mortal Existence and Life-After-Death in Ancient Judaism
☐ V ☒ M	Prof.dr. R.B. ter Haar Romeny	Syrische christenen over de Bijbel – de Bijbel over Syrische christenen. Interpretatie en herinterpretatie van geslachtslijsten in het Oude Testament
☐ V ☒ M	Prof.dr. M.B. ter Borg	Niet-institutionele religie in de moderne tijd
☐ V ☒ M	Prof.dr. G. van den Brink	Als een schoon boec. Achtergrond, receptie en relevantie van artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis (1561)

Faculteit der Kunsten

☐ V ☒ M	Prof. G.A. Unger	Typografie als (voertuig van de) wetenschap
--	------------------	---

Faculteit der Letteren

☒ V ☐ M	Prof.dr. I.M. Tiekens - Boon van Ostade	Lowth als icoon van het prescriptivisme
☐ V ☒ M	Prof.dr. C.S. Goto-Jones	What is Modern Japan Studies? Towards a Constructive Critique of Epistemic Violence
☒ V ☐ M	Prof.dr. C.A. van Eck	Inigo Jones herbouwt Stonehenge. Architectuurgeschiedenis tussen memoria en narratio
☐ V ☒ M	Prof.dr. N.O. Schiller	Van brein naar b(r)abel. De psycho- en neurolinguïstiek van taalverwerking
☐ V ☒ M	Prof.dr. G. Oostindie	Slavernij, canon en trauma
☐ V ☒ M	Prof.dr. P.T.M.G. Liebrechts	'Ubi amor, ibi oculus est': Ethiek en literaire vorm in J.M. Coetzee

Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen

☐ V ☒ M	Prof.dr. G.T. Barkema	Theoretische fysica in de kennissamenleving
☐ V ☒ M	Prof.dr. F.P. Israel	Melkwegstelsels in ruimte en tijd
☐ V ☒ M	Prof.dr. J. Memelink	Stress bij planten
☐ V ☒ M	Prof.dr. M.W. Beijersbergen	Natuurkunde in de ruimtevaart: fundamenteel versus toegepast onderzoek
☐ V ☒ M	Prof.dr. W. Jiskoot	Hoe zal ik het formuleren? Gewenste en ongewenste immunogeniciteit van biofarmaca
☐ V ☒ M	Prof.dr. B. van de Water	Cellulaire systeem 'psychologie' en geneesmiddel toxiciteit
☐ V ☒ M	Prof.dr. S. Haring	Vulgarisatie & vragenschap: over wetenschap en het dagelijks leven
☐ V ☒ M	Prof.dr. R. Tromp	Onder de lens: de wetenschap van een scherper beeld
☐ V ☒ M	Prof.dr. R.J.F. Cramer	De Duisternis Voorbij: Cryptologie, Wiskunde van de Schemering

Leids Universitair Medisch Centrum

☐ V ☒ M	Prof.dr. F. Koning	Een koekje van ander deeg
☐ V ☒ M	Prof.dr.ir. S.M. van der Maarel	Wat beweegt ons?
☒ V ☐ M	Prof.dr. J.N. Noordermeer	De fruitvlieg als model voor neurobiologisch onderzoek
☐ V ☒ M	Prof.dr. J.M. van den Broek	Nice to know – Need to know – Sharing to know. Biomedische wetenschapscommunicatie in transitie
☐ V ☒ M	Prof.dr. R. Vermeiren	B(l)ooming business?!
☐ V ☒ M	Prof.dr. D.W. Hommes	Denken buiten de buik

Leids Universitair Medisch Centrum / Faculteit der Wijsbegeerte

☐ V ☒ M	Prof.dr. G. Glas	Psychiatrie in 3-D
--	------------------	--------------------

Bijlage D

Promoties

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
Centrum Milieuwetenschappen Leiden			
☐ V ☒ M	A.A.H. Elshkaki	System Analysis of Stock Buffering	prof.dr. H.A. Udo de Haes
Faculteit der Archeologie			
☒ V ☐ M	K. Duistermaat	The Pots And Potters Of Assyria	prof.dr. P.M.M.G. Akkermans
☐ V ☒ M	J.W.H.P. Verhagen	Case studies in archaeological predictive modelling	prof.dr. J.L. Bintliff
☐ V ☒ M	U. López García	Sa'vi, Discursos Ceremoniales de Yutsa To'on (Apoala)	prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen
☒ V ☐ M	Y.M.J. Keijsers	Tracing traces from present to past	prof.dr. L.P. Louwe Kooijmans
Faculteit der Godgeleerdheid			
☐ V ☒ M	R.J. Bakker	De boycot beoordeeld. Een ethische studie over de internationale dwangmaatregelen tegen Zuid-Afrika	prof.dr. G.G. de Kruijf
☒ V ☐ M	N. Manson	Le Principe d'Anselme. La lecture de l'argument d'Anselme par Charles Hartshorne	prof.dr. W.B. Drees
☒ V ☐ M	M.F. van der Molen	God van vooruitgang	prof.dr. M.B. ter Borg, prof.dr. E.G.E. van der Wall
☒ V ☐ M	W. Boender	Imam in Nederland. Opvattingen over zijn religieuze rol in de Nederlandse samenleving	prof.dr. P.S. van Koningsveld
☐ V ☒ M	A.J. Verschoor	De classis Gorinchem 1579-1620	prof.dr. E.G.E. van der Wall
Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing			
☒ V ☐ M	J.A. Meirink	Individual teacher learning in a context of collaboration in teams	prof.dr. N. Verloop, prof.dr. T.C.M. Bergen
Faculteit der Letteren			
☒ V ☐ M	H. Wang	English as a lingua franca: Mutual intelligibility of Chinese, Dutch and American speakers of English	prof.dr. V.J.J.P. van Heuven
☐ V ☒ M	L.U. Baltzer	The hidden hand of science. Post-war development of the primary journal from the publisher's perspective	prof.dr. R.T. Griffiths
☒ V ☐ M	A. Stremmelaar	Justice and revenge in the ottoman rebellion of 1703	prof.dr. E.J. Zürcher
☐ V ☒ M	R.M. Kerr	Latino-punic and its linguistic environment (Cum Laude)	prof.dr. H. Gzella
☒ V ☐ M	B. Ruangsilp	Dutch East Indian company merchants at the court of Ayutthaya	prof.dr. J.L. Blussé van Oud Alblas, prof.dr. P.J.A.N. Rietbergen (RUN)
☐ V ☒ M	G. van der Ree	Contesting modernities. Projects of modernization in Chile, 1964-2006	prof.dr. P. Silva
☐ V ☒ M	J. Dees	Facing modern times. The revival of Japanese lacquer art, 1890-1950	prof.dr. W.R. van Gulik
☐ V ☒ M	N.N.R. Dewasiri	Peasant in transition. Agrarian society in Western Sri Lanka under Dutch rule, 1740-1800	prof.dr. J.L. Blussé van Oud Alblas
☐ V ☒ M	J. Tjia	A grammar of Mualang	prof.dr. W.A.L. Stokhof, prof.dr. H. Steinhauer
☐ V ☒ M	L.A. Vincente Tojo	The syntax of heads and phrases	prof.dr. L.L. Cheng

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
■ V □ M	H.H. Chiu	The colonial 'civilizing process' in Dutch Formosa 1624-1662	prof.dr. J.L. Blussé van Oud Alblas
■ V □ M	M.F. Pardo	Territorialidades cívicas: Espacio público y cultura urbana en Bogotá, Colombia	prof.dr. P. Silva
□ V ■ M	F. Kratochvil	A grammar of Abui	prof.dr. M.P.G.M. Mous
□ V ■ M	A. Kloekhorst	The Hittite inherited lexicon (Cum Laude)	prof.dr. J.J.S. Weitenberg
■ V □ M	F.J.G. Limburg	Aliquid ad mores. The prefaces and epilogues of Seneca's Naturales Quaestiones	prof.dr. P.H. Schrijvers
□ V ■ M	D. Stegewerns	Adjusting to the New World	prof.dr. K.W. Radtke
□ V ■ M	A. Geurds	Grounding the past	prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen, prof.dr. W.F.H. Adelaar
■ V □ M	A. Singh	Fort cochin in Kerala 1750-1830	prof.dr. D.H.A. Kolff
□ V ■ M	G.A. Nadri	Eighteen-century Gujarat: The dynamics of its political Economy, 1750-1800	prof.dr. D.H.A. Kolff
□ V ■ M	G. Inzaurrealde	La ciudad violenta y su memoria. Novelas de la violencia en el fin de siglo	prof.dr. L.M.L. Rodriguez Carranza
□ V ■ M	M.S. Widjojo	Cross-cultural Alliance-Making and Local Resistance in Maluku during the Revolt of Prince Nuku, c. 1780-1810	prof.dr. J.L. Blussé van Oud Alblas
□ V ■ M	T.M. Richardson	Pieter Bruegel the Elder: Art Discourse in the Sixteenth-Century Netherlands	prof.dr. R.L. Falkenburg
■ V □ M	D. Borchers	A grammar of Sunwar	prof.dr. G.L. van Driem
□ V ■ M	J. Burhanudin	Islamic knowledge, authority and political power: The 'Ulama in colonial Indonesia	prof.dr. C. van Dijk
□ V ■ M	D.N. Rosidin	From Kampung to Kota. A study of the transformation of Mahli'a'ul Anwar 1916-1998	prof.dr. C. van Dijk
□ V ■ M	S.M. Hell	Siam and the League of Nations	prof.dr. B.J. Terwiel
□ V ■ M	J.A. Weststrate	In het kielzog van moderne markten. Handel en scheepvaart op de Rijn, Waal en IJssel, c. 1360-1560	prof.dr. W.P. Blockmans
□ V ■ M	J.P. den Hertog	Minister-president in oorlogstijd. Cort van der Linden (1846-1935). Een politieke biografie	prof.dr. J.Th.M. Bank
□ V ■ M	C.J.E. Cornelisse	Energiemarkten en energiehandel in Holland in de late Middeleeuwen	prof.dr. W.P. Blockmans, prof.dr. C.A. Davids (VUA)
□ V ■ M	T.H.F. Halbertsma	Nestorian remains of inner Mongolia: discovery, reconstruction and appropriation	prof.dr. B.J. ter Haar
□ V ■ M	S. ter Braake	Met Recht en Rekenschap. De ambtenaren bij het Hof van Holland en de Haagse Rekenkamer in de Habsburgse Tijd (1483-1558)	prof.dr. W.P. Blockmans
■ V □ M	U. Azak	Myths and memories of secularism in Turkey (1923-1966)	prof.dr. E.J. Zürcher, prof.dr. M. van Bruinessen (RUU)
□ V ■ M	B.K. Ieven	Machinic deconstruction. Literature, Politics, Technics.	prof.dr. E.J. van Alphen
■ V □ M	B. Pakendorf	Contact in the prehistory of the Sakha (Yakuts). Linguistic and genetic perspectives	prof.dr. F.H.H. Kortlandt, prof.dr. B. Comprie (Max Planck Institute, Leipzig)
□ V ■ M	B.M. John	The Ali Rajas of Cannanore. Status and identity at the interface of commercial and political expansion, 1663-1723	prof.dr. J.L. Blussé van Oud Alblas
□ V ■ M	S. Margana	Java's lost frontier. The struggle for hegemony of Blambangan, c. 1763-1813	prof.dr. J.L. Blussé van Oud Alblas
□ V ■ M	S.J.G. Reyn	Atlantis Lost: The American Experience with De Gaulle, 1958-1969 (Cum Laude)	prof.dr. H.L. Wesseling
■ V □ M	O.M. Ulus	The attitude of the radical left in Turkey towards the army	prof.dr. E.J. Zürcher

Leids Universitair Medisch Centrum

□ V ■ M	J.B. Vos	Molecular mechanisms of epithelial host defense in the airway	prof.dr. P.S. Hiemstra, prof.dr. K.F. Rabe
■ V □ M	J.J. Hoefnagel	Clinicopathologic and genetic features of primary cutaneous b-cell lymphoma	prof.dr. R. Willemze
■ V □ M	J.L. Min	Generalised osteoarthritis: from mendelian disorder to complex disease	prof.dr. P.E. Slagboom, prof.dr. C.M. van Duijn (EUR)

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
☒ V ☐ M	B.D. Oortwijn	Pathogenic role of (s)iga in iga nephropathy	prof.dr. M.R. Daha
☒ V ☐ M	F.A.T. de Vries	The role of homologous recombination in mitotic and meiotic double-strand break repair	prof.dr.ir. A.A. van Zeeland
☒ V ☐ M	P.S.E. Sterrenburg	Application of microarray-based gene expression technology to neuromuscular disorders	prof.dr. G.J.B. van Ommen, prof.dr.ir. S.M. van der Maarel
☒ V ☐ M	M.A. Huisman	Cellular signaling in human cholesteatoma	prof.dr. J.J. Grote
☐ V ☒ M	A.P. Los	Diacylglycerol kinase theta and zeta isoforms: regulation of activity, protein binding partners and physiological functions	prof.dr. W.H. Moolenaar
☒ V ☐ M	G. de Jong-Gerritsen	The multifunctional role of apolipoprotein E in lipid metabolism	prof.dr.ir. L.M. Havekes
☐ V ☒ M	L.A. van Meeteren	Production of Ipa by autotaxin and toxic lysophospholipases d: biochemical characterization and physiological implications	prof.dr. W.H. Moolenaar
☒ V ☐ M	M.M.C. Steenvoorden	Rage and activation of chondrocytes and fibroblast-like synoviocytes in joint diseases	prof.dr. T.W.J. Huizinga
☐ V ☒ M	B. Verwey	Don't forget. Contributions to the assessment and management of suicide attempters in the general hospital	prof.dr. F.G. Zitman
☐ V ☒ M	S. Kaja	Synaptic effects of mutations in neuronal Cav2.1 calcium channels	prof.dr. M.D. Ferrari, prof.dr. R.R. Frants
☒ V ☐ M	H.T.C. Nagel	Follow-up studies in prenatal medicine	prof.dr. H.H.H. Kanhai
☒ V ☐ M	J.R.M. Cardoso	Familial colorectal cancer, omics and all that jazz...	prof.dr. R. Fodde
☐ V ☒ M	P.B. Douwes Dekker	Head and neck paragangliomas characteristics of tumour biology	prof.dr. C.J. Cornelisse
☐ V ☒ M	M. Hoogendoorn	Allogeneic cellular immunotherapy for chronic b-cell leukemia	prof.dr. J.H.F. Falkenburg, prof.dr. R. Willemze
☐ V ☒ M	J.J.P. Lebrech	Linkage mapping for complex traits	prof.dr. J.C. van Houwelingen
☒ V ☐ M	E.C. Moser	Long-term efficacy and late complications after chemo- and radiotherapy in aggressive Non-Hodgkin's lymphoma	prof.dr. E.M. Noordijk, prof.dr. J.C. Kluin-Nelemans (UMCG)
☐ V ☒ M	R.M.G. Jansen	Quality of life in patients with cardiac disease	prof.dr. E.E. van der Wall
☒ V ☐ M	E.K. Grote	Assessment of short stature in children	prof.dr. J.M. Wit
☒ V ☐ M	S.A. Scheepers	Assesment and determinants of disease progression in osteoarthritis at multiple sites	prof.dr. F.C. Breedveld, prof.dr. F.R. Rosendaal
☒ V ☐ M	C.M.A. Wintrebert	Statistical modelling of repeated and multivariate survival data	prof.dr. J.C. van Houwelingen, prof.dr. A.H. Zwiderman (AMC)
☐ V ☒ M	E.M. Scholten	Towards individualized controlled drug exposure in renal transplantation	prof.dr. J.W. Fijter
☐ V ☒ M	G.B. Bleeker	Cardiac resynchronization therapy: Advances in optimal patient selection (Cum Laude)	prof.dr. J.J. Bax, prof.dr. Schalij
☒ V ☐ M	C.J.M. Loomans	Endothelial progenitor cell dysfunction in diabetes mellitus	prof.dr. A.J. van Zonneveld
☐ V ☒ M	T.A.M. Kaandorp	Cardiovascular magnetic resonance of myocardial viability	prof.dr. A. de Roos, prof.dr. J.J. Bax, prof.dr. E.E. van der Wall
☐ V ☒ M	A.D. Bins	Induction and analysis of antigen-specific t cell responses in melanoma patients and animal models	prof.dr. T.N.M. Schumacher
☐ V ☒ M	M.J.L. Strijen	Impact of ct based strategies in pulmonary embolism	prof.dr. J.L. Bloem, prof.dr. P.M.T. Pattynama
☐ V ☒ M	N.M.M. Pires	Preclinical evaluation of anti-restenotic therapies and drug-eluting stents. Efficacy and safety considerations	prof.dr. J.W. Jukema, prof.dr. P.H.A. Quax

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
■ V □ M	H.F. Kuipers	CCR5 in Multiple Sclerosis. Expression, regulation, and modulation bij statins (Cum Laude)	prof.dr. P.J. van den Elsen
□ V ■ M	K.C.M.J. Peeters	Quality assurance in surgical oncology	prof.dr. C.J.H. van de Velde
■ V □ M	I.M. Adame Valero	Automated segmentation of atherosclerotic arteries in MR images (Cum Laude)	prof.dr.ir. J.H.C. Reiber
■ V □ M	S.M. van der Pal	Effects of developmental care on behavior and quality of life of very preterm infants and parental and staff experiences	prof.dr. F.J. Walther, prof.dr. J.M. Wit
■ V □ M	J.M. Middeldorp	Fetoscopic interventions in complicated monochorionic twin pregnancies	prof.dr. H.H.H. Kanhai
■ V □ M	L. Hameetman	The role of ext and growth signaling pathways in osteochondroma and its progression towards secondary peripheral chondrosarcoma	prof.dr. P.C.W. Hogendoorn
□ V ■ M	H.J. Rademaker	Improvements in adenovirus-vector technology: aiming at replication specificity and vector integration	prof.dr. R.C. Hoeben
■ V □ M	S. Uitte de Willige	Novel genetic risk factors for venous thrombosis; a haplotype-based candidate gene approach	prof.dr. R.M. Bertina, prof.dr. F.R. Rosendaal
□ V ■ M	J.F.P. Berbée	Role of apolipoprotein CI in lipid metabolism and bacterial sepsis	prof.dr. L.M. Havekes
■ V □ M	M.A. de Boer	Molecular aspects of human papillomavirus in cervical cancer	prof.dr. G.J. Fleuren, prof.dr. A.A.W. Peters
□ V ■ M	M.B.A. van Doorn	Evaluation of molecular profiling platforms in clinical pharmacology	prof.dr. A.F. Cohen
■ V □ M	M.H. van den Berg	Promoting physical activity in patients with rheumatoid arthritis	prof.dr. T.W.J. Huizinga
□ V ■ M	V.M.F. Igreja	The Monkey's sworn oath. Cultures of engagement for reconciliation and healing in the aftermath of the civil war in Mozambique	prof.dr. J.M. Richters
■ V □ M	M. de Sueters	Ultrasound studies in monochorionic twin pregnancies	prof.dr. H.H.H. Kanhai
■ V □ M	A.E. de Jong	Identification and prevention of the Lynch syndrome	prof.dr. C.B.H.W. Lamers
■ V □ M	M. Nijkeuter	The diagnostic management of suspected pulmonary embolism	prof.dr. A.E. Meinders
■ V □ M	M. Westerterp	Hyperlipidemia, inflammation, and Atherosclerosis roles of apolipoprotein CI and cholesteryl ester transfer protein	prof.dr.ir. L.M. Havekes
■ V □ M	V.H. ten Dam	A MRI Study into the Effect of Pravastatin on Cerebrovascular Pathologies	prof.dr. M.A. van Buchem
■ V □ M	A.P. Tjernberg	The effect of mutated cysteine residues in von Willebrand factor	prof.dr. R.M. Bertina
□ V ■ M	M.C. Morsink	Glucocorticoid control of gene transcription in neural tissue	prof.dr. E.R. de Kloet, prof.dr. M. Joëls (UvA)
□ V ■ M	J.S. Kalpoe	Quantum virology	prof.dr. A.C.M. Kroes
■ V □ M	K.J.M. Schimmel	The cytotoxic drug cyclopentenyl cytosine: from manufacturing to anti-tumor activity and (cardio)toxicity	prof.dr. H.J. Guchelaar
□ V ■ M	J. Verhoef	Integrated Care for Patients with Rheumatoid Arthritis	prof.dr. T.W.J. Huizinga, prof.dr. J.H.M. Zwetsloot-Schonk
■ V □ M	S.M.C. Osch	The Construction of Health State Utilities	prof.dr. A.M. Stiggelbout, prof.dr. P.P. Wakker (EUR), prof.dr. J. Kievit
■ V □ M	D. Koppers-Lalic	Immune evasion by Varicelloviruses: the identification of a new family of TAP-inhibiting proteins	prof.dr. E.J.H.J. Wiertz
□ V ■ M	M. Üzümcü	Constrained segmentation of cardiovascular MR image sequences	prof.dr.ir. J.H.C. Reiber
■ V □ M	Q.D. Pieterse	Early stage cervical cancer; Quality of cancer care and Quality of life	prof.dr. J.B.M.Z. Trimbos, prof.dr. G.G. Kenter
■ V □ M	N. Díaz Padilla	Role of Igm and c-reactive protein in Schemia reperfusion injury	prof.dr. M.R. Daha
■ V □ M	F.M.A. Box	In vivo Flow and Wall Shear stress assesment in the carotid artery with MRI	prof.dr.ir. J.H.C. Reiber, prof.dr. M.A. van Buchem

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
☐ V ☒ M	P. Heer	Molecular and Biological interactions in colorectal cancer	prof.dr. C.J.H. van de Velde
☒ V ☐ M	A.J.J. Mol	Craving for benzodiazepines	prof.dr. F.G. Zitman
☒ V ☐ M	M.K. Vu	Physiology and pathophysiology of the ileal brake in humans	prof.dr. C.B.H.W. Lamers, prof.dr. A.A.M. Masclee (AZM)
☐ V ☒ M	W. Xu	Apoptotic cell clearance by macrophages and dendritic cells	prof.dr. M.R. Daha
☐ V ☒ M	F.J.G.M. Kubben	Matrix metalloproteinases in gastric inflammation and cancer. Clinical relevance and prognostic impact	prof.dr. C.B.H.W. Lamers
☐ V ☒ M	L. Enthoven	Early life experience. Neuroendocrine adaptations to maternal absence	prof.dr. E.R. de Kloet, prof.dr. M.S. Oitzl
☐ V ☒ M	J.A. Aben	Genetics and pathogenesis of progressive glomerulosclerosis	prof.dr. J.A. Bruijn
☒ V ☐ M	M.E. de Noo	Clinical Proteomics in oncology: A passionate dance between science and clinic	prof.dr. A.M. Deelder, prof.dr. R.A.E.M. Tollenaar
☒ V ☐ M	M.I.E. van Poelgeest	HPV16-specific cellular immunity in health and disease	prof.dr. G.G. Kenter, prof.dr. C.J.M. Melief
☒ V ☐ M	L.M. van Duivenvoorde	Dendritic cells and the battle against arthritis	prof.dr. T.W.J. Huizinga
☒ V ☐ M	M. Knoester	Development and Health of 5 - 8 years old Singletons born after Intracytoplasmic Sperm Injection	prof.dr. F.M. Helmerhorst, prof.dr. J.P. Vandenbroucke, prof.dr. F.J. Walther
☒ V ☐ M	J.A.M. Wessels	Pharmacogenetics of methotrexate in patients with rheumatoid arthritis	prof.dr. H.J. Guchelaar
☒ V ☐ M	C.F.W. Vermeulen	Biomolecular and Epidemiological Aspects of Human Papillomavirus Induced Cervical Carcinogenesis	prof.dr. G.J. Fleuren, prof.dr. A.A.W. Peters
☒ V ☐ M	I.E.M. de Jong	Vulnerability to cocaine: role of stress hormones	prof.dr. E.R. de Kloet
☒ V ☐ M	S.L.M.A. Beeres	Cardiac Bone Marrow Cell Injection for Chronic Ischemic Heart Disease	prof.dr. M.J. Schalij
☒ V ☐ M	D.A.M. Perquin	Evaluation of diagnostic and therapeutic strategies in reproductive medicine	prof.dr. F.M. Helmerhorst
☒ V ☐ M	J.D. Schuijf	Multimodality imaging of anatomy and function in coronary artery disease (Cum Laude)	prof.dr. E.E. van der Wall, prof.dr. J.J. Bax, prof.dr. A. de Roos
☒ V ☐ M	W. Bruins	The role of p53.S389 phosphorylation in DNA damage response pathways and tumorigenesis	prof.dr. H. van Steeg
☒ V ☐ M	J.G.W. Nijhof	Epidermal stem cells and progenitor cells as targets in skin carcinogenesis	prof.dr. R. Willemze, prof.dr. L.H.F. Mullenders
☐ V ☒ M	M.S. Bijker	Mechanistic studies on long peptide-based vaccine strategies for cancer therapy	prof.dr. C.J.M. Melief
☐ V ☒ M	R.C.H.G. van de Ven	Transgenic Mouse Models of Migraine	prof.dr. R.R. Frants, prof.dr. M.D. Ferrari
☒ V ☐ M	A.J.J. Schrama	Secretory phospholipase A2 enzyme in inflammatory diseases of newborn infant	prof.dr. F.J. Walther
☒ V ☐ M	M.J.E. Walenkamp	Genetic disorders in the growth hormone – IGF-I axis	prof.dr. J.M. Wit
☐ V ☒ M	T.R. de Haan	Clinical and Virological aspects of Human Parvovirus B19 infection during gestation	prof.dr. F.J. Walther, prof.dr. A.C.M. Kroes
☒ V ☐ M	D.M.C. Brinkman	Autologous Stem Cell Transplantation in Juvenile Idiopathic Arthritis. Regaining immunological tolerance and arresting disease progression	prof.dr. J.M.J.J. Vossen
☐ V ☒ M	J.C.E. Gras	A novel technology to target adenovirus vectors application in cells involved in atherosclerosis	prof.dr.ir. L.M. Havekes
☒ V ☐ M	M. Rijken	A regional follow-up study at two years of age in extremely preterm and very preterm Infants	prof.dr. F.J. Walther, prof.dr. J.M. Wit

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
☐ V ☒ M	J.W. Hinnen	Pitfalls of aneurysm sac pressure monitoring	prof.dr. J.F. Hamming, prof.dr. J.H. van Bockel
☒ V ☐ M	R.J. van den Berg	Molecular diagnosis and genotyping of <i>Clostridium difficile</i>	prof.dr. H. Goossens
☒ V ☐ M	L.E.M. Oosten	Adoptive immunotherapy after HLA-mismatched stem cell transplantation, preclinical studies	prof.dr. E.A.J.M. Goulmy, prof.dr. J.H.F. Falkenburg
☐ V ☒ M	M.J.J. Finken	Preterm birth, early growth and adult metabolic health (Cum Laude)	prof.dr. J.M. Wit, prof.dr. J.A. Romijn
☒ V ☐ M	S. Zuyderduyn	Airway smooth muscle cells: regulators of airway inflammation	prof.dr. K.F. Rabe, prof.dr. P.S. Hiemstra
☒ V ☐ M	E.K. Sahiratmadja	Innate and adaptive host responses and their genetic control in tuberculosis: studies in Indonesia, a highly TB endemic setting	prof.dr. T.H.M. Ottenhoff
☐ V ☒ M	S.P. Mooijaart	Genetic determinants of healthy longevity	prof.dr. R.G.J. Westendorp, prof.dr. P.E. Slagboom
☒ V ☐ M	M. Kuningas	A Study into Genes Encoding Longevity in Humans	prof.dr. R.G.J. Westendorp, prof.dr. P.E. Slagboom
☒ V ☐ M	M. Kriek	The human genome; you gain some, you lose some	prof.dr. M.H. Breuning, prof.dr. G.J.B. van Ommen
☒ V ☐ M	J.M.H. de Jong	Fc Receptors and the complement system in T cell activation	prof.dr. T.W.J. Huizinga

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

☐ V ☒ M	R. Sietsma	Gegevensverwerking in het kader van de opsporing	prof.mr. H. Franken
☒ V ☐ M	H.J.T.M. van Roosmalen	Overheidsaansprakelijkheid in Engeland en Nederland	prof.mr. Th.G. Drupsteen
☐ V ☒ M	S.A.I. Simontacchi	Taxation of capital gains under the oecd model convention – with special regard to immovable property	prof.mr. C. van Raad
☐ V ☒ M	S. Hillebrink	Political decolonization and self-determination. The case of the Netherlands Antilles and Aruba	prof.dr. E.A. Alkema, prof.mr. H.G. Schermers †
☒ V ☐ M	L.A.R. Siemerink	De overeenkomst van internet service providers met consumenten	prof.mr. H. Franken
☐ V ☒ M	R.W.J. Crommelin	Het aanvullen van de rechtsgronden	prof.dr. A.F.M. Brenninkmeijer
☒ V ☐ M	C.G. de Voogd	Vorm, vrijheid en gebondenheid bij de koop van een woning	prof.mr. W.G. Huijgen
☒ V ☐ M	G.M. Goh	Dispute settlement in international space law. A multi-door courthouse for outer space	prof.dr. P.P.C. Haanappel
☐ V ☒ M	B.W. Schermer	Software agents, surveillance, and the right to privacy: a legislative framework for agent-enabled surveillance	prof.dr. H.J. van den Herik
☐ V ☒ M	T.H.M. van Wechem	Toepasselijkheid van algemene voorwaarden	prof.mr. J. Hijma, prof.mr. E.J.H. Schrage (UvA)
☒ V ☐ M	A.C. Beunen	Protection for databases	prof.mr. H. Franken, prof.mr. A.A. Quaedvlieg (RUN)
☒ V ☐ M	J.C.M. Couzijn	Kans op cassatie in strafzaken	prof.mr. H. Franken, prof.dr. J. Gierveld (VUA)
☒ V ☐ M	J.A.J. Peter	Levering van roerende zaken	prof.mr. J. Hijma
☐ V ☒ M	C.P.L. van Woensel	Merk, God en Verbod. Oneigenlijk gebruik en monopolisering van tekens met een grote symbolische betekenis	prof.mr. D.W.F. Verkade
☒ V ☐ M	Z. Racsmany	Active personality and non-extradition of nationals in international criminal law at the dawn of the twenty-first century	prof.dr. C.J.R. Dugard

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
☐ V ☒ M	H.R. Kranenburg	Toegang tot documenten en bescherming van persoonsgegevens in de Europese Unie	prof.dr. R.A. Lawson, prof.dr. P.J. Slot
☐ V ☒ M	C.J. Dieterman	Trias Ethica: The Rules of Statecraft	prof.dr. A. van Staden
☐ V ☒ M	S.F. Blockmans	Tough love: the European Union's relations with the Western Balkans	prof.dr. H.G. Schermers †, prof.dr. C. Hillion, prof.dr. H. Neuhold (Universitat Wien)
☐ V ☒ M	N.A. van Antwerpen	Cross-border provision of air navigation services with specific reference to Europe: safeguarding transparent lines of responsibility and liability	prof.dr. P.P.C. Haanappel, prof.dr. L.J. Brinkhorst
☒ V ☐ M	A.M.H. Kunzli	The Protection of Individuals by Means of Diplomatic Protection. Diplomatic protection as a human rights instrument	prof.dr. C.J.R. Dugard

Faculteit der Sociale Wetenschappen

☒ V ☐ M	M.J.C. Koerhuis	Maladaptive social behaviour of students in secondary vocational education	prof.dr. M.Boekaerts
☐ V ☒ M	E.J. Rinia	Measurement and evaluation of interdisciplinary research and knowledge transfer	prof.dr. A.F.J. van Raan
☒ V ☐ M	B. Derks	Social identity threat and performance motivation: the interplay between ingroup and outgroup domains	prof.dr. N. Ellemers
☒ V ☐ M	M.N. Stolk	Parenting intervention and the caregiving environment. Cumulative risk and process evaluation	prof.dr. M.H. van IJzendoorn
☒ V ☐ M	E. Mastenbroek	The politics of compliance	prof.dr. B. Steunenberg, prof.dr. R.B. Andeweg
☒ V ☐ M	E.A.M. van der Raalte	Early childhood holocaust survival and the influence on well-being in later life	prof.dr. M.H. van IJzendoorn
☒ V ☐ M	E.J. van den Bos	Implicit artificial grammar learning: Effects of complexity and usefulness of the structure	prof.dr. B. Hommel
☒ V ☐ M	J.F. Greeven	Hypochondriasis: diagnostic issues and treatment	prof.dr. P. Spinhoven, prof.dr. A.J.L.M. van Balkom (VUA)
☒ V ☐ M	T.I. Gelsema	Job stress in the nursing profession	prof.dr. C.M.J.G. Maes
☐ V ☒ M	M.B. Oortwijn	Cooperative learning during math lessons in multi-ethnic elementary schools	prof.dr. P.H. Vedder, prof.dr. M. Boekaerts
☒ V ☐ M	B.H. Miller	Connecting and correcting	prof.dr. J.G. Oosten
☐ V ☒ M	R.M. Akoko	Ask and you shall be given	prof.dr. P.L. Geschiere, prof.dr. P.J. Pels
☒ V ☐ M	G.T. van der Voort van der Kleij	To be selected or not to be selected	prof.dr. B. Hommel
☐ V ☒ M	Y. Gheneti	Microcredit management in Ghana	prof.dr. L.J. Slikkerveer
☒ V ☐ M	A.J. van der Kooij	Prediction accuracy and stability of regression optimal scaling transformations (Cum Laude)	prof.dr. J.J.M. Meulman
☒ V ☐ M	L.W.M. Verhoef	Why designers can't understand their users	prof.dr. P.T.W. Hudson
☐ V ☒ M	E.W. de Kwaadsteniet	Uncertainty in social dilemmas	prof.dr. E. van Dijk
☒ V ☐ M	M. Linting	Nonparametric Inference in Nonlinear Principal Components Analysis: Exploration and Beyond	prof.dr. J.J. Meulman
☒ V ☐ M	V.T. Haket	Veranderende verhalen in het strafrecht	prof.dr. G.J.N. Bruinsma, prof.dr. P.J. van Koppen (NSCR)
☐ V ☒ M	M. Kaeding	Better regulation in the European Union: lost in translation or full steam ahead?	prof.dr. B. Steunenberg
☒ V ☐ M	F.D. Pannebakker	Morality from infancy to middel childhood	prof.dr. M.H. van IJzendoorn

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
■ V □ M	A.E. van Giezen	A memory like an elephant	prof.dr. Ph. Spinhoven
□ V ■ M	C.J.M. Breed	Bestuurscultuur en strategie. Een onderzoek naar de cognitieve kaart van topambtenaren	prof.dr. Th.A.J. Toonen
■ V □ M	E.F. van Steenberg	Work-family facilitation: A positive psychological perspective on role combination	prof.dr. N. Ellemers
■ V □ M	N.M. Olsthoorn	Relationships between grammatical encoding and decoding. An experimental psycholinguistic study	prof.dr. G.A.M. Kempen
■ V □ M	K. van der Hiele	EEG during memory activation. A study of early functional brain changes in Alzheimer's disease and Huntington's disease	prof.dr. H.A.M. Middelkoop, prof.dr. J.G. van Dijk
■ V □ M	W. Merens	Manipulating serotonin function in depression	prof.dr. A.J.W. van der Does, prof.dr. Ph. Spinhoven
■ V □ M	A. Erez	Attachment, caring and prosocial behavior	prof.dr. M.H. van Ijzendoorn, prof.dr. M. Mikulincer (Bar-Ilan Univ., Israel)

Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen

□ V ■ M	J.V. Guillen Scholten	Mobile channels for exogenous coordination of distributed systems	prof.dr. F. Arbab
□ V ■ M	P.F. van Swieten	Chemical tools for the study of proteolytic activities associated with antigen presentation	prof.dr. H.S. Overkleef, prof.dr. G.A. van der Marel
■ V □ M	Z.C. Torrão Pinto Martins	Chemical analysis of organic molecules in carbonaceous meteorites	prof.dr. P. Ehrenfreund
■ V □ M	S. Cavalli	Chemistry, structural insight and applications of -sheet forming lipopeptides	prof.dr.ir. J.G.E.M. Fraaije
■ V □ M	M. Stitzinger	Lipids, inflammation and atherosclerosis	prof.dr. Th.J.C. van Berkel
□ V ■ M	J. Bueno Lopez	Phase transitions in quantum crystals. On growth of magnetically ordered ³ He and a search for supersolid ⁴ He	prof.dr. G. Frossati
□ V ■ M	N.G.H. Ritzerveld	The simplicity of transport. Triangulating the first light	prof.dr. V. Icke
□ V ■ M	O. Volkov	Transient complexes of haem proteins	prof.dr. G.W. Canters
□ V ■ M	F. Gou	The dynamics of plasma-surface interaction	prof.dr. A.W. Kleyn
□ V ■ M	P.R. Agrawal	Membrane fusion studies with solid state NMR	prof.dr. H.J.M. de Groot
■ V □ M	I.S.I. Snoek	Identification and regulation of genes involved in anaerobic growth of <i>Saccharomyces cerevisiae</i>	prof.dr. P.J.J. Hooykaas
■ V □ M	M.J. van Nimwegen	Focal adhesion kinase signaling in metastasis and breast cancer treatment	prof.dr. B. van de Water
□ V ■ M	A.I. Turjan	Compiling nested loop programs to process networks	prof.dr.ir. E.F.A. Deprettere
□ V ■ M	M. Quesada Vilar	Spin-transition frameworks based on bistetrazole and triazine ligands	prof.dr. J. Reedijk
□ V ■ M	H.F. Storms	Capillary isoelectric focusing – mass spectrometry for a shotgun approach in proteomics	prof.dr. J. van der Greef
□ V ■ M	J. van Wezel	Quantum mechanics & the big world. Order, broken symmetry and coherence in quantum many-body systems (Cum Laude)	prof.dr. J. van den Brink, prof.dr. J. Zaanen
□ V ■ M	L.J. van den Bos	Uronic acids in oligosaccharide synthesis	prof.dr. G.A. van der Marel, prof.dr. H.S. Overkleef
□ V ■ M	G.M.D.J.M. Gaussand	Programmed cell death in plants and caspase-like activities	prof.dr. P.J.J. Hooykaas
□ V ■ M	F. Lahuis	Molecular fingerprints of star formation throughout the Universe	prof.dr. E.F. van Dishoeck
□ V ■ M	K.D.B. Dijkstra	Demise and rise: the biogeography and taxonomy of the Odonata of tropical Africa	prof.dr. E. Gittenberger
■ V □ M	G. Puentes	Classical and quantum scattering in optical systems (Cum Laude)	prof.dr. J.P. Woerdman
■ V □ M	N.R. Mustafa	Retrobiosynthetic study of salicylic acid in <i>catharanthus roseus</i> cell suspension cultures	prof.dr. R. Verpoorte

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
☐ V ☒ M	A. Sachs	Internationale Wachstumsstrategien produzierender Familienunternehmen durch Mergers & Acquisitions	prof.dr.ir. J. de Smit
☐ V ☒ M	H.J. Maas	A Markov approach to characterizing the PK-PD relationship of anti-migraine drugs	prof.dr. M. Danhof
☒ V ☐ M	M. Geldof	Mechanism-based PK/PD modeling of Selective Serotonin Reuptake Inhibitors	prof.dr. M. Danhof
☒ V ☐ M	M. de Graauw	Molecular and cellular responses to renal injury	prof.dr. B. van de Water
☐ V ☒ M	J.W.E. Uiterwijk	Detection and reconstruction of short-lived particles produced by neutrino interactions in emulsion	prof.dr. M. de Jong
☒ V ☐ M	M.H. Dieleman	How Chinese are entrepreneurial strategies of ethnic Chinese business groups in Southeast Asia?	prof.dr. J. de Smit
☐ V ☒ M	W.G. Ellenbroek	Response of granular media near the jamming transition	prof.dr.ir. W. van Saarloos
☒ V ☐ M	P. Sumthong	Antimicrobial compounds as side products from agricultural processing industry	prof.dr. R. Verpoorte
☐ V ☒ M	H. Yu	Therapeutic and imaging potential of peptide agents in cardiovascular disease	prof.dr. E.A.L. Biessen, prof.dr. Th.J.C. van Berkel
☐ V ☒ M	K. Schoots	Living on the edge	prof.dr. J.W.M. Frenken
☐ V ☒ M	G.H.M. Puijvelde	Regulation of T. cell responses in atherosclerosis	prof.dr. Th.J.C. van Berkel
☐ V ☒ M	A. Hazekamp	Cannabis: extracting the medicine	prof.dr. R. Verpoorte
☒ V ☐ M	S.E.C. Sierra Daza	Re-shaping spurge pioneers. Circumscription, taxonomy, and phylogeny of <i>Mallotus (Euphorbiaceae s.s.)</i>	prof.dr. P. Baas
☐ V ☒ M	B.W.A. Leurs	Non-Abelian Gauge Theories: Analogies in Condensed Matter Systems	prof.dr. J. Zaanen
☒ V ☐ M	S. Hekker	Radial velocity variations of red giant stars	prof.dr. H.A. Quirrenbach, prof.dr. C. Aerts
☒ V ☐ M	D. Groenendaal	Mechanism-based pharmacokinetic-pharmacodynamic modelling of opioids	prof.dr. M. Danhof
☒ V ☐ M	A. Diller	Photo-CIDNP MAS NMR on Photosynthetic reaction Centers	prof.dr. H.J.M. de Groot
☐ V ☒ M	S.F.G. Krens	Function of mitogen activated protein Kinases during zebrafish embryogenesis	prof.dr. H.P. Spaink, prof.dr. T. Schmidt
☐ V ☒ M	A.P.A. Peeters	On the stability of molecules and microorganisms in planetary and interstellar environments	prof.dr. P. Ehrenfreund
☒ V ☐ M	E.E.E. Noens	Control of sporulation-specific cell division in <i>Streptomyces coelicolor</i>	prof.dr. C.W.A. Pleij
☒ V ☐ M	E. Corral Simón	Ruthenium polypyridyl complexes with anticancer properties	prof.dr. J. Reedijk
☒ V ☐ M	E.J.A. Wanrooij	Novel experimental therapies for atherosclerosis	prof.dr. Th.J.C. van Berkel
☒ V ☐ M	M.T. Kriek	The Nature of Massive Galaxies in the Early Universe (Cum Laude)	prof.dr. M. Franx, prof.dr. P.G. van Dokkum (Yale)
☒ V ☐ M	V.I. Ratushna	Collective behaviour of self-propelling particles with conservative kinematic constraints	prof.dr. D. Bedeaux
☐ V ☒ M	S.E.R. Wuyts	The nature of red galaxies at high redshift	prof.dr. M. Franx, prof.dr. P.G. van Dokkum (Yale)
☐ V ☒ M	A.A.L. Nicolet	Single-molecule probes in organic field-effect transistors	prof.dr. M.A.G.J. Orrit
☐ V ☒ M	K.K.M. Kulju	Phylogenetic and taxonomic studies in <i>Macaranga</i> , <i>Mallotus</i> and other acahyphoid genera (<i>Euphorbiaceae s.s.</i>)	prof.dr. P. Baas
☒ V ☐ M	E. Roy	Biological diversity of photosynthetic reaction centers and the solid-state photo-CIDNP effect	prof.dr. H.J.M. de Groot
☐ V ☒ M	K. Kooistra	Viral elements inducing tumor-related apoptosis	prof.dr. M.H.M. Noteborn
☐ V ☒ M	M.A. van Dijk	Nonlinear-optical studies of single gold nanoparticles	prof.dr. M.A.G.J. Orrit
☒ V ☐ M	E. Alvarez Curto	Developmental regulation and evolution of cAMP signalling in <i>Dictyostelium</i>	prof.dr. P.J.J. Hooykaas, prof.dr. P. Schaap (Univ. Dundee, UK)

	Promovendus	Titel promotie	Promotor(en)
☐ V ☒ M	V.C. Geers	Polycyclic aromatic hydrocarbons in disks around young solar-type stars	prof.dr. E.F. van Dishoeck
☐ V ☒ M	A. Yassen	Mechanism based pharmacokinetic-pharmacodynamic modeling of the efficacy and safety of (semi)-synthetic opioids (Cum Laude)	prof.dr. M. Danhof, prof.dr. A. Dahan
☒ V ☐ M	A. van der Wal	Soils in transition: dynamics and functioning of fungi	prof.dr. J.A. van Veen
☐ V ☒ M	P.J.I. van de Vondervoort	Mutagenesis and mitotic recombination in <i>Aspergillus niger</i> . An expedition from gene to genome	prof.dr. C.A.M.J.J. van den Hondel
☒ V ☐ M	A. Karawajczyk	Chemical activity of anticancer compounds: computational studies on the mechanism of bleomycin and the recognition of flavonoids	prof.dr. H.J.M. de Groot
☒ V ☐ M	M. Stang	The structure of flower visitation webs. How morphology and abundance affect interaction patterns between flowers and flower visitors	prof.dr. E. van der Meijden
☐ V ☒ M	L.P. van Ofwegen	Towards a revision of the Nephtheidae (Coelenterata: Octocorallia)	prof.dr. E. Gittenberger
☐ V ☒ M	H. Müller	Developmental morphological diversity in caecilian amphibians: systematic and evolutionary implications	prof.dr. M.K. Richardson
☒ V ☐ M	S.E. Bisschop	Complex molecules in the laboratory and star forming regions	prof.dr. E.F. van Dishoeck
☐ V ☒ M	M.D. Ackermann	Operando SXR: A new view on catalysis (Cum Laude)	prof.dr. J.W.M. Frenken
☒ V ☐ M	A.K. Ibui	Indigenous knowledge, belief and practice of wild plants among the Meru of Kenya: past and present human-plant relations in East Africa	prof.dr. L.J. Slikkerveer, prof.dr. R.E. Leakey (Stony Brook Univ. USA)
☒ V ☐ M	M.C.M. Welten	Spatio-temporal gene expression analysis from 3D in situ hybridization images	prof.dr. S.M. Verduyn Lunel, prof.dr. H.P. Spaink
☒ V ☐ M	M.Y.M. Peeters	Don't be afraid! Population PK-PD modeling as the basis for individualized dosing in children and critically ill	prof.dr. M. Danhof, prof.dr. D. Tibboel (EUR)
☒ V ☐ M	L. Snijders	Extreme star formation in starburst galaxies	prof.dr. M. Franx
☐ V ☒ M	J.M. Woltering	Hox, microRNAs and evolution (Cum Laude)	prof.dr. A.J. Durston
☐ V ☒ M	J. Pijpe	The evolution of lifespan in the butterfly <i>Bicyclus Anynana</i>	prof.dr. P.M. Brakefield
☐ V ☒ M	S.Z. Validov	Biological control of tomato foot and root by <i>Pseudomonas</i> bacteria in stonewool	prof.dr. E.J.J. Lugtenberg
☐ V ☒ M	W.H.A. Thijssen	Molecule-assisted atomic wire formation	prof.dr. J.M. van Ruitenbeek
☐ V ☒ M	A. Zarei	Functional analysis of jasmonate-responsive transcription factors in <i>Arabidopsis thaliana</i>	prof.dr. J. Memelink
☐ V ☒ M	A.J. Katan	Measuring interactions in fluids with small-cantilever atomic force microscopy	prof.dr. J.W.M. Frenken
☐ V ☒ M	D.J. Broekens	Affect and learning: A computational analysis	prof.dr. J.N. Kok

Faculteit der Wijsbegeerte

☐ V ☒ M	H. Rückert	Dialogues as a dynamic framework for logic	prof.dr. B.G. Sundholm
☒ V ☐ M	M.E.M.P.J. Leunissen	Explanation and teleology in Aristotle's philosophy of nature (Cum Laude)	prof.dr. F.A.J. de Haas, prof.dr. B.G. Sundholm, prof.dr. T.C.W. Oudemans

Bijlage E

Besturen

College van Bestuur

☐ V ☒ M	Rector Magnificus & Voorzitter	prof.dr. D.D. Breimer	01/09/2005-08/02/2007
☐ V ☒ M	Rector Magnificus & Voorzitter	prof.dr. P.F. v.d. Heijden	08/02/2007-08/02/2011
☐ V ☒ M	Vice-Voorzitter	drs. H.W. te Beest	01/09/2005-01/09/2009
☐ V ☒ M	Vice-Rector Magnificus	prof.dr. T. van Haaften	01/09/2005-01/09/2007
☒ V ☐ M	Vice-Rector Magnificus	prof.dr. M.C.E. van Dam	01/09/2007-01/09/2011

Faculteit der Archeologie

☐ V ☒ M	Decaan / onderzoek	prof.dr. W.J.H. Willems	01/11/2006-01/11/2009
☐ V ☒ M	Lid / onderwijs	prof.dr. M. van Kolschoten	01/05/2003-01/07/2007
☐ V ☒ M	Lid / onderwijs	prof.dr. C.L. Hofman	01/09/2007-01/09/2010
☒ V ☐ M	Student-lid	M. Boonstra	01/09/2005-01/09/2007
☐ V ☒ M	Student-lid	W.J. Koopman	01/09/2007-01/09/2008

Faculteit der Godgeleerdheid

☐ V ☒ M	Decaan / onderzoek	prof.dr. W.B. Drees	01/09/2005-01/09/2008
☒ V ☐ M	Lid / onderwijs	dr. J. Tromp	01/01/2007-01/01/2008
☐ V ☒ M	Student-lid	A.P. Rots	01/09/2006-01/09/2007
☐ V ☒ M	Student-lid	G.J. Veldhuis	01/09/2007-01/09/2008

Faculteit der Kunsten

☐ V ☒ M	Decaan	prof. F.C. de Ruiter	q.q.
☐ V ☒ M	Lid	A.J.A. Verduyn Lunel	q.q.
☐ V ☒ M	Lid	prof.dr. A. van der Kooij	01/04/2005-01/09/2008
☐ V ☒ M	Lid / bedrijfsvoering	drs. G.J. van Helden mpa	13/09/2005-tot nader order
☐ V ☒ M	Student-lid	D.P. de Beurs	01/01/2006-01/09/2007
☒ V ☐ M	Student-lid	J.W.F. Dekker	01/01/2007-01/09/2008

Faculteit der Letteren

☐ V ☒ M	Decaan / onderzoek	prof.dr. G.E. Booij	01/09/2005-15/10/2007
☐ V ☒ M	Decaan a.i. / onderzoek	prof.dr. H.W. van den Doel	15/10/2007-01/09/2008
☐ V ☒ M	Vice-decaan / onderwijs	prof.dr. A. Verhagen	01/11/2007-01/09/2008
☐ V ☒ M	Lid / onderwijs	dr. J.G.A.M. Jacobs	01/06/2002-15/10/2007
☐ V ☒ M	Lid / bedrijfsvoering	drs. H.G. Carbo	01/07/2007-01/07/2010
☒ V ☐ M	Student-lid	P.A.H. van der Vorm	01/09/2006-01/09/2007
☐ V ☒ M	Student-lid	H.M. Breedevelde	01/09/2007-01/09/2008

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

☐ V ☒ M	Decaan / onderzoek (tot 01/04/2005)	prof.mr. C.J.J.M. Stolker	01/01/2005-01/01/2011
☐ V ☒ M	Lid / onderwijs	prof.dr.mr. E.R. Muller	01/01/2004-01/01/2008
☐ V ☒ M	Lid / onderzoek	prof.dr. W.J.M. Voermans	01/04/2005-01/01/2008
☐ V ☒ M	Lid / bedrijfsvoering	drs I.M.S. Frijters	01/07/2007-01/01/2011
☒ V ☐ M	Student-lid	E.P.J.M. Renes	01/09/2006-01/09/2007
☒ V ☐ M	Student-lid	E. Lageman	01/09/2007-01/09/2008

Faculteit der Sociale Wetenschappen

☐ V ☒ M	Decaan	prof.dr. T.A.J. Toonen	01/01/2003-01/01/2008
☒ V ☐ M	Lid / onderwijs en onderzoek	prof.dr. H.J. Dekker	01/01/2006-01/01/2011
☐ V ☒ M	Lid / bedrijfsvoering en ICT	mr.dr. M.E. Tuurenhout	01/06/2003-01/01/2011
☐ V ☒ M	Student-lid	ing. R.A. Heynen	01/09/2006-01/09/2008

Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen

☐ V ☒ M	Decaan / onderzoek	prof.dr. F. W. Saris	01/09/2002-01/09/2007
☐ V ☒ M	Decaan / onderzoek	prof.dr. S.M. Verduyn Lunel	01/09/2007-01/09/2012
☐ V ☒ M	Lid / onderwijs	prof.dr. J.W. Kijne	01/09/2002-01/05/2008
☐ V ☒ M	Lid / bedrijfsvoering	drs. G.J. van Helden mpa	01/09/2002-01/09/2012
☒ V ☐ M	Student-lid	E.J.C. Dorpmans	01/09/2006-01/09/2007
☐ V ☒ M	Student-lid	J.W.F. Venderbos	01/09/2007-01/09/2008

Faculteit der Wijsbegeerte

☐ V ☒ M	Decaan / onderzoek	prof.dr. P. Kleingeld	01/01/2006-01/01/2008
☐ V ☒ M	Lid / onderwijs	dr. J.B.M. van Rijen	01/04/2005-01/01/2010
☒ V ☐ M	Student-lid	A. Sattler	01/09/2005-01/09/2007
☒ V ☐ M	Student-lid	H.A.G. Nagtzaam	01/09/2007-01/09/2008

Leids Universitair Medisch Centrum

☐ V ☒ M	Voorzitter	prof.dr. F.C. Breedveld	q-q.
☐ V ☒ M	Decaan en lid	prof.dr. E.C. Klasen	01/01/2003-01/01/2011
☐ V ☒ M	Vice-voorzitter	dr.ir. P.C.J. Leijh	q-q.
☐ V ☒ M	Lid	ir. H.M. le Clercq	q-q.
☒ V ☐ M	Assessor	B.E. Jorritsma	01/09/2006-01/09/2007
☒ V ☐ M	Assessor	F.A.R. Jansen	01/09/2007-01/09/2008

Enkele niet-facultaire eenheden

Campus Den Haag

<i>Directie</i>	☐ V ☒ M	Wetenschappelijk directeur	prof.dr. J. de Vries
	☐ V ☒ M	Adjunct-directeur	mr.dr.s. R.J. Oosterloo mpa
	☐ V ☒ M	Interne organisatie	drs. T. Modderman
<i>Bestuursraad</i>	☐ V ☒ M	prof.dr. P.F. v.d. Heijden, voorzitter (College van Bestuur)	
	☐ V ☒ M	dr. M.W. Vooijs, secretaris (BB)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. G.E. Booij (decaan FdL, tot 15/10/2007)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. H.W. van den Doel (decaan FdL, met ingang van 15/10/2007)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. G.J.J.M. Stolker (decaan FdR)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. T.A.J. Toonen (decaan FSW)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. W.B. Drees (decaan FdG, representant kleine faculteiten)	

Centrum Milieuwetenschappen Leiden

<i>Directie</i>	☐ V ☒ M	Algemeen directeur (ad interim)	mr. M.D. van Dijk
	☐ V ☒ M	Instituutsmanager	drs. G.W.J. Barendse
	☐ V ☒ M	Directeur onderwijs	drs. G.W.J. Barendse
<i>Adviesraad</i>	☐ V ☒ M	prof.dr. J.A. van Veen (FWN/IBL, voorzitter)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. H.S. Overkleef (FWN/LIC)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. P.J. Pels (FSW/CAOS)	

Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing

<i>Management Team</i>	☐ V ☒ M	Hoogleraar-directeur	prof.dr. N. Verloop
	☒ V ☐ M	Directeur Bedrijfsvoering	drs. M.P. Voorkamp
	☐ V ☒ M	Lid	drs. J. Nedermeijer (hoofd afdeling HO)
	☒ V ☐ M	Lid	drs. I.M.J. Veldman (hoofd afdeling VO)
<i>Bestuursraad</i>	☐ V ☒ M	prof.dr. M.C.E. van Dam, voorzitter (Vice-Rector Magnificus)	
	☒ V ☐ M	drs. M.P. Voorkamp, secretaris (ICLON)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. N. Verloop, adviseur (ICLON)	
	☒ V ☐ M	prof.dr. H. Dekker (FSW)	
	☒ V ☐ M	drs. J.E. Kuijken (LUMC)	
	☐ V ☒ M	dr. J.G.A.M. Jacobs (FdL)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. W.B. Drees (FdG)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. J.W. Kijne (FWN)	
	☐ V ☒ M	prof.dr. M. van Kolfschoten (FdA)	
	☐ V ☒ M	dr. J. van Rijen (FdW)	
☐ V ☒ M	prof.dr. mr. E.R. Muller (FdR)		

Bijlage F

Afkortingen

ABC	Academisch Bedrijven Centrum	EU	Europese Unie
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	EUA	European University Association
ADV	Arbeidsduurverkorting	EZ	Economische Zaken
AIC	Afdeling Audit en Interne Controle	FdA	Faculteit der Archeologie
Aio	Assistent in opleiding	FdG	Faculteit der Godgeleerdheid
ARCHON	Archeologie-onderzoeksschool	FdK	Faculteit der Kunsten
ASC	Afrika Studie Centrum	FdL	Faculteit der Letteren
AZL	Academisch Ziekenhuis Leiden	FdW	Faculteit der Wijsbegeerte
BA	Bachelor	FES	Fonds Economische Structuurversterking
BB	Bestuursbureau	FEZ	Financieel Economische Zaken
BMW	Biomedische wetenschappen	FOM	Stichting voor Fundamenteel Onderzoek der Materie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
BSA	Bindend Studie Advies	FSW	Faculteit der Sociale Wetenschappen
Bsik	Besluit subsidies investeringen kennisinfrastructuur	fte	Full time equivalent
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst	FWN	Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	Hbo	Hoger beroepsonderwijs
CHE	Centrum für Hochschulentwicklung	HOOP	Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan
CHEPS	Centre for Higher Education Policy Studies (Universiteit Twente)	HVM	Huurder-verhuurdermodel
CML	Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden	I-groep	Informatiseringsgroep (expertisecentrum Informatisering)
CNWS	Interfacultaire Research School of Asian, African and Amerindian Studies	IACM	International Association for Conflict Management
CRIHO	Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs	IBL	Instituut Biologie Leiden
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs	ICLON	Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing
CTMM	Centre for Translational Molecular Medicine	ICO	Interuniversitair Centrum voor Onderwijsonderzoek
CWI	Centrum voor Wiskunde en Informatica	ICT	Informatie en Communicatie Technologie
CWTS	Centrum voor Wetenschap en Technologie Studies	ICT&O	ICT in het Onderwijs
DARE	Digital Academic Repositories	IIAS	International Institute for Asian Studies
Dt	Deeltijd	IM	Informatiemanagement
DUWO	Studentenhuisvester	IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
DZB	De Zijl Bedrijven	INL	Instituut voor Nederlandse Lexicologie
ECCO	Eighteenth Century Collections Online	IPA	Institute for Programming research and Algorithmics
ECHO	Expertise Centrum Allochtonen Hoger Onderwijs	IRD	International Relations and Diplomacy
ECOS	Erkenningscommissie Onderzoekscholen	ISIM	International Institute for the Study of the Islam
EEBO	Early English Books Online	ISIS	Integraal Studenten InformatieSysteem Studieprestaties & Studievoortgang
EER	Europese Economische Ruimte	KB	Koninklijke Bibliotheek
EIT	European Instituut of Technology	KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
ELNWS	European League for Non-Western Studies	KP	Kaderprogramma
ENCOMPASS	Encountering a Common Past in Asia	LACDR	Leiden/Amsterdam Center for Drug Research
ERC	European Research Council	LAPP-Top	Leiden Advanced Pre-University Programme for Top Students
ESFRI	European Strategy Forum on Research Infrastructures	LEH BV	Libertatis Ergo Holding BV

LERU	League of European Research Universities
LIACS	Leiden Institute of Advanced Computer Science
LIC	Leiden Institute of Chemistry
LIOF BV	Leiden University International Office Finance BV
LION	Leids Instituut voor Onderzoek in de Natuurkunde
LISOR	Leiden Institute for the study of religions
LLC	Leiden Law Courses
LL.M.	Legum Magister (Master of Laws)
LOFAR	Low Frequency Array
LUCL	Leiden University Centre for Linguistics
LUF	Leids Universiteits Fonds
LUMC	Leids Universitair Medisch Centrum
LURIS	Leiden University Research and Innovation Services
LUSM	Leiden University School of Management
LUWP	Leiden University Worldwide Programmes
MA	Master
MBA	Master of Business Administration
MPA	Master of Public Administration
NCB	Netherlands Center for Biodiversity
NGI	Netherlands Genomics Initiative
NIAS	Nederlands Instituut voor accreditatie van ziekenhuizen
NIOK	Nederlands Instituut voor Katalyse Onderzoek
NOB	Nederlandse Onderzoeksschool Bestuurskunde
NOVA	Nederlandse Onderzoeksschool voor Astronomie
NSCR	Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie
NVP	Nederlandse Vereniging voor Psychonomie
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
OAL	Open Access Leiden
Obp	Ondersteunend en beheerspersoneel
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Oio	Onderzoeker in Opleiding
O&O	Onderwijs & Onderzoek
Ph.D	Philosophiae Doctor
RGUS	Regeling Geleidelijke Uitstroom Senioren
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
R&O	Resultaat en ontwikkeling
ROG	Resultaat- en ontwikkelingsgesprekken
SaNS	Samenwerking Nieuw SIS (studenten-informatiesysteem)
SEP	Standaard Evaluatie Protocol
SLIB	Stichting Leidse Infrastructuur Bundeling
SLS	Stichting Leidse Studentenhuisvesting
SURF	Samenwerkingsorgaan ter bevordering van het gebruik van ICT in het ho
TI Pharma	TopInstitute Pharma

TNO	Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
UB	Universitaire Bibliotheek
UFB	Universitair Facilitair Bedrijf
Ud	Universitair docent
Uhd	Universitair hoofddocent
ULCN	Universiteit Leiden Community Network
ULO	Universitaire Lerarenopleiding
UVIPA	Samenwerkingsverband inkoop tussen verschillende universiteiten
VNO-NCW	Vereniging van het Verbond van Nederlandse Ondernemingen en het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
VOIBSP	Vereniging van Ondernemingen en Instellingen Bio Science Park
VSNU	Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten
Vt	Voltijd
VUW	Virtuele Universitaire Werkplek
Vwo	Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WHW	Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
Wo	Wetenschappelijk onderwijs
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
Wp	Wetenschappelijk personeel

Gegevens over de rechtspersoon

BRIN-nummer 21PB

Universiteit Leiden
 Rapenburg 70
 2311 EZ Leiden
 Postbus 9500
 2300 RZ Leiden
 Telefoon 071 527 27 27
 Fax 071 527 31 18
www.leidenuniv.nl

Bevoegd gezag 071 527 30 57

Contactpersoon
 Drs. M. Heezen
 Telefoon 071 527 30 51
 E-mail M.Heezen@BB.leidenuniv.nl

Colofon

Redactie

Bestuursbureau, BPC
 Expertisecentrum ICS

Vormgeving

Tra[design]

Druk

Drukkerij Groen Leiden

Naast dit jaarverslag publiceert de Universiteit Leiden een Arbo- en milieujaarverslag en diverse overzichten van universitaire cijfers. Bovendien publiceren de faculteiten en instituten hun eigen verslagen. Deze verslagen en extra exemplaren van dit jaarverslag zijn verkrijgbaar bij:

Expertisecentrum ICS
 Postbus 9500
 2300 RA Leiden
 Telefoon 071 527 80 26

Fax 071 527 71 82

E-mail info@ics.leidenuniv.nl

Meer informatie over de Universiteit Leiden is te vinden op www.leidenuniv.nl